

Mateu

Deuxu Rybe Wihikỹ Tỹmyra, Mateu Tyyritidỹđu

1 ¹ Kaheka Jesuisi Kristu labiehekỹ rare. Juhuu tahe Abraõ heka Davi labiehekỹ rare. Iribi tahe Davi heka Jesuisi Kristu labiehekỹ rare.

² Ibutumy ilabiebohonimy arelyykre. Juhuu tybynimy arelyykre idi iriõrenimy: Abraõ, Ijai, Ijað, ³ Juda, Peresi, (Peresi seriõre tahe Zera inire. Isereny tahe Tamara inire.) Esraõ, ⁴ Araõ, Aminadabe, Nasaõ, Salmaõ, ⁵ Boasi, (Raabe, Boasise rare.) Obede, Rute, Ijese, Kie.

⁶ Davi hãwyy heka Uria hãwyy juhuu raremyhỹ. Iribi Davi-wana roire. Salomaõ iriõre rare. Tii heka Roaboaõ tyby rare. ⁷ Idi Abia reare. ⁸ Idi Asa, Josafa, Joraõ, ⁹ Uzia, Jõtaõ, Aka, Ezekia, ¹⁰ Ezekia, Manase, Amo, ¹¹ Josia, Jekonia, taseriõre-wana.

¹² Babilonia-ribi rohonyreu tahe tiiboho reare, Jekonia riõre wahe: Salatieli (Tii Babilonia-ki reare.) Zorobabe, ¹³ Abiude, Eliaki, Azo, ¹⁴ Sadõki, Aki, Eliude, ¹⁵ Eliaza, Matỹ, Ijað, ¹⁶ Ijað tahe Jyje tyby rare, Jyje tahe Marie hãbu. Jesuisi tahe Kristu Deuxu deõdỹña rare.

¹⁷ Kia labiehekỹ sõwe tahe 14my rare, Abraõ-ribi Davi-õ wahe. Tule labieboho 14my rasõwerenyre Davi-ribi Babilonia hãwã-õ ridyreny ixideewimy aõkõ rõte-õ. Ixyby 14my rasõwerenyre. Iribi tahe Jesuisi reare.

¹⁸ Kawese heka Jesuisi Kristu reare. Juhuu Marie Jyje-wana roikremy rare. Tii ijadõmaule tahe Deuxu Tyytybytyhy ribõtõnyre. ¹⁹ Jyje hãbu õbiti rare. Tai tahe riixãwididỹnykemy rõhõtõnyre. Kia õmo-õ rarybeõlere tuu. ²⁰ Kiau j̄ju tamy rarybere tarasina-ki: —Jyje, Davi riõre riõre. Ahãwyy, Marie, biteõnyõke. Tuu bexihãwyynykre. Iriõre dori Deuxu Tyytybytyhy riõre rare. ²¹ Jesuisimy raninykre. Kiani tahe irybereny rare: tarasadu. Ibutumy iny dori iõraruna-ribi ritakre.

²² Iwese Deuxu rybe ihetxiu rarybere wese tahe tii wiji riwinyre. Kia wese ihetxiu rybe rare:

²³ —Ijadõma rabõtõnykre. Iriõreni heka Emanueli rarekre. Kiani tahe irybe-ki kia rare:

Deuxu iny-wana ratxireri.

²⁴Iribi tahe Jyje dexixade tarasina-ribi. Iwese Inynyrÿreny tuu tamy rarybere wesemy heka tii riwinyre. Tii-wana ratxiöre. Tii aöhe risÿnyöre.

²⁵Uladu reare xiery tii aöhe rira. Tamy niõ riwahinyre, Jesuisi wahe.

2 ¹Belë hãwã-ki Jesuisi reare, Judeia bede-ki wahe. Iòlò Herodi iòlòmý raremyhÿ. Iu reareu, Hãbu Erytyhy mahãdu taina tÿmyramy robirenyre. Tai tahe iòlò mahãduò doidenyde biura-ribi Jerusalë hãwã-ò. ²Tiiboho rÿÿraxirenyre: —Iule judeu mahãdu iòlò aõbo kaki reare. Jiarÿboho itainamy rabirenyre tahe nadoidenyde riwowydnyrenykemy. Kaiboho teerytenyte aõbo titxibo ratxireri?

³Tahe inyõ Herodiko relyyrenyre. Herodi kia roholareu sówemy riòtiinyre. Tule ibutumy Jerusalë hãwã mahãdu riòtiinyrenyre. ⁴Tahe Herodi ibutumy dinodu mahãdu ributunyre: Xiwena wahidÿÿdu dinodu, bede ywina tyriti erydu mahãdu tule. Tahe tamyreny rÿÿraxire: —Titxibo Kristu reakemy timybo tyriti-ki ròritidÿÿmy roire? ⁵Tiiboho tamy rarybere: —Judeia bede-ki, Belë hãwã-ki wahe. Kia tahe ihetxiu rybedu riritinyre.

⁶—Kai Belë hãwã mahãdu. Judeia bede hãwã. Kai hãwã yja iny röhötinyre. Tahe inatyhy aõkõ rare. Kai hãwã nihikÿre. Aribi dori dinoduò röhònykre. Wamahãdu iòlòmý ronykre. Idinodumy rarekre, judeu mahãdu dinodu wahe.

⁷Tahe Herodi heka biura mahãdu ributunyre ibutumy iny-ribi wasimy. Tamy rÿÿraxire: —Tiutxubo taina röhònyre? Tahe rirawyònyre. ⁸Tamyreny rarybere: —Kaiboho boibenyke Belë hãwã-ò. Idi tahe uladu-ki mahabenykre. Iu wadee manarybebedenykre. Jiarÿ tule tamy arakre ariwowydnykemy. ⁹Biura Hãbu Erytyhy mahãdu roholarenyre. Tahe roirenyre. Ryki ixityre tainamy robirenyre. Uladu tyrehekÿle ritoosònyre. ¹⁰Iu tahe sówemy reysarenyre. ¹¹Heto-ò rehemynyre. Tahe ralorenyre. Uladu rare Marie-wana. Tahe tatiowotimy reserenyre riwowydnykemy. Isaueny riraynyre tamy riwahinykemy: womati tÿrÿrÿhÿkÿ, hee aderòna, aderònatyhy wana. ¹²Idi tahe Biura Hãbu Erytyhy mahãdu rarasinyre. Deuxu tamy rarybere: —Kaiboho Herodi-ò bòðsebenyöke. Tai tahe rywitxira-di tasubedereny-ò ròðserenyre.

¹³Biura mahãdu tahe ròireny rahudi tahe Inynyrÿ ÿju nade Jyje-ò rybemy, irasina-ki tamy rarybere: —Ariöre, ise-wana bidyke Egito bede-ò. Herodi dori uladu rubudÿÿmy ratxireri. Adeë tiu ararybekreule kaò bòððòseke. ¹⁴Tai Jyjeboho rummy rahenyrenyre Egito bede-ò. ¹⁵Herodi rubusÿtybomy tahe dòðsedenyde. Tii riwinyre iwese ihetxiu tyriti rarybere wese, Deuxu rybedu rybe wahe:

—Wariöre Egito bede-ribi nadidyde.

¹⁶Herodi reburere. Biura Hãbu Erytyhy mahãdu dori tii riitxenanyre. Tai ibutumy uladu rirubunyre Belë hãwã-ki, tule iÿò iòhò hãwã-ki. Ibutumy howÿtòdu rirubunyre inataõ beðra iÿòdikeki tahe rirubunyöre. Tai Jesuisi rirubunykeny risÿnyre, iwese tii rareu Biura Hãbu Erytyhy mahãdu tamy rarybere. ¹⁷Kiamy ta rÿÿre iwese Deuxu rybedu rarybere wese, Jeremia wahe:

(Mateu 2.14)

18 —Rama hāwā-ribi ibru-ò iny roholamyhÿre. Rakeli rare. Tii robumyhÿre.

Ibutumy iriòre ituere. Tai robumyhÿre. Inyò riteysanyòtyhy iriòre rurureki.

19 Herodi tahe rurureu, Inynyrÿ ýju heka Jyje rasina-ki tamy nade.

20 Tamy rarybere: —Bòðsebenyke judeu bede-ò. Uladu ise-wana bidyke. Kia rirubunykemy risÿnymyhÿré tahe, rurure.

21 Tahe Jyjeboho ròirenyre judeu bede-ò. 22 Akelau tahe Herodi riòre ronyre iòlòmÿ, tyby deròwmy. Tai kowa-ò Jyje ròirenyòre sÿmy. Rasina-ki rybeò rieryre Kalileia-ò ròirenykemy. Tai tahe ròirenyre kowa-ò. 23 Nazare hāwā-ki rasÿnyrenyrene. Kia tahe riwinyre iwese Inynyrÿ rybedu ihetxiu rarybere wese: —Nazare ludu tii rarekre.

3 1 Kiau Judeia bederahy-ki Joaõ Sebedÿÿdu heka iny-ò rarybemyhÿre: 2 —Deuxu Iòlòna bededÿÿnana iòhòmÿ ratxireri. Aðraruna-ribi biixāwibenyke, bexirāhīke! 3 Joaõmy heka Isaia ihetxiu riritinyre kawese:

Inyõ bederahy-ki ryrereri: —Inynrỹ dee ryõbiti biwinyke. Biwinyke ryõ tamy kanakemy. ⁴Joaõ kamelo radetty ityy rare. Irõduty iyweysanare. Seihiikỹle bidi-wana irỹsỹna rare. ⁵Ibutumy iny tamy ròirenyre irybe-ò roholakemy iõhò hãwã-ribi, Jerusalẽ, Judeia, Jordaõ bero-ribi wahe. ⁶Tamy òrarunamy relyyrenyre rabeledewomy tamy relyyrenyre. Tai tahe Joaõ heka bero Jordaõ-ki tii riratysebenyre. ⁷Fariseu mahãdu, saduseu mahãdu doide tamy riratysebenykemy. Kiau Joaõ tamyreny rarybere: —Hemylala mahãdu! Deuxu aõhõkỹmydỹnana-ribi mahenybenyõtyhy. Aõhe inatyhy? ⁸Juhuu aõwiwihikỹ widỹna biwinybeny. Tai tahe iny rierykre kaiboho aõraru-ribi inatyhymy texihutenynte. ⁹Fariseu mahãdu, kaiboho tahõtinyntyte: Abraõ heka inylabiehekỹreny rare. Rikirãhiõtyhy. Deuxu-ò kia aõ aõkõ rare. Tamy wikeki mana-ribi Deuxu heka Abraõ riòkõreõ riwinykre. ¹⁰Woma tahe òwòru-ribi iõhòmỹ rỹira. Òwòru bederaty wiwihikỹ ihoõkeki, kedeseke. Rasõkre. Woma heka Deuxu aõhõkỹmydỹnana wese rare. ¹¹Jiarỹ bedi araratisebedỹnyra aõraruna-ribi texirãhiteki. Jesuisi tahe Deuxu Tyytybytyhy-di ròratisebedỹkre heõty-wana riratysebenykre. Tii waratyre awityhymy ratxireri. Jiarỹ riwaixỹrunymy watzireri iwa ariwykeki. ¹²Tii maixõmo risykre. Maixõmo ributunyre tahyna-ò. Irỹnysi heõty-di riworonykre. Heõty itueõna heka rare.

¹³Idi tahe Kalileia bede-ribi Jesuisi nade bero Jordaõ-ò. Tii Joaõ-ò nade riratysebenykemy. ¹⁴Joaõ aõkõmy rarybere: —Jiarỹ tahe aõ aõkõ rare. Kai biwaratysebenyke. ¹⁵Jesuisi tahe tamy rarybere: —Deuxu deewina heka kia rare. Rikiwinykre. Tahe Joaõ riratisebedỹre. ¹⁶Ròratisebenymy rahudi tahe Jesuisi ròtuõra. Biuwetyy rarayre Jesuisi tahe bõtõenimy robire, itxi dobehede, Deuxu Tyytybytyhy wahe. Rybeõ biu-ribi narybede: ¹⁷—Kia heka Wariõre rare. Jiarỹ heka sõwemy tukure. Idi wadeysareri.

4 ¹Idi tahe Deuxu Tyytybytyhy heka Jesuisi ridyre bederahy-ò. Tai Satanasi riurihikemy tamy rehemynyre. ²Jesuisi heka 40 txumy, 40 rummy heka aõ rirỹsõohyy bede idi rỹire. Sõwemy heka rama risamy tai raremyhỹ. ³Taile Satanasi tamy nade. Tahe iurihiximy tamy rarybere: —Kai inatyhy Deuxu Riõre ahãte wana heka mana-di orotxumy biwitxiranymy biwinyke ahinamy.

⁴Thahe Jesuisi dirawyõnyde: Deuxu Ritidỹna-ki kiamy roire: —Iny heka orotxudile aõkõ irumy rỹirakre. Ibutumy Deuxu rybedile iny irumy rỹirakre. ⁵Idi Satanasi heka Jesuisi ridyre Jerusalẽ hãwã-ò. Templo heto ratyre tahe ritidire.

⁶Thahe tamy rarybere:

—Kai inatyhy Deuxu Riõre ahãte wana heka katyre-ribi ixi-di behukre bede-ò. Buruõtyhy heka besekeki. Deuxu taỹju kiditeõnykre aramykemy. Bede-ò aõkõ beseke.

Ijõ tyyriti rarybere:

—Deuxu araywinykre taŷju-di. Tii ŷju kiditeònykre tebò-di ariijekemy. Awa ritõmonyõtyhy manatyre-ki.

7 Jesuisi rirawyònyre: —Tyyriti tule rarybere:

—Deuxu uritere biurihîõke.

8 Iribi Diabo heka Jesuisi ridyre hãwãlðð-ò. Tamy ibutumy bede iòlòna riteòsinyre. 9 Tahe tamy Satanasi rarybere: —Beseke atiwotim� tahe biwawowydynykeki, adee kia ibutumy iòlòna wiwihikŷ ariwahinykre.

10 —Make Satanasi, Jesuisi rarybere: —Tyyriti rarybere:

—Deuxu-ò sohojile deàlana, wowydyndyna biwahinykre. Tiile bityhynykre. Deòdu tamy sohojile mabeke.

11 Satanasi tahe Jesuisi-ribi rexitare. ŷju mahãdu rehemynyre iyrubudŷŷmy.

12 Joaõ òludu heka ròtenawo-ki ritidira. Kia Jesuisi roholareu, Kalileia bede-ò ròðsere. 13 Nazare-ribi rare Kafanaõ hãwã-ki rasŷnykremy rare. Tii aho-ki iòhòre, Kalileia aho wahe. Zebulõ bede, Natali bede tahe inatxi hãwã ibiòwa rare. 14 Kia tahe Isaia Tyyriti rarybere wese:

15 —Zebulõ bede, Natali bede, Jordaõ bero kowawe-ribi ijà-ò.

Ahohokŷry-ki. Kai judeukõdu mahãdu bede rare, Kalileia wahe.

16 Iny kowasŷ mahãdu bede lurus-ki rasŷnymyhŷre. Tahe tiiboho loosònahakŷmy robirenyre. Bede lurusŷ mahãdu-ki tahe Deuxu loosòna ritoosònyre.

17 Iribi tahe Jesuisi ritelenyre Deuxu rybe ritŷnynykemy. Tii rarybere:

—Aòraruna-ribi bexirãhîke. Deuxu iòlòna bededŷŷnana dori iòhòmym ratxireri.

18 Kalileia aho ijàti-ki Jesuisi rariamy ratximyhŷ. Tahe inatxi waxidu seriòremy robire, Simaõ Pedro, tule Andre ijõre. Rià-di utura rimymyhŷreny.

19 Jesuisi tamyreny rarybere: —Bodoike wahemy. Iny wadee bimykre. Iwese araerynanykremy bimyeke. 20 Aõwesele tahe tarià ririrenyre. Jesuisi-wana roirenyre. 21 Roirenyre tahe inatxi ijõ seriòre-ki Jesuisi robire. Txiau ijõni rare. Joaõ ijõre. Tiiboho Zebedeu riòre roire. Tiiboho talawo-ki ronyrenyri rià riywinyrenymy. Jesuisi tamyreny rarybere: —Wahemy bòdòike. 22 Tai tahe tybyreny ririrenyre. Jesuisi hemy ròirenyre.

23 Ibutumy Kalileia bedey-ki Jesuisi rariamyhŷre. Tii judeu dohodŷŷna heto-ki rarybemyhŷre. Deuxu iòlònamy ritŷnynykemyhŷre, Rybe Wihikŷ Tŷmyra wahe. Sõwemy webinadu mahãdu riteytenyre. 24 Jesusim� iny relyyre ibutumy hãwã hãwã-ki Siria bede ibutumy. Tai tahe sõwemy webinadu mahãdu didydenyde tamy, iny tytybybina-di, iny iumy imyremyrehkŷ wahe. Jesuisi ibutumy iny riteytenyre. 25 Iny sõwehekŷ riheludunyre, Kalileia bede-ribi, Debòwiò hãwã-ribi, Jerusalẽ-ribi, Judeia bede-ribi, tule Jordaõ bero kowa-ribi.

5 1-2 Jesuisi inmy sõwemy robireu, raòwònyre hãwãlð ratya-ò, Ierydŷŷna mahãdu tamy doidenyde. Taile rierynadŷŷnymy ronymyhŷre. 3 Deuxuko-ki iny ibinamy rŷimyhŷre. Kia iny tuu rexierymyhŷre, teysatyhy rare. Tii deysana sõwemy tai ratximyhŷre, Deuxu iòlòna heka ihòròrenymy rarekre.

⁴Robumy r̄yirakeki teysamy heka r̄yirakre. Ibedewona wiðhedỹyna rybe-di heka tamy kanakre.

⁵Kia inythy-di widee ratxireri, tii heka teysahyymy ratximyhỹre. Ibutumy heka iny ihõrõlehekỹle r̄yirakre. Bede bede heka ihõrõmy rarekre teysamy rarekre.

⁶Inyõ-ò òbitinamy lobiximy rurukeki tahe teysamy rarekre. Deuxu tamy òbitina riwahinykre.

⁷Inyõ ruxetòena-di ratxireri. Deuxu heka tamy ruxetòena-di rarekre.

⁸Inyõ irayky òbitimy ratxikeki tii heka teysamy rarekre. Tii dori Deuxumy robikre.

⁹Inyõ ywina-di wiwana r̄yirake teysamy rarekre. Ywinaõ-di rarekré, teysamy rarekre. Tii dori rarinikre: Deuxu riðremy.

¹⁰Inyõ aõhõkỹmy dỹynana reuròkeki, tii dori òbitimy rurukeki, tii tulesỹ teysamy rarekre. Deuxu Iòlõna dori ihõrõmy rarekre. ¹¹⁻¹²Inyõ umyreny relyykeki uritere hekỹle. Ruiyrybe-di umyreny relyykeki, aõhõkỹmydỹynana adee riwahinykre wana, tai tahe beysakre. Awimy mohõtinykre. Kai dori biu-ò mahenykre. Tai tahe beysakre kai awimy nohõtykre. Uritere nohõti rosarenyõmy. Kia wese tule Deuxu rybemy rybedu aõhõkỹmy rotỹnyre.

¹³Kaiboho heka saawesemy atximahätenyte, jyyra wesemy wahe bede mahädu iny-ò, kai dori kiamy bede mahädu tewiðhenanyte. Auri tahe urihimyò biõnonykeki tahe aurihixina heka urihimyõlemy releke. Kaa jyyra urile idi adehu r̄yikre iny ityre rariakremy. Awiðhedỹyna biõnonykeki tahe aõma aõkõ beleke. ¹⁴⁻¹⁵Kai loosõna wesemy atximahäte kabede mahädu iny-ò. Hãwãõ hãwãlò ratyy-ki roikeki, tiu heka rexiwõðtyhy itỹnyhy roimyhỹke. Loosõnaõ iny ritoosõnykeki, tule heka tiu heka hyna rawoõ-ki roiõtyhy roosõmy. Aõma roosõnanymyhỹre ibutu heto jurajuramy heka ibutu ritxuxanymyhỹre. Aõma tamana-ki r̄yimyhỹreki wahe. ¹⁶Kaiboho tule amahädureny awiwhikỹmy robikeki tahe Deuxu-ò wowydyna riwahinykre.

¹⁷Jiarỹ heka anaõde bede ywina tuededỹỹmy. Anade aõ Deuxu dee rybedu tuededỹỹmy aõkõ heka anade. Anade ibutumy aõmybo rarybere widỹỹmy. Timybo rarybere wese heka ibutumy tuu rotỹỹnomy rarekre. ¹⁸Inatyhymy adeereny ararybekre bede ywina tyrytiy-ribi tiu ijõ iõõtyhy ijõ sohoji ritiwedena yreõ reseõhyykre. Ibutumy roikre aõhebo rotỹỹnymyhỹreò bede konanako-txi. ¹⁹Inyõ tõhõti urihimyò bede ywina rosakeki rexidelenymyhỹre iny ribedeerynyõkemy iny ritohonyõmyhỹkemy. Hãbu tahe iyjamy Deuxuko-ò rarekre, Deuxuko-txi. Inyõ rityhynymyhỹre irybe iny rybedeerynymyhỹre. Tii tahe Deuxu Iòlõna-ò nihikỹmy rarekre. ²⁰Kaiboho aõma fariseu mahädu-ribi awityhymy ixi-di mohõtinybenykeki. Tiu heka Deuxu Iòlõna-ò arõterenyõmy. Kaiboho heka awi toite aõma fariseu mahädu judeu mahädu wedu ratyre heka awi boibeke. Kia aõkõkeki tahe malòbenyõtyhy.

²¹Ihetxiu bede ywina Tyyriti kawesemy rare:

—Kai inyõ birubunykeki heka iòwynamy iny akanarubunye. Kia heka bede ywina heka rare.

22 Tahe warybe urihimyo iwitxira bede ywina-ribi. Kai inyõ-ò maraykynykeki. Tai tahe brebunahakỹ-ki tate. Abiõwa-ò bininikeki itxỹtemy. Tamy kai marybekeki: —Kai aõki awiõre. Tai tahe akỹnadykre heka aõma ywisidỹyduko-ò araõwynykre. Inyõ-ò kai makyaranynyekekai kai brebuna-ki texilõromy tate. Kai inyõ deramy mabekekai uriteremy nodu tamy marybekekai, tai brebuna-ki tate. Inyõ õsỹny aradykre wisidỹydu mahãdu-ò. Inydee ratyhymy mabeke wana aõkõ raremy marybekekai, heõty kõnana bede-ò make lau brebuna-ki tate. Iõhãrure kai heõty bede-ò makemy. 23 Kaki aõma nieru xiwena wahidỹyña-ò behemynykekai inyõ-wana aõhe widee botỹynyekekai õhõti rosaõlemy ahãte wana. 24 Deuxu heka axiõwena tewahinyõhyymyhỹte aõma xiwena bire-ki heka birike. Tahe biijeke aseriõre juhuhu. Aõma wana biõbitinybenyke widee marybebenyke. Iribi tahe tamy bedehemynyke xiwena wahidỹyña-ò wahe tadevenymy atximahãte wana hãbuõ-ò. 25 Aõma tai tahe iõraru-ki aõludumy relera wana. Tamy behemynyke aõma timybo tii-wana widi biywinykemy timybo adeve biõwynykemy tamy heka bitobiny õrale heka aõma rierye urenana. Aradyhemy aõma ywisidỹyña ube-ò, idi ywisidỹyña mahãdu, idi soldado. Tai tahe bitobinyke bede rierykemy. 26 Inatyhy heka adee ararybekre rõtenawo-ki malõkeki. Tiu heka aõlõkõmy aõma iõwy mahumy adi rõhõtinkyre. Idi mohõtinkyre xiery heka bõhõnyke.

27 Juhuhu ihetxiu heka kaweselemy Tyyriti-ki rarybere:

—Õtaõmy!

(Bede ywina tyyriti-ki wahe.) Kawesemy heka jiarỹ rebedeerynywãhãre. 28 Õtamy rõhõtinkykekai hãwyy-ò retehekekai õtamy rexinohõtinkykekai. Tai heka tii õta õraru riwinymyhỹre. Iwese iwitxira hãwyy-wana roireri yrubule taheka õta õraru riwinymyhỹre. 29 Arueõ õraru-txi araatykekai, bitake. Awityhymy biu-ki malõke kawesekile heka awire, Deuxusỹ-ò malõke wahe. Arue wiõmy tahe awiõmy biu-txi arue yremy heõty bede-ò make tahe ibinatyhyre. 30 Tule eraõ bitake iurelemy era-di make biu-txi. Aumy ibutuhukỹlemy heõty bede-ò rakehãrele tahe awiõre. 31 Bede ywina heka kawesemy rõhõnyre iny-ò juhuhu wahe:

—Inyõ tahãwyy ixi-ribi riteõnykekai rixãwididỹyñyra tamy tyyritiõ riritinymyhỹre. 32 Iwitxira rybe-di jiarỹ arukile tahe hãbu tahãwyy riatyra. Inyõ uritere õta õtana õraru-ki ixi-ribi tahãwyy riteõnymyhỹre. Tai tahe hãwyy roimyhỹre hãbu witxira hãbuõ-wana. Tai tahe õta õtadumy kia hãwyy rininire. Adỹywe õraru-ò riteõnyre tahãwyy riteõnyre uritere õhyynaõle. Tai tahe tii adỹywe õraru-ò heka riteõnyre. Taile heka hãwyy hãbu witxiramy heka roimyhỹre ahãbuõ tahãwyy uritere hyynaõle riteõnymyhỹre mahãdu hãbu heka. Tii heka tule õtadumy relemyhỹre hãwyy õta õtaduõ heka roireki wahe.

33 Juhuhu heka ihetxiu kia wesemy Deuxu tamyreny kia rarybere:

—Taholatenynte kiamy Deuxu heka uritere ruiõmy atximahãbenyke Deuxu-ò biwinybenykemy marybemy bimyekekai biwinybenyke.

34 Tahe jiarỹ heka kiamy adeereny ararybekre. Aõwidỹymy ixi-di nohõtirenõmy ryberenyõmy iwidỹymy. Ixinohtidỹymy ryberenyõmy

ariwinykre biwawiðhenanyke wana biu-ribi wawiðhenanykre wana. Uritere heka tuu ryberenyõmykre kia wesemy biubrò-ki aõkõ biu dori Deuxu rynana rare. ³⁵Kiamy uritere rybeõmy bedebrò-ki aõkõ aõ biwinykemy aõmy mabekemy. Bede dori Deuxu idi ratximyhÿre rare. Deuxu waa elehyna dori bede rare. Jerusalẽ hãwãbrò-ki tule aõkõ, tii dori Iðlòtyhy hãwã rare. ³⁶Tule arade-di widÿÿmy uritere dori rybeõmy kai dori awitxiranyõtyhy arade iura-ð ilyby-ð urile araykywydynakile tuu ratxike. ³⁷Aõma araykywydynakile heka tuu riwitxiranykemy idi tahõtinyinmyhÿte. Kiamy heka tarybemahãte iwidÿÿnamy teuremy tarybemyhÿte: —Kohe, kiale ariwinykre my marybeke ada aõkõre, ariwinyõtyhymy aõbo. Kiamy marybekeki iratylemy kohe, aõkõre myÿ aõbo. Sõwemy marybekeki tahe aõbina binahakÿle heka ròhònykre.

³⁸Ihetxiu bede ywina ròhònyre.

Inyõ wixira rueõ ribinadÿÿnykeki, iny wixira tule iwesele riwinyke. Kia widÿÿdu rue heka ribinadÿÿnyke. Rue heka wilemy raðwynyrene rueõwilemy. Juhu tasÿ ÿjuõlemy raðwynyrene. Jiarÿ tahe rebedeerynyre kawesemy.

³⁹Inyõ aõbinamy adee riwinykeki, aõ aõkõ tamy biwinyke. Inyõ aõsÿny rihetenykeki, tule iwÿò-di beake rehetenkemy. ⁴⁰Uritere aðludu-ð ixidõwydÿÿõmy. Aõma ijõ aty ritakeki heka tule tamy arahana biwahinyke. Inyõ sohoji urixinamy adee ixidinomy reake wana. Inatximy heka tii-wana beake. ⁴¹Inyõ ixitðedÿÿmy aõ aribi riwykeki tamy biwahinyke tule inyõ aribi aõ huðtemy riwyke wana. ⁴²Abròrò itue-di tamy ðkeseõmyke iwòde-ki ihuðtemy biwahinyke.

⁴³Ihetxiu heka taholatenyte kawesemy:

—Kai heka aõ hãwã ludu mahãdu lumy heka madònymyhÿke.

Aðludumy aki ratxike wana tukumy atxike teramy atximahãke. ⁴⁴⁻⁴⁶Tahe iwitxiramy ararybekre. Aðludu heka arabedeerynyke. Tukumy mabekemy inyõ aõhòkÿmydÿÿnana rotÿÿnyreri wana tamy rexitðenyke. Kia wese-ki heka inytyby riðremy mabeke, Deuxu riðremy wahe. Tii dori juu riòlòdÿÿnymyhÿre inybina tyre-ki wahe. Tule iny wiwihikÿ tule-ki aõma biu heka tule riteònymyhÿre. Aõma iny òbitikòdu mahãdu tule-ð. Tule òbiti mahãdu tule riteònymyhÿre. Aõma tukumy ahãte sohoji ratximyhÿre sohojile kai itukukeki. Kia heka awi aõkõ rare ibutumy ðraru mahãdu heka tule riwinyremyhÿre kia wese. Aõma urile rybedÿÿ azry mahãdu, Aseriðre mahãdu. ⁴⁷Tulesÿ kia aõma aõkõ rare aõma tule heka judeukòdu mahãdu dori tule riwinyke, tii Deuxu rierykõre. ⁴⁸Òbitityhymy kaiboho boibeke. Aõma jiarÿ heka arabedeerynyrenyneri biu-ki inytybyreny ratximyhÿre dori òbitityhy rare.

6 ¹Wahisidÿÿna wiwihikÿ kai hãburu-ki iwahisidÿÿõmy iny-ð. Kai itxerenaõnamy biwahinyhÿ. Aõkõkeki tiu inytybyreny-ribi bitaõtyhy aðwy awahisidÿÿna.

²⁻⁴Kai biwahinykeu iny adee aõmybo rurumyhÿreó. Uritere ibutumy iny itxerenamy iwahidÿÿõmyhÿ. Inyõ-ð òbiti mahãdumy riwisÿnymyhÿre mahãdu, kia wesemy heka tii riwinyhÿre heka. Dohodÿÿmy heto-ki tuu

riwinymhÿre kia wesemy tule ibutumy hãwãhãkÿ ruetyawetyamy tuu riwinyrerimy ihÿre. Inatyhy dori adee rarybereri: —Aõma wahisidÿÿnatyhymy heka adee rarybereri: —Wahisidÿÿnaõ ixidee ritamymhÿre. Aõbo Deuxu wahisidÿÿnaõ heka adee riwahinyõtyhy. Tai heka Deuxu wahisidÿÿnatyhy riwahinyõtyhy tamyreny. Iny-ò aõ biwahinykeki, abiðatyhy-ò belyyõke. Wasilemy tamyreny awiðhedÿÿna biwahinyke. Iny tybyreny dori ibutumy aõna aõna ròtena rieryre aõwahisidÿÿna adee kidiwahinykre.

⁵Iwese budu mahãdu riwinymhÿre wese uritere iwidyÿõmyke. Kia wesemy aõkõ heka bexitðenyke. Ibuturu-ò rexitðenymhÿre dohodÿÿna hetowo-ki heka lamamy rexitðenymhÿre. Hãwãy-ki dori rexitðenymhÿre ibutu itxerenakemy. Inatyhymy heka adee rarybere: —Atarasana ibutumy ritare. ⁶Inatyhy dori ritare.

—Bexitðenykeu malõke aheto jurawo-ò. Ixi-di biijòtòbònyke. Ierykõnamy boo ratximymhÿreò heka bexitðenymy myike. Ibutumy heka boo aõbo wasimy iny riwinyriwinymhÿremy robimymhÿre. Tai-ki tahe bede ywina wihikÿ heka adee kidiwahinykre. ⁷Tule rexitðenymhÿreuru uritere irehemy idi lamaõmy uritere ixityre ixityremy tamy ixitðedÿÿõmy wiwesewesehyyle. Judeukõdu mahãdu dori kawesemy riwinymhÿre. Kiamy heka raraykywydynanymhÿre aõma rexitðenyre ehehekÿykeki heka roholatyhykemy rohõtinyymhÿrenyre uritere widÿÿõmy iwese tii riwinymhÿre wesemy. ⁸Inytybyreny dori rierymymhÿre aõmybo iny raraykynymhÿrê. Inyboho heka rexitðenymhÿreuru rierymymhÿre aõmybo inyboho rurumymhÿrenyre. Iny sówemy rarybemyhÿrele aõkõ heka tii roholamymhÿre. Aõmybo iny rurumymhÿrenyre, heka bexitðenybenyke. Kia wese:

⁹Wahareny, biu-ki atximahãte. Anityhy iny ibutumy rityhynykemy idi rierykemy watxireri.

¹⁰Aiòlõna heka wymy kanake. Iny adeewile riwinykemy iwese biu-ki relemymhÿre wese.

¹¹Wadeereny txuõ txuõ rÿsÿna bidiwahinyke.

¹²Waðrarunareny õhõt-ribi bitosadÿÿnyke. Iwese jiarÿ inyõ òraruna wanohõt-ribi aritosadÿÿnymymhÿre wese.

¹³Isiratyhy urihixina-ribi heka biwayrubunyke, òraruna-txi reseke lau. Aõna aõna bina-ò bidiwajebenyeke. Iòlõna, ruru, loosõna heka ahõrõhy rare. Kie.

¹⁴⁻¹⁵—Inyõ ariixãwidinykeki iaõbina-ribi. Tule inytybyreny riwaiixãwididÿÿnyke. Deuxu iðraruna-ribi riixãwididÿÿnyke. Beinareheke wana.

¹⁶Uritere aòsÿny bedeòtiidÿÿõmy iwese budu mahãdu rÿira wesemy. Tai heka byreõmy iny-di txuu rÿimymhÿremy widi retehemyhÿre. Wijji õhõtireny reake. Heka raðwynyra inarehena irareny. ¹⁷Tai narehereheu tainarehenyeteu. Atarina-di ahãtemy beake aòsÿny bisuhòke. ¹⁸Inywitxira heka anaeryõtyhy kai tenarehemy atxiteri. Inytybyreny sohojile heka rierymymhÿre. Inyõ tuu robiõtyhy. Tii tahe ibutumy aõna aõnamy robimy wasimy rÿiramy. Iribi tahe tii araðwynyrenyke.

¹⁹Aõna aõna butudÿÿõmy tyy, nieru, aõna aõna wiihikÿ butudÿÿõmy kabede-ki. Txudõera dori ibutumy kabede-ki tuu riroxike aõna aõnamy. Aõma rararÿÿnyke iaõmydÿÿna ibutumy rararÿÿnyke rahuke. Wasidu tamy ralõke. Iaõmydÿÿna-õ sõweõ wyremy rasinyke iaõmydÿÿna-di. ²⁰Kaki ibutudÿÿilemy heka biu-õ bibutunye. Tai heka txudõera aõ rirõõtyhy tule rararyõtyhy. Tule wasidu aõkõ rare. ²¹Titxibo aõmydÿÿnana ratxireri iwesele taheka arayky ratximyhÿre. Biu-ki aõbo ada bede-ki aõbo. Aõma bede-ki araykywydyna ratxireri wana heka kakile taraykywydynanyte. Biu-ki araykywydyna ratxireri wana heka biu-ki heka arayky aõmydÿÿna butuna raykywydyna ratximyhÿre. ²²Arue heka loosõna wesemy rare. Aumy dee itÿnykeki heka aumy ibutumy loosõna-di tÿximy rarekre. ²³Aumy ibinakeki tahe bede loro-ki matxike. Aumy bede lorohokÿ-ki ratxikeki ibinatyhymy matxike aõma butunale-di iny rõhõtinykeki heka tiu Deuxu iny riwiõhenyõtyhy. Deõdumy heka releõtyhy. ²⁴Inatxi wedu-ki dori inyõ rityynyõtyhy. Tule heka tii roholamyhÿre ijõ-ribi tahe tõhõti rosamyhÿre. Inyõ Deuxu deõdumy releõtyhy tii aõna aõna butunadile rõhõtinyamyhÿreki. ²⁵Tai heka tuu rarybereri adeereny. Uritere nohõtiryõmy arÿsÿnamy tule atyymy, idi matykynykemy. Aumy dori rÿsÿna ratyre aõnityhymy ratximyhÿre. Tule aumy tyky ratyre aõnimy ratximyhÿre. ²⁶Nawii-di inihe betehobenye. Tiiboho heka aõõworumy aõkõ rõbrõmyhÿreny. Aramyre heka aõma tarÿsÿna wydymy bederahymy tarÿsÿna riyrubunyõhyamyhÿre heto nihikÿ-õ. Deuxu biu-ki ratximyhÿré heka nawii riyrubunymyhÿre irÿsÿna tamy riwahinyamyhÿre. Kaiboho tahe iratyretyhy toite, Deuxu-ki wahe. ²⁷Sõwetyhymy maraykywydynanykeki aõbohe, arumy aõbo arirarehemy mariake. Aõkõre. ²⁸Uritere nohõtiryõmyke atyymy. Betehemyhÿ inihe noijasa-di. Aõma tiiboho heka raaõmysÿdÿÿõhykymyhÿre. Tai tyky wihikÿ-di rexitynyke. Tyy ixidee riwinyõtyhy. Ihãre tahe Deuxu rityynywihikÿre heka tyy wihikÿ tamy riwahinyreri. ²⁹Salomaõ heka itykynihikÿra. Ihãre tahe ityky heka awityhy aõkõ rare. Noijasa heka iratyre ityky wityhyre. ³⁰Deuxu heka noijasa ritykynymyhÿre aõma noijasa heka wijilemy idi ihÿre. Biurasõmy tahe ixãwilemy reamyhÿre, risõra. Tii heka tyky adee kidiwahinykre. Nohõtiryõmy tahe. Tii dori adee kidiwahinykre tykyõ. Aityhyna dori ibutetyhyre heka. ³¹Tahe raykyõmy nohõtioõmy titxiribibo arÿsÿna bidiwykré, atyky amona. ³²Tyhydÿÿdukõdu mahãdu heka kiaõle heka ritõhõtiddÿÿnymyhÿre. Inytybyreny heka rierymyhÿre aõmybo tarumahãte. Ibutumy heka araeryamyhÿre aõmybo taruterimahãte. ³³Tii Deuxu aõma dÿÿnana sohojidile. Manaykynykeki heka tii ibutumy adee riwahinykre. ³⁴Uritere nohõtiryõmy aõbo biurasõ kia aõmydÿÿnana-õ. Rÿÿre dori sõwemy wiji biaõmysÿdÿÿnanykremy biwinykré. Iwixiramy bidiwinykre iwixira aõmydÿÿnanaõ.

7 ¹Iny wixira wixira-di ywisidÿÿõkeki. Aywisidÿÿna wesemy heka Deuxu ruxetõena-di ywisidÿÿmy araywinykre. ²Iny teywinymahãte wesemy heka Deuxu araywinykre. ³Kai heka õwõru nihikÿereõ arue-ki ijõdikiki, aõherekibo bederarasi sõmo-di inywixira rue-ribi bitakemy atxiteri. ⁴Tai heka kai bobioõtyhy

itarasa-ki wahe. Arue-ki dori òwòruere ijòdireki heka bobiòtyhy. Òwòru ere dori àòraruna sòwemy rÿire wesemy heka atximahâte. ⁵Kai texibònyteri. Àòraruna-ribi juhuu bexiòbitinykre. Idi tahe aseriòre òraruna-ki biwiòhenanykre. Àòraruny-di rierymy idi òbitimy betehekre iòraruna-ribi iixitarasadÿÿmy biwiòhenanykemy.

⁶Inyò heka utura rati mana wiwihikÿ-di rehuòtyhy aõma ixÿni herina-txi. Ixÿni dori ityre rariake tahe riònonyke adee heka kanakemy wahe. Iwese tule heka ijòròsa-ò biwahinydÿÿomyke. Rybewiwihikÿ hàbu òrarudutyhy-ò iwahisidÿÿomyke.

⁷⁻⁹Rexitòenykeki tahe bitake kia. Biekeki tahe tai mahake. Bihetenyekeki heka iny adee riraynyke ijòtòbòna. Inyò heka Tyby-ò rÿsÿnaõmy rexitòenykeki, mana heka tyby tamy riwahinyòtyhy. ¹⁰Uturaõmy rexitòenykeki tahe hemylala binahakÿ tamy tiu riwahinyòtyhy. ¹¹Kai aõna aõna wiwihikÿ biwahinyke heka teerymyhÿte auladu-ò wahe, hàbu òrarudu hàrele wahe. Aõbo heka tule Deuxu inytybyreny inydeereny riwahinyke aõna aõnaò wihikÿò. Rexitòenykeki tahe tamy ariwahinyke. Inytybyreny heka tamy riwahinyke. Iwese iny witxira teyrubunmahâte wesele heka iny araywinymy ixi-di tahòtinymahâte wese. ¹²Tule kai aõwiwi inyò ixidee aõhebo rotÿÿnymyhykemy taruterí, kiaweselemy tamy botÿÿnymahàke. Kia heka Moisesi bede ywina tyriti-ki roire. Kiale Deuxumy rybedu mahàdu ribedeerynyre.

¹³Biu bede wiwihikÿ kia ryÿijòhÿtÿdile malokre. Heòty ijò bederyijò heka nihikÿ rare. Iny kia ryhykÿ irumy rakre heka isirare iny ibute kowa ralore. ¹⁴Irumy nonona ijò tahe ihÿtÿre. Ryy heka ihÿtÿre heka ibutere iny ryhÿtÿ-di ròtedu timy bede erydÿÿkòdu-ò.

¹⁵Bexiijebenyke kia mahàdu lau Deuxu rybe rybedu mahàdu tyhymy aõkò lau wahe. Budoeni wese ratximyhÿre inytyhy wesemy. Tawo-ki tahe inatyhy rare aholo debore wesemy heka ratximyhÿre. ¹⁶Teeryte wesemy ibederaty-ò betehেকেki. Hede-ò heka uvamy figomy tule tiu iratÿòna. Iaõmydÿÿna-ò bierybenyke tibo roiré. ¹⁷⁻¹⁸Tii heka bierybenyke aõhebo rotÿÿnyre wana teerytenyete. Tii heka riixenanyòtyhy kia aõma matyaty matynimy heka tiu biixenanyòtyhy. Tule betehেকেki, bierybenyke aõwesele heka òwòruò bierybenyke. Aõma bederatyò birÿsÿkeki tiu heka bederaty wihikÿò arÿsÿòna òwòru raty-ò, bederatybinahakÿ tule rierykre. ¹⁹Òwòruò bederaty wihikÿmy raratynyòkeki heka hemy raòròròke rokoke. ²⁰⁻²¹Kia weselemy heka iny teerytenyete. Aõhebo iny rotÿÿnyke wahe. Tai tahe terytenyete heka, tetehetenyerikile wahe. Òbiti mahàdu wesemy rarybemyhÿre. Tahe òbitimy aõkòre ihÿre. Sòwemy heka iny tawedumy riwaninire. Ihàrele tahe biu-ò ralòòtyhy. Deuxu tyhydÿÿdule tahe ralokre. Ywisidÿÿnatxu heka kawesemy wadee rarybekre. ²²Sòwemy iny wahe: —Wanyrÿ, Wanyrÿ, jiarÿ hewa iny iwitxira sòwemy aijyy rarybemy rare wahe. Tule heka tyytybybina reteònymy rarewàhã. Tule deytana wiwihikÿ heka ani-di rewinyhyhÿre. ²³Tai tahe jiarÿ tamy ararybekre heka: —Kòrehe, kaiboho aõ wamahàdumy aõkò atximahâte. Umy reerykòre. Waribi bexitake. Àòraruna dori sòwere.

²⁴Kawesemy heka iny bede eryna ratximyhÿre. Warybe-ò roholamyhÿreu heka aõwesele riywinymy rityhynymyhÿre. Kia hãbu hetowidÿÿdu wesemy heka rare. Iheto heka manatyre-ki riwinyre. Tii heka ibedeery sõwemy ihÿre. ²⁵Biu heka beòra heka rariamyhÿre. Iu tahe biu rejuxunymyhÿre, yhy rebonyre. Tahe tiu reseòtyhy manatyre-ki dori riwinyre. ²⁶Warybe ijohonadu tahe iwitxiramy ihÿre. Hãbu itxÿte tahe warybe-ribi aõwesele tõhõtireny rosamy reamyhÿre. Kaiboho aõbedeeryhykÿ aõkõre roire. Tii heka iwese hãbu ÿnarakile heto riwinyrehÿ wese rare. ²⁷Biu risebenykeu, beòra rareareu, yhy rebonyreu tahe iheto reseke, ibutumy iõre, rahura.

²⁸⁻²⁹Ibutumy heka Jesuisi rybe ersysdÿÿna-ò bede riòtiinyre. Tii heka hãbu ersysdÿÿdu wesemy tii ribedeerymyhÿre. Aõ judeu wedu wesemy aõkõ ribedeerynyre.

8 ¹Tiu hãwãlò-ribi dobehedeu, sõwemy heka iny ihemy doidemide webinadu, tybina heka tamy nade. ²Wowydyna rybe-di heka tamy rarybere: —Adee wikeki heka kai biwatetyenyke. Jesuisi dirawyònyde: ³—Wadee awire, aratetyenykre. Tahe tamy tebò ritytere tamy reerimy. Itybybinana riteytenyre. ⁴Tahe Jesuisi tamy rarybere: —Boholakre, iny-ò uritere rybeõmy.

Kai tahe makre xiwena wahidÿÿdu-ò xiwenaõ biwahinykre. Idi tahe Moisesi bede ywina raryberewesemy xiwenaõ biwahinykre. Kai tahe iny rierykemy heka yteny ratximyhÿre.

⁵Jesuisi Kafanaõ hãwã-ò rehemynyreu heka hãbu soldado weduõ tamy rehemynyre. Tii tahe Jesuisi-ò rexitòenyre: ⁶—Wadeòdu biteytenyke raterenymy ratxireri waheto-ki. Sõwemy aõhõkõmy rotÿÿnyreri. Ibinatyhymy roireri rexisiranymy raratykõhykylemy. ⁷Tai tahe Jesuisi tamy rarybere: —Rakakre, tai ariteytenykre. ⁸Idi soldado wedu rariwyònyre: —Aõkõre, Kai hãbu wiwihikÿ tate. Jiarÿ tahe hãbu aõ aõkõmy jiarÿ watxiwãhãre. Waheto-ò manalòòtyhy. Karibile marybekre tamy taile taile tahe wadeòdu reytekre. ⁹Jiarÿ dori reyryre. Jiarÿ heka tule hãbu weduõmy watxiwãhãre. Soldado heka sõwemy riwatyhynymyhÿre. Iny sohoji-ò aõma rakremy rarybemyhÿré heka, ramymyhÿre. Tule ijõ dee rarybemyhÿre: —Manake, tai tahe namyhÿde. Ijõ dee rarybemyhÿre wana: —Kai biwinyke, idi riwinyrehÿ. ¹⁰⁻¹¹Tai tahe Jesuisi ribedeòtiidÿÿnyre irybe-ki wahe. Tahe rarybere erydÿÿna mahãdu-ò: —Judeu mahãduy-ki tai rahaõre ijõ-ki kahãbu wesemy inatyhynana sõwerekí. Sõwemy heka judeukõdu mahãdu ritynykre kia weselemy. Ijõ txu aõ wiji aõkõ heka riroxirenyke: Abraõ, Ijai, Ijaò-wana biu-ki heka riroxirenyke bede ludu iny mahãdu-wana. ¹²Judeu mahãduõ ròirenyõkre tamy. Tule kaibohoõ tahe aõhetykrebo. Ijõ mahãdu dori bede lorohokÿ-txi resekre. Taiki tahe irynamy rurykre aõkõmydÿÿnana-ò. ¹³Taita Jesuisi soldado dinodu-ò rarybere: —Makre, timybo wiji tahõtinyry tetyhynye wesemy heka rarekre. Iurele teòdu reytere. ¹⁴Iribi tahe Jesuisi Pedro heto-ò ralòre. Iriòre lahi heka aõma rubuna nihikÿ roimyhÿ. ¹⁵Tahe Jesuisi rimyre tebò-di tamy rerire. Idi tahe irubuna iribi ròhònyre. Tai tahe tii ronyre. Ronymy tahe rÿsÿna riwinyrehÿ tamyreny.

16 Txiorotyhymy inyõ didyde aõma tyytybybina nihikỹ-di ratximyhỹõ. Iu Jesuisi sohoji rybeõmy rarybereu tahe aõwesele iribi rõhõnyre. Kia webinadu didyde, tule reytere. 17Iwese ihetxiu Isaia ryberiti rarybere wesemy heka tule riwinyre:

Jesuisi riwinyre. Kiamy wahe. Wabinanareny waribireny riwyre. Inatyhyre.

18 Iny sõwemy ributunyreu. Tai tahe taerydỹyna mahãdu-õ tii rarybere: —Rokoirenyhe kanawe-ribi ijã-õ. 19 Tai judeu mahãdu, bede ywina bederydỹyduõ tamy rarybere: —Awana arakre titxibo makreu heka ahékile anakre. 20 Tahe Jesuisi dirawyõnyde tamy heka rarybereri: —Ijõrõ heka ihãloo dire, ibỹtỹ dire, nawii bỹtỹ isỹ dire. Tahe jiarỹ, Deuxu Riõre Hãbutyhyhykỹ wahe, wahetoõre, waherinaõre. 21 Ka ijõ iheludu mahãduõ tamy rarybere: —Wanyrỹ, waha heka rurura. Tai heka juhoo arituunykre. 22 Tamy rarybere: —Manake, wijile biwaheludunyke. Rubuõmy rỹira, rubu mahãdu heka rituunykyemy idi ratxireri.

23 Jesuisi hãworo-ki ronnyre tahe reurore. Ieryredỹyna mahãdu riheludunyyrennyre kia lawokile. 24 Ahobetya-ki tahe yhy debore nihikỹ tamyyrenny rehemynyre. Tahe õbõ nihikỹmy resemnyhyre. Uritereribile yhyhykỹ bee riõbõnyra hãwõ rilỹmnykye iõhõtyhyre. Jesuisi tahe rõrõmy roimnyhỹ iu. 25 Tai tahe ierydỹyna mahãdu heka riixixadỹynyre. Tamy raryberenyre: —Biwayrubunyke, Wanyrỹ. Aõkõkeki, rukururenykre. 26 Jesuisi tamyyrenny rarybere: —Aõherekibo kaiboho taberutenyteri? Aityhyna sõwe aõkõ atxitenyteri. Jesuisi tahe rỹimy reare. Yhy debure-õ, õbõ-õ rarybere: —Biyryke, bede binahakỹ. Tahe aõwesele ibutumy riyyra. 27 Ierydỹyna mahãdu urile ribedeõtiinyre. Tiiboho raryberenyre: —Aõhãbubo tii ihỹre. Òbõ, tahe yhy-wana tamy roholare. Iwese tii rarybere wese rityhynyre. Irybemynale riwinyre.

28 Kalileia aho ijõ weribi ijana-õ ritehemynyre. Kowa bede heka Kadara inire. Tule hãbu inatxi heka tyytybybina-di tai rasỹnyrennyre wabedewo-ki. Kiary-ki tahe ibutumy iny ruberure. Iribi tahe rõhõnymy reare. 29 Aõwesele heka ryrymy roirenyre Jesuisi-õ rarybekremy: —Aõwe wadireny tate, Deuxu Riõre? Kai aõbina binahakỹmy wahõrõdỹyõmykre. 30 Tahe kowa-ki ixỹni juramy riroximy rỹimnyhỹ. 31 Tyytybybina tahe Jesuisi-õ rexitõenyre: —Biwatõenybenykeki, ixỹni jurawomy aralorenkyemy biwateõnyke. 32 Tahe Jesuisi rarybere: —Bõibenyke hãbuwo-ribi. Tahe rõirenyre ixỹniwo-õ. Ixỹni jura tahe ibutumy rejuxunyyre ijõtira-ribi. Berawo-txi tahe rabõrõrõre. 33 Ixỹni-di itxeredu mahãdu tahe hãwã-õ roirenyre ijyyy. 34 Kia hãwã ludu mahãdu tahe roirenyre Jesuisi-õ itxeremy. Tai tahe tamy rarybere ibede-ribi rõhõnykyemy.

9 1 Riberenyrennyre aõma hãwõ nihikỹro-õ reurõrennykyemy kanawe-ribi ijã-õ. Tai tahe Jesuisi tahãwã-õ rehemynyre. 2 Tai tahe didydenyde weryrybõõ byre-di idi betyky-di ramyyremnyrenny roimnyhỹre. Tahe hãbu mahãdu inatyhyna Jesuisi rieryreu heka hãbu dee rarybere: —Waexi, beysake, aõraruna dori reixãwididỹnyra. 3 Tai tahe ritidỹyna bederydỹydu mahãdu retehereri. Ixideele heka rarybemahã: —Kia heka ibinamy Deuxumy rarybereri. 4 Iyky Jesuisi rieryre tahe tamyyrenny rarybere: —Kai aõbo ibinamy waki tahateri arayky-ki. 5 Timybo heka kaiboho tahõtinyteri. Aõma iõraruna ariixãwidinyke

aõbo ada iumy ariteytenyke aõbo? Aõbohe isiratyhyre wadee tahõtinyte wahe. ⁶Deuxu-ribi waruru dire. Kabede-ki heka òraruna ariixãwididỹnyke jiarỹ heka Deuxu Riòre Hãbu tyhyhykỹ rareki wahe. Tamy rarybeker: —Myike, abyre bimykre ta mariakre asỹ-ò. ⁷Tai tahe hãbu aõwesele rỹimy reare. Tahe taheto-ò rare. ⁸Tahe bede inysòwetyhy heka ribedeòtiidỹnyre. Deuxu heka wowodyna riwahinyre. Tii iny-ò ruru riwahinyreki wahe.

⁹Jesuisi iribi rariamy rare. Tai tahe tii Mateu-wana heka witxi reare ryki: —Jiarỹ heka nieru butudỹyna heto-ki ranymahã. Jiarỹ rebutunymahã aõma inyòwydỹyna heka rebutunymyhỹre. Iu Jesuisi wadee rarybere: —Manake waerydỹynaõmy heka beleke. Tai tahe jiarỹ tii-wana heka rare aõwesele heka ihemy rare.

¹⁰Tai jiarỹ retobinyre kanakemy waheto-ò. Waheto-ki riroxikemy taerydỹyna mahãdu-wana. Tai tahe sòwemy heka iny waery mahãdu dòidenyde, òrarudu nihikỹ mahãdu wahe. ¹¹Tule heka fariseu mahãduò tai ratximyhỹ. Tahe Jesuisi erydỹyna mahãduò kiaò-ò heka rarybere: —Aõherekibo Jesuisi òrarudu nihikỹ mahãdu-wana riroxireri? ¹²⁻¹³Tai Jesuisi roholarehe tamy rarybere: —Aõma òhotibedu heka, webinadu mahãdulemy aõnityhymy rarumahãre. Òhotibedu-ò kanakemy. Binadu mahãdu-ò tahe tiu ararariòwyòtyhy aõma òbiti widỹydu mahãduòle heka anade. Warurumy rurumyhỹle mahãdu ariwiòhenanykemy anade. Aõ awihikỹmy ixi-di rõhòtinereriò aòkò wahe. Deuxu Ryberiti-ki tahe kaweselemy roire:

Ixiwe heka wadee awiòre aruxetòena wadee awire.

Kaiboho bierybenyke aõbo katyryiti rare.

¹⁴Tahe Jesuisi-ò rarybere Joaõ eryna mahãdu: —Aõherekibo Joaõ Sebedeỹydu kia erydỹyna mahãdu renarehemyhỹre rexitòenykreu. Fariseu mahãdu erydỹyna heka tule heka renarehemyhỹre. Ihãrele taheka aõherekibo abedeerydỹyna mahãdu heka tiu iwesemy riwinymyhỹre. Aõherekibo ka. ¹⁵Taita Jesuisi dirawyònyde: —Iu iny inyhãwyymy roimyhỹreu heka iny reysamyhỹre. Aõma kia weryrybò hãwy kialiina heka teysamy ratxirerimyhỹre. Tiu rirubunyòhymyhỹre teti-ò. Tahe aòutxumy tahe weryrybò hãwyymy heridu heka inyò ritakremy ratximyhỹre. Iu tahe renarehekre heka. ¹⁶Uritere inyò deratyby ritòbònyòtyhy tyytỹmyra-di. Inyò itòbòna tỹmyra-di ritòbònykeki, raykake heka iura ranihikỹke. Aõma iwesele rare aõma vỹ tỹmyra iròdutyy tỹmyrahakỹle ritidikreu. Aõma itỹmyra-ò heka iròdutyy itỹmyrahakỹle raykake. ¹⁷Aõhe tiu vỹ tỹmyra iròdutyy tyby-ò rihynyòtyhy. Inyò kia wesemy riwinykeki taheka raykake heka rejuxunykre irube. Ihyna heka rabinake. Vỹ wihikỹ taheka aõma iròdutyy tỹmyra hyynawo-ki ka awimyhỹre.

¹⁸Iu dohodỹydu hetoò bede erydỹyduò heka Jesuisi-ò nade tariòre rurureki wahe. Tai ta Jesusimyhỹre reallãre tamy heka rarybere: —Aõma wariòre rarurura wahirari wahe. Kai waheto-ò manake wariòre ruru-ribi biixixanykremy. ¹⁹Tahe Jesuisi taerydỹyna mahãdu-wana roirenyre tii wana wahe. ²⁰⁻²¹Tahe hãwy rõhòtinyre heka: —Jikarỹ heka ityky reroti-kò karirikrekule karekytekre.

Tii dori ihālubu rihyōhy raremyhÿre wað inatxi reurð beðramy. Iòhòmÿ iribi reare. Ireroti wereysanakile rimymy resere. ²²Taita Jesuisi ròðemy reare. Tuu robire tamy rÿraxire: —Lerÿ, awi heka rare. Aityhyna heka arateyteynre. Inatyhymy teyteta. Tai tahe hāwyy aōwesele reytemy reare. ²³Idi tahe aōwesele rehemynymy reare. Judeu wiuna bedeerydÿÿdu heto-ð rehemynre. Tai heka hāwyy sōwemy robumy rÿimyhÿ rubura-ki rawiunymy rÿimyhÿ. ²⁴Tai tahe Jesuisi tamyreny rarybereri: —Bòibenye hewahe. Hirarihikÿ heka ruruōhyky roireri. Urile heka rōrōmy roireri. Tahe iny rutxuenyre. ²⁵Tai iny sōwemy ròhònÿre iribi. Tahe Jesuisi ralòre titxibo hirarihikÿ roirerið. Debð-ki rimyre tahe riteytenyre. Rerixare ixyby. ²⁶Ibutu bede bedemyhe inina-ð roholare. Kia deytana riwinyrað.

²⁷Tahe hābu ruetà inatxi Jesuisi riheludunyre heka. Kia hetoy-ribi wahe. Tamy heka raryberenyre: —Kai heka iòlð Davi riokore tate. Tai tahe ruxetøena-di biwawotøenyke. ²⁸Idi tahe Jesuisi taheto-ð ralore tai rasÿnymy ratximyhÿð. Iny mahādu ihewomy rare tahe ralòre. Tamy rarybere: —Inatyhymy aōbo tetyhynytenyte, ixyby arāitxeredÿÿnykeð. Tiiboho raryberenyre: —Kohe Wanyrÿ, retyhynyre. ²⁹Jesuisi rarybere: —Ainytyhynadireki arue tabita. Aōwesele robirenyre. ³⁰⁻³¹Jesuisi heka rarybere tarurumy tamyreny uritere ijyōmÿkremy. Tai tahe aōma ròirenre ibutuko relyrenyre.

³²Idita tako-ð rexidorunymy reareki tasÿ kia hābuō-txi reare tytybybina-di ratximyhÿð. ³³Tahe Jesuisi-ð didydenyde hābu irybeōna kia tytybybina òraru-ki wahe. Jesuisi tuu òlðdÿÿnyre iribi. Iule tahe hābu aōwesele heka rarybere iroo-ki. Kia iny ibutumy ribedeòtiidÿÿnyre. Timy heka rarybeōhyre iko-ki juhuu raremyhÿu. Tuu rabiōhe iwesedÿÿnadumy. ³⁴Idi tahe fariseu mahādu rarybere: —Tytybybina-di ratximyhÿre. Tai heka tytybybinahakÿ reteònymyhÿre iny-ribi. Ihārele heka Satanasi-di ihÿre. Tytybybinatyhy wedu heka ratximyhÿre.

³⁵⁻³⁶Idi tahe ibutumy hāwā hāwā-di Jesuisi rariamy rare ròbedeerydÿÿmy. Judeu mahādu dohodÿÿna heto-ki relymyhÿre, Rybewihikÿmy. Tai iòlðna kia ritÿnynymy tuu relymy. Ibutumy iny bina bina kia heka riteytenyre. Iny nade ihewo-ribi. Sōwemy heka iny aōna aōna bina binahakÿ riwinymyhÿre idi rÿimyhÿ. Titxibo rakre heka rieryōhykymyhÿre ta aōna aōna òraru-ki idinoduòreki wahe. Tai tahe Jesuisi riwotøenymyhÿre ibutumy tiiboho dori budoeni wese ratximyhÿre, itxeredu ihoòreki. ³⁷Tai tahe taerydÿÿnana mahādu-ð Jesuisi rarybereri: —Iny heka maixōmo sōwehekÿ rÿira wese heka iny ratximyhÿre. Aōma ibutelemy heka arixidu rÿira. ³⁸Bexitøenyke Deuxu-ð. Tii heka bederomy maixōmo rÿira wedu rare. Bexitøenyke tamy aōbo maixōmo arixidu-ð kiditeònykemy. Irybe-di heka raaōmysÿdÿÿkre ibedero-ki. Ibutu bedero-ki heka idi raaōmysÿdÿÿkre.

10 ¹Ributunyre Jesuisi aōma tawa-ð inatxi reurð kia bede erydÿÿna mahādu. Tamy heka ruru riwahinyre. Aōma tytybybina riteònykemy. Tule tamy riwahinyre ibutu binana deytana heka riwahinyre tamy.

²Kia heka tadeòdÿÿmahādurenynimy ararybekre. Juhuu heka Simaõ Pedro. Juhuu heka Simaõ inire, ihewomy tahe Pedromy naninide. Andre ijõ. Tii heka Pedro seriòre rare. Txiau, Joaõ-wana heka Zebedeu riòre rare: ³Filipi tasÿ ijõ rare. Idi tahe Bartolomeu ijõre. Tome ijõre. Mateu ijõre, jiarÿ wahe. Jiarÿ nieru tarasaduõ rare, imposto tarasadu wahe. Ijõ Txiau tasÿ Afeu riòre rare. Tadeu ijõre. ⁴Simaõ ijõre. Tii Kana bede luduõ rare. Judasi Isariò ijõre. Tii heka Jesuisi tyhedÿÿdu rare.

⁵Jesuisi taerydÿÿna mahādu waðinatxi reruòmy riteònyre. Tamyreny rarybere: —Judeukõdu mahādu-ò aõkõkre reteònyre. Aõma Samaria mahādu hāwā heka ralòõhymyhyre. ⁶Kaiboho heka bòibenye judeu mahādu-ò sohojile. Tiiboho Israeli riokore mahāduõ ihÿre. Aõma budoeni reòsamyhyre mahādu wesemy tiiboho ratximyhyreny. ⁷Aõma tamy marybekenye: —Deuxu Iòlõna biu-ki heka aõwesele kedehemynykemy ihÿre. ⁸Webinadu mahādu heka biteytenye. Aõma iny rubu-wana witxi beakeki, biixixadÿÿnyke rubu-ribi. Tykybina yjy yjyhykÿ-ribi iny biteytenye. Tytybybina inywo-ribi biteònyke. Iwese aõ tetate wese iòwykõ heka ijõ-ò biwahinymahāke, iòwykõ wahe. ⁹Uritere nieru wydyõmy, womati tÿrÿrÿhÿkÿ nieru aõkõ, prata womati nieru aõkõ, cobre womati nieru aõkõ wahe. ¹⁰Aõma anieru hyna nihikÿ wydyõmy, awa ijõ wydyõmy, ijõ dera wydyõmy. Aõma òwõru arirana wiòhedÿÿna wydyõmy. Aõmysÿdÿÿdu taòwy riwykre. Kia òbitire. ¹¹Hetoõ malõke. Kia heka arayrubunykre. Adeeriwahinykre ibutumy aõmybo rarumyhykre. Iu hāwā-ò malokreu, hābu ityhydÿÿdu mahāduõ biijekre. Taihy bonykrehy tahe iwitxira hāwā-ò iribihymy makre. ¹²Iu hetoõ-ò malõkeu Deuxu ywina tamy marybekre, Deuxu deysanamy wahe. ¹³Kai awimy ityhydÿÿdu hetomy rÿlike wana, biwahinyke aalāna tamyreny. Kai òbitimy aõkõ atxiteri wana tahe uritere tamy Deuxu deysanamy tamy wahidÿÿõmy. ¹⁴Aõma tii arybe-ò roholāokeki, kai hāwā-ribi bexitake taheto-ribi wahe. Tahe iribi bòhõnyke tahe awabrybyxi biubÿtÿnyny bøhõnyke. Tii tahe tamyreny rioimyhÿre. Aõma tamyreny ibinatyhykre. ¹⁵Inatyhymy heka adee ararybekre. Sodoma hāwā mahādu, Komora hāwā mahādu inatyhymy heka ibinare tamyreny tahe isiraõkre aõhõkÿmy dÿÿnana wahe. Aõma kia hāwā arybe-ò raholara heka kia ratyre heka tamy isiraõkre. Kia hāwā tahe aõnityhymy aõhõkÿmy rotÿÿnykre. Ywisidÿÿna txu heka rÿyekreu wahe.

¹⁶Iwese budoeni ijòrò aholay-ki rÿikre wese heka kaiboho boibekre. Hemylala erydÿÿna wesemy heka maraykynykre. Idi tahe sòwemy aõma ywina-di maraykynybenyke bòtòewesena-di. ¹⁷⁻¹⁸Uritere inatyhy heka aramykre araròtenyke dohodÿÿna hetowo-ò adi ralokre. Waðraru-ki heka bede dinodu mahādu heka arawyisidÿÿnynakre. Judeukõdu mahāduko Rybewihikÿ Tÿmyra rarybekre. Tiiboho arahātenyke. ¹⁹Aõ heka belyyke ikoreny ibutumy roholakemy. Aramykeu heka uritere nohõtiõmyke aõmybo marybekremy ywisidÿÿna-ki wahe. Bede heka ariwahinykre rybe ibededÿÿnanau. Rybeõmyke, urile rybeõmyke. ²⁰Kai ixiwanale aõkõ marybeke. Aõma Deuxu Tytybytyhy arāwiòhenanymyhyreny. ²¹Inyõ heka taseriòre rityhenyke. Tybyõ tule tariòre

rityhenykre. Aõma iriõre tasỹ tyby-ò icky reakre idi rirubunykre. ²²Ihyy ibyrymy heka aluu aõkõkre waõraru-ki. Ibutumy iny deramy rarehyyke waõraru-ki: Inyõ tule òbitimy rarekreki, ikonanatxu-u, Deuxu Iòlõna-ò ralokre. ²³Thahe anatakre. Aõma hãwãhãkỹ-ò-ki atxikeki mahenykre ijõ hãwã-ò. Ithewoludu ikonana hãwã hãwãhãkỹ-ribi behemynyke-ribi thahe addõsekre. Judeu hãwãhãkỹ-ò behemynykrekoõle thahe addõsekre, jiarỹ Hãbutyhyhykỹ wahe.

²⁴⁻²⁵Aõma bederydỹydu mahãdu thahe aõma ierydỹyna mahãdu ratyre rare. Tule iwedu deõdu ratyre heka ihỹre. Iwesereny thahe boibebenykre. Thahe awedu tate. Inyõ thahe riwarinimyhỹre Satanasi, Belisibu wahe raremy. Thahe iwesele heka iny araninikre waweselemy, ibinatyhyre wahe. ²⁶⁻²⁸Jiarỹ adee wiji relyyri. Biurasõmy heka tuu bedelyykre ibutu ijohonanamy adeereny relyyri. Wasimy wijirumy adeereny relyyri. Biurasõmy thahe ibutu ijohonanamy tuu belyybenykre. Uritere ilau brebuõmy. Aõbo wasimy rỹire heka ibutumy ratỹnykre. Uritere ilau brebuõmyke. Adeelekre rirubunykre atytyby ta rirubunyõtyhy. Iruuõre dori atytyby rirubunyké. Deuxule thahe bityhnyke. Tii dorihe iruru-di heka rare. Tii bede luru-txi heka atytyby bede luru heõty-txi heka adi rehuke. Bityhnyke idile maraykynyke. Hãbu lau brebuõmy hãbu aõbina bina riwinymyhỹre lau brebuõmy. ²⁹Nawiiõ iny riwymyhỹre womati nieru iyja-di, iõwy riõre iny heka riwymyhỹre. Ibutumy heka Deuxu nawii rieryre sohoji sohojimy. Tiu heka Deuxu rieryõhyymyhỹre nawii sõmo rurumyhỹreu heka tiu rieryrykõmy idi reteheõtyhy. Kiawese aõbo tahõtinmahãte. Aõkõre, inatyhymy idi retehemyhỹre. Ijõ rurumyhỹreu heka tuu robimyhỹre. Aõma Deuxu heka anaerymyhỹre nawii sõmo ratyre heka aumy rierymyhỹ. ³⁰Ara erymy heka aõma arati-ki tiwesebo radeti rỹimyhỹre heka rierymyhỹre. ³¹Breburenykõmykre, kaiboho dori nawii ratyre Deuxu-ò toite. ³²⁻³³Kai marybeke: —Jiarỹ retyhnyre dori thahe umy arelyyke. Jiarỹ heka umy ararybeke inynrỹ dee biu-ki wahe. Iny sõwehekỹy-ki riwatxiõnykeki tule aratxiõnyke jiarỹ Wahako-ò. Jiarỹ heka suò anade.

³⁴Aõ ywina wydymy aõkõre heka anade. Jiarỹ heka ywina aõkõre diwyde. Bedejejeidỹy my anade iribi wadee wou rỹikremy. Hãbu heka tybe õludumy rarekre.

³⁵Tule hãwy tadi õludumy arisyntykre. Tule iriokorese tariõrelahi õludumy arisyntykre. Aõma inyõ õludu heka tasỹ mahãdu õludumy rarekre.

³⁶Boluu adireny boreny heka boibekre. Kia luumy heka boibekre. Tai thahe iratyremy boibekre aõkõkeki thahe waluuõkeki thahe wahõrõ mahãdumy aõkõ boibeke.

³⁷⁻³⁹Kaweselemy boibeõkeki. Tai thahe kai wahõrõ mahãdumy aõkõhe mabekre. Aõma biyrurubunytyhykeki thahe kai ihãrele aõkre. Aõma kai waõraru-ki aõhõkỹmy botỹnykeki wadee waaõmysdỹy õraru-ki inyõ anarubunykeki aõhe adee rutỹnykeki. Tai thahe aumy rõhõnykre inyõ tasỹ-ò aradykeki iwese tii tasỹ-ò riwadyra wesele heka aradykre.

⁴⁰Tii riwadyra wana Deuxu heka ridymyhỹre riwateõnyreki wahe. ⁴¹Deuxu rybeduõ bidybenykeki. Tii Deuxu-ò arãwahinykre. Deuxu adee uriiõno

kadiwahinykre. Adeereny kidiwahinykre. Wahisidỹña ritakre wese heka tule kai bitakre. Adeereny ararybekre. Deuxu hõrõ mahãdu heka bimymahãbenyke. Aheto-ò bidybenyke hãbuwi ihỹreny. Tiiboho dori wese uriiõno ritarenykre wesele kaiboho bitabenyke. ⁴²Kai uladu-ò bemonã biwahinykeki bedi imonamy. Tai tahe kanakre inatyhymy adee aõ kidiwahinykre. Kai waðraru-ki ityhydỹydu-ò bee biwahinykeki, inatyhymy heka aõwy adee kanakre.

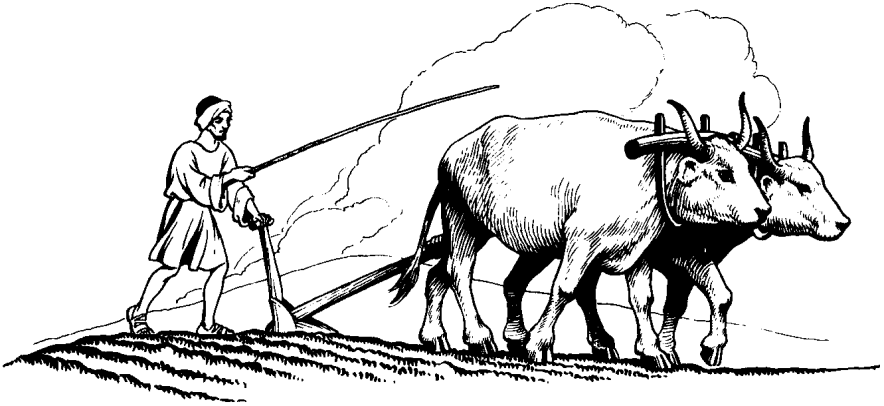
11 ¹Jesuisi heka rexihure aõma taerydỹña mahãdu waðinatxi bederydỹña-ribi. Kia bede ywina tamyreny riwahinyre. Rexihureu tahe rare rõhõnyre iribi hãwã-di. Aõma rybe ritỹnydỹmy rakremy hãwã hãwã-ò.

²Idi tahe rõtenywo-kile heka iu Joaõ roimyhỹ. Aõbo Jesuisi tahe iu aõna aõna wiwihikỹ ritxienymyhỹreu heka Joaõ tamy roholare. Rõtenywo-ki roimyhỹ-ribi. Idi tahe Joaõ taerydỹña mahãdu riteõnyre Jesuisi-ò dỹraxy: ³—Kohe, anaraõdenyde tate. Aõma Deuxu deõdỹña wahe kanakre aõbo ihewo-ribi. Ariraõrenykre aõbo urihimyð. ⁴Tai Jesuisi rirawõnyre: —Aõma bõðsebenyke ixbyle Joaõ-ò. Belybenykre ikò aõna aõna wiwihikỹ rewinyre arureny-ki tule tabite wamyreny. ⁵Aõma iruetãhãkỹ heka. Reruedỹnyre rare wahe. Itiere tasỹ retinywãhãre dinoduhukỹ ity reytemyhỹre. Aõma ijõ Rybewihikỹ Tỹmyra roholaõhyymyhỹre tasỹ tule reijohonadỹnyre. Aõma rubu tule rubu-ribi reixixadỹnyre. Rybewihikỹ Tỹmyramy heka retỹnydỹnyre ibutu iny-ò wahe, iny aõkõ mahãdu-ò wahe. Tule Joaõ-ò marybebenyke kaweselemy wahe. ⁶Maratyhybenykeki, beysabenyke.

⁷Iribi rõhõnyre tahe Jesuisi heka rarybere Joaõ bededỹnanamy. Aõmybo wahe Joaõ-di rõhõtinyrenyre aõmy tuu bedi nohõtinyrenyre tamy itxereny bederahy rõirenyreki wahe. Otxirarade wese yhy-ki tahõtinyteri. ⁸⁻⁹Ada aõma hãbu urimynodutyhymy aõbo idi rõhõtinyrenyre. Aõma butõre wesemy idi rõhõtinyrenyre. Ada iwitxiramy aõbo idi tahõtinytenyete hãbu tyywihikỹdiremy idi rahõtinytenyete. Iõlõ taheto wihikỹ-ki ratximyhỹre. Aõkõre, kia iny heka aõ Deuxu rybeduõmybo tahõtinytenyete. Inatyhy tii kia rare. ¹⁰Iratyre heka tii rare. Aõma dori Tyyriti-ki rarybemyhỹre:

—Tii heka wako-ki kadehemynykremy ratximyhỹre, wamy relykemy, wary riywinymyhỹre.

¹¹⁻¹⁴Inatyhy heka rare. Tii heka ibutu hãbu ratyre ratximyhỹre. Ihãrele tahe heka Deuxu Iõlõna-ki heka ijõ iny iratyre ratximyhỹre. Hãbu binahãkỹ heka Deuxu Iõlõna-ò raaõbinanymyhỹre. Joaõ rexidelenyry rybe itỹnydỹmy rexidelenyreuhyyle heka ritelemy ralore. Tule wiji nalõmyhỹde sõwemy. Iu Joaõ rehemynykõle heka tuu rarybemyhỹre ibutu Deuxu rybedu mahãdu heka tuu rarybemy raremyhỹ. Tule Moisesi bede ywina kia rarybere. Tii Eliasi wesele ihỹre. Tetyhinytenyete aõbo. Iwese Deuxu rarybereri wesemy heka tii nade. ¹⁵Inyõ ierysmy rurukeki, roholake wiji. Aõmybo ararybekre kainymy tiwesebo rỹimyhỹremy. ¹⁶Tiiboho heka iwese weryry uladu risinymyhỹre wesemy ihỹreny. Kiamy heka tiinamahãdu-ò rarybemyhỹre: ¹⁷—Jiarỹboho heka aõma wiunawihikỹ-di rawinymyhỹreny. Idi tahe teysatenyõhyymãhãtenyete.

(Mateu 11.28)

Tahe wiuna bederarysyna-di heka rawiunymyhÿrenyre. Ta bedewoÿhyymahätenyteri. ¹⁸ Joaõ Sebedÿÿdu heka riroxiõre. Vĩĩmy riõõre. Inywesereny tai tarybetenyte: —Tii raitxÿtemy ihÿre. Tyytybybina-di ihÿre. ¹⁹—Jiarÿ Deuxu Riõre heka rehemynyre Hãbutyhyhykÿ wahe. Jiarÿ roroximyhÿre. Reõmyhÿre tahe kiaboho heka waluu aõkõ heka toite. Urile heka wamy tarybemyhÿteny wabyre nihikÿremy wabemomohõkÿremy. Aõma òrarudu kia liinatyhy heka jiarÿ rare. Aõ ikõkõlemy heka taraykynymyhÿteny ihãrele taheka òbitilemy ixi-di tanohõtymyhÿteny.

²⁰ Jesuisi heka sõwemy aõwiwihikÿmy riwinymy raremy. Ihãrele heka imahãdu rityhynyõhyymyhÿre heka. Kia Jesuisi heka rarybere kia hãwã mahãdumy. ²¹⁻²² Orasi hãwã aõ heka adee binatyhymy kanakre amahãdu-ò wahe. Besaida hãwã mahãdu, kaiboho aõna aõna wiwihikÿmy tabiteny te ahãwãreny-ki. Tiu heka ixi-txi õhõtiren y reaõhykymyhÿre. Jiarÿ aõma Tiro hãwã-ki Sidõ hãwã-ki aõna aõna wiwihikÿ ariwinyre wana inihe heka ixi-txi tõhõtiren y reare iniheka saumy tyky rexitinyre tule brybysi ixityreny heka rexihumy. Sidõ hãwã Tiro hãwã heka urihimyò adeereny isirakre. ²³⁻²⁴ Kafanaõ hãwã mahãdu! Kaiboho heka tule ixitxiren y õhõtiren y reaõhykyre. Aõma kaiboho heka awireny ixidiren y tahoõtiny mahãteny te, awityhyremy. Kaiboho heka õhõtenamy bekoabenkyre bedebina heòtyhykÿ-ò dori besebenkyre. Sõwemy dori aõwiwihikÿmy kaiboho tabiteny te. Deysana wiwihikÿ-di wahe. Tiu heka ixi-txi õhõtiren y reaõhykymy aõraruren y-txi. Aõ wiwihikÿ Sodoma hãwã-ki rewinyre wana wahe. Tiu heka rabinaõhyre inihe heka wiji-ò. Aõkõ botÿÿbenkyre aõma Sodoma hãwã ratyre heka aõhõkÿmy botÿÿnybenkyre, Deuxu ywisidÿÿnatxu.

²⁵ Tahe Jesuisi rexitõenyre Deuxu-ò: —Waha, biu bede-wana iwedu atximahãte. Kai uladu-ò aõna aõna tetÿnynyte. Tewõmahãte heka kia ibedeeryhykÿ lau heka tewõmahãte. Kai ixi-di bedeeryhykÿmy rõhõtiny myhÿre

lau wahe. ²⁶Tii heka adeewinare. ²⁷Ibutumy heka Waha wadee riwahinyre tii heka riwaeryre. Jiarý tule tii reeryre. Aõma ixidee wikeki inydee aritedsinyke. Timybo Waha rare. ²⁸Elehydýmy buruke aõbo? Manake wadee. Jiarý heka araelehyntykre. ²⁹Walõtityreherina ixidee bitidibenyke. Tai tahe wawana maaõmysýdýybenyke. Arabederyntykre heka ywina-di. Aritidiõtýhy heka aõ utxieheký atyreneny. Elehyna adeereny ariwahinykre awo araykyreny-ò. ³⁰Aaõmysýdýyna adeereny rewhainymyhýre isiraõre heka. Iutxiemy aõkõ rare.

12 ¹Sabado txuu, judeu elehynatxu Jesuisi rariamy ròirenyre maixõmoni oworu-ki. Tahe rekoarenre aõma maixõmoni oworuro-di heka irenyre. Kia heka tahe Jesuisi taerydýyna mahädu heka riarimyhýre aõma riyrenykremy rama rahuraki. ²Iu-ki tahe fariseu mahäduõ rethemy ratximyhýre. Tiiboho tahe rarybere kia Jesuisi-ò rarybere: —Kia hewa brebuna rare aõma sabadotxu riwinymyhýré: —Aõherekibo aerydýyna mahädu iu riwinyrereri. ³Tahe Jesuisi tamy rýýraxire aõma ijyymy ikoreny relyre iwese Davi riwinyre wesemy heka riwinyrereri ramy rahureu. ⁴Davi riki heka ralõre Deuxu dohodýyna hetowo-ò heka ralore. Tai tahe rirýsýmyhý kia aõma xiwena-ki heka riymy. Kia orotxu heka aõma xiwena-ò hidýyna mahäduõle rýimy. Tahe ihärele heka riyrenyre heka. Taijoi mahädu-ò riwahinyre. ⁵Kia wesemy aõma tariakõte bede ywina tyriti-ki wahe. Aõma xiwena wahidýydu heka rityynyõhyymyhýre. Aõma sabadotxu kia wahisidýyna. Xiwena bede ywina wahe. Iu dohodýyna hetowo-ki ratximyhý. Tii heka sabadotxu bede ywina rityhynyõhyymyhýre. Tahe heka aõbina bina riwinyrenyõhyymyhýre. Kia tahe heka tule heka bede ywina tyriti heka ritidýyna roire. Idi tariatenyõte. ⁶Inatyhymy heka adee ararybekre. Inyõ kaki ratxikeki jiarý heka kaki heka inyõ ratximyhýre aõma dohodýynahaký heto-ki wahe. Dohodýydu mahädu ratyre heka watximahäre jiarý wahe. ⁷Kiamy heka ritidýyna rýimyhýre. Jiarý heka xiwena luure ihäre tahe sõwemy heka iratyre ruxetõena luure. Jiarý aõma xiwena luure ihäre tahe iratyre heka aõma ruxetõena luure sý. Kaiboho terytenyte wana. Aõma heka ibinamy tarybehynyhýte inyõ teðsamy ratxikeò. Aõma aõ riwinyrenyõhyyre. Kiamy wahe. ⁸Jiarý dori Deuxu Riõre Håbu watximyhýre. Jiarý tule aõma sabadotxu wedu wåhäre.

⁹Tai tahe Jesuisi nade heka ixby aõma tohodýynareny heto-ò. Ralõre heka sabadotxu. ¹⁰Håbuõ ratximyhýre debò binare. Debò rayjayja ihýmyhýre. Tahe fariseu mahädu heka Jesuisi-di mynamy ratximyhýre. Aõ rybebinamy rarybeke òraru-ki rimykyre. Tai tahe rýýraxire Jesuisi-ò: —Timyrebohe brebuna aõbo sabadotxu deytedyý ada aõkõre aõbo. ¹¹Tai ta Jesuisi rirariwõnyre: —Kaweselemy røkõhõtinyrenyke. Kai heka aõmy abudoeni sohojilere. Sabadotxu heka reseke hålooro-txi aribi. Timybo mohõtinyke aõma bitake hålooro-ribi. Inatyhyre aõbo. Sabadotxu härele bitake. Kohe, inatyhyra. ¹²Håbu heka budoeni ratyre heka iõwy rare. Aõma sabadotxu aõwaxinyre heka reyteke. ¹³Tai håbu-ò rarybere Jesuisi: —Ebò biditytyke. Debò ritytyra ta wiwesele debò relere awimy. ¹⁴Fariseu mahädu heka wii ributunyre, iribi rõhõrenyreu wahe. Widee raryberenyre: —Aõma timybo rikisýnyrenykre rikimynyrenykre rikirubunyrenykre.

15 Tahe Jesuisi rierymyhỹ kiamy rarybermyhỹreny heka roholamyhỹ. Tahe Jesuisi rierymy heka. Iribi irehemy ratximyhỹreny hãrele, rierymy heka. Iribi tahe rexitare heka hãwã-ribi wahe. Idi heka ihemy heka rare riheludunyre. Sõwemy heka webinadu ihemy rare. Ibutumy riteytenyre. 16 Teyteydỹna mahãdu-ò rarybere: —Uritere itỹnydỹõmykremy tuu ijyõmykremy inyko-ò. 17 Ihexiu Isaia tyyriti-ki heka kawesemy rỹimyhỹre. Tii heka Deuxu rybeduõ rare. 18 —Kaheka Wadeòdu rare. Tuure heka jiarỹ, tii heka retare. Rehixinyre. Tii heka deysana wadee riwahinymyhỹre Tatytybytyhy tamy ariwahinykre. Ywisidỹna txuu heka ibutuko-ò relyykre. 19 Tii heka rryryõtyhy rebureõtyhy heka inyõ-wana widee. Tiu heka inyõ roholaõtyhy irybe dee. Ryki heka inyõ irybe-ò roholaõtyhy. 20 Aõma bòtoreõ irybõhõmy roikeki. Tii raòrõõtyhy. Txuheõtyjurã loosõna urihimỹòkeki heka tiu ruriõtyhy eleti-di. Tii ritakre iaõbinana, inatyhynaõ binana wahe. 21 Ibutumy heka irarõsõna iribi ritakre. 22 Hãbu rybeõ ruetã heka iny didydenyde Jesuisi-ò wahe ralõmyhỹreki wahe. Tii tyytybybina iwo-ò ralõmyhỹreki wahe. Jesuisi tyytybybina riteõnyre. Tai irue heka awimy relere rarybere. 23 Ibutu iny sõwe heka heka ribedeõtiidỹnyre. Widee tahe raryberenyre: —Ka heka Davi riore riõre õsana rare, Deuxu deõdỹna wahe. 24 Tahe fariseu mahãdu-ò roholare. Tahe rarybere Jesuisimy: —Tii inatyhymy tyytybybina riteõnymyhỹre inywo-ribi. Aõma tyytybybina wedu ruru-di heka riteõnymyhỹre. Belisibu ruru-di wahe. 25 Jesuisi heka rieryre iraykyreny. Tai tahe tamy rarybere: —Ijyymy heka tamy rarybere. Iõlõna mahãdu wiribi ibutumy rexihitxinykeki tahe rexihukre ibutumy wiribireny. Tahe hãwã mahãdu taijoiy-ribi rexihitxinykeki, awi aõkõ rare tai wahe. 26 Wiribi rexihitxinyke wana. Tule awi aõkõ rare tai wahe. Aõma Satanasi rexideõnykeki tahe tayreny-ribi rexitake. 27 Belisibu ruru-di tyytybybina ariteõnyke wana aõdiibohe aheludu mahãdu riteõnykemy ratximyhỹre. Tiiboho heka aywisidỹdurenymy ratximyhỹre. 28 Jiarỹ Tyytybytyhy ruru-di ariteõnykeki heka kaiboho arurunareny Deuxu-ribi nade. Iõlõna adeereny rehemynyleri. 29 Inyõ heka hãbu rurutere hetowo-txi ralõõtyhy wasimy wahe. Tai rawasinymy ratximyhỹkeki tahe urile juhuu hãbu ritaataake. Idi tahe iheto-ribi aõdiibo rawasinyke. 30 Inyõ wabiõwamy aõkõ ihỹre wana heka, waõludu rare. Inyõ wawana ibutumy ratxiõmyhỹre wana tahe raybãtãmehỹre. 31 Inatyhymy jiarỹ adee anarybekre. Ibutu òraruna kanaixãwididỹke. Hãbu aõtxile aõbina bina rarybemyhỹre. Sohojile taruxãwidỹõtyhy. Aõtxile inyõ aõbina binamy Deuxu Tyytybytyhy rarybekeki. Tii aõraru rataõtyhy. Kia heka òraruna tiiehymy rarekemy ihỹre. 32 Hãbutyhyhykỹ heka Deuxu riõremy aõbina binamy iny rarybekeki, wamy wahe, tii tahe ixãwidina dire. Deuxu Tyytybytyhyhymy rarybekeki, tii tahe iixãwidinyõhyre. Tiehyy kia òraruna-di rareke. 33 Jesuisi rawesenanyre iny òwõru wese rare. Òwõru awimy rỹike wana, tai heka iratywihikỹ-ki iny rahake. Ruru rasunymyhỹre raruburerimy ihỹre. Kia tasỹ iratywimy aõkõ rỹike ibinamy. Aõma òwõru iny rierymyhỹre aõbo iribi iraty

dejuxunymyhÿde òraru-ki iny rierymyhÿre, awire. ³⁴⁻³⁵Kaiboho heka hemylala mahãdu wesemy atximyhÿtenynte. Kaiboho heka abinatyhymy ahãtenynte. Timybo heka kaiboho aõwiihikÿmy marybebenyke. Arayky aõbina bina hakÿlemy tõhõtinyteri wana. Tai taheka ary tuu rõhònyke ary tuu rarybeke. Aõma hãbu wihikÿõ ratxiremyhÿre wana aõnana wiihikÿle tarayky-ki riyrubunymyhÿre. Tii heka rarybemyhÿre. Hãbu bina tahe tarayky-ribi ibinalemy rarybemyhÿre. ³⁶Ibutumy aõmybo iny rarybemyhÿre heka ywisidÿÿna txu tuu rarybemyhÿre rierymy timykibo tuu rarybere wahe. ³⁷Òrarukibo rarybere: —Arybe òraru-ki heka ywisidÿÿna-ki atxiteri. Bitakemy aõbo ada aõkõre aõbo.

³⁸Bedeerydÿÿdu mahãdumy heka fariseu mahãduõ tamy rarybereri: —Erydÿÿdu, wadeereny biteòsinyke awiihikÿõ. ³⁹Jesuisi dirawyònyde: —Iny kamahãdu heka ibinatyhy rare aõ awiihikÿ rexitòenymyhÿre. Abina binale wahe. Aõ wihikÿle bobiòtyhy. Tahe sohoji aõwiihikÿõmy heka mohõtinyke. Jonasi widÿÿna wahe. ⁴⁰Jonasi Deuxu rybeduõ widÿÿna wahe. Tii inataõ txu inataõ rummy uturahakÿ wona-ki ihÿmyhÿwesemy. Iwese Deuxu Riðre Hãbutyhyhykÿ bede-ki rarekremyhÿ wesemy inataõ txumy inataõ rummy. ⁴¹Ninive hãwã mahãdu heka roholarenxyti tõhõtireny reare. Iu Jonasi rybe ritÿnydÿÿre wahe. Tahe inyõ kaiboho tamy taholatenynte. Sõwemy heka iny Jonasi ratyremy ihÿre. Ihÿrele kaiboho ixitxireny õhõtireny reaõre. Ninive tamahãdu tahe ibinany adeereny rarybekre. Ywisidÿÿnatxu wahe. ⁴²Iòlò Hãwyõ heka ibòð irehe-ribi nade. Aõma Salomaõ bede erydÿÿna-ò roholakemy. Kaiboho heka inyõ-ò taholatenynte. Salomaõ ratyre heka sõwe inihikÿ ihÿre. Ihãrele ta ixitxi nohõtireny reaõre. Ywisidÿÿnatxu heka Iòlò hãwyõ ibinanamy kÿnarybekre umyreny wahe. Ywisidÿÿnatxu. ⁴³Aõma tyytybybina hãbu-ribi rõhònykreu tahe elehyydÿÿna riijekre. Aõma bedebinana tõteehekÿ tahe tuu reakre. Ihÿre tahe tai rahaõhykre elehyyna-ki wahe. ⁴⁴Tai tahe ixidee rybekre: —Aròðsekre kÿhe. Iribi ranywÿhÿreð anakre. Tai tahe kia hãbu-ki rahara. Tyyrahakÿmy iwo-ki iruxeramy. ⁴⁵Tai tahe ijõ-txi reare. Debò inatxi reurò tyytybybina-txi iratyre tyhy wahe ibinare. Tai tahe ridyke tahãbu-ki rasÿnyrenykeny. Kia hãbu heka iwese juhu raremyhÿre ratyre ibinamy ratximyhÿre. Kaiboho heka kia tyytybybina wese atximyhÿtenynte.

⁴⁶Jesuisi tahe ijõ-ò rarybere ijõ ijoi-ò, tai tahe ise rehemynyre, iseriðreboho-wana. Sõwemy iny mahãdu-ò heka rarybere. ⁴⁷Inyõ tamy rarybere: —Inyõ heka arãijereri adi ahelÿÿna. Kie heka rehemynyneri adee rarybekemy adi ratxireri. ⁴⁸Jesuisi dirawyònyde: —Mota heka nadireri, mota heka waseriðereri? ⁴⁹Tai tahe tebòhe riteòsiritèòsinyre taerydÿÿna mahãduõ-ò. Ka heka nadi rare. Ka heka waseriðre. Ka ijõ heka waseriðre. ⁵⁰Wahadeewi riwinymyhÿreki tahe, tii heka nadi rare. Waseriðre rare. Waha dori biu-ki ratximyhÿre.

13 ¹Itxu taheka Jesuisi rare heto-ribi Kalileia aho jã-ò. Tahe tai ronyre. Tahe rexiterenyre Jesuisi iny ribedeerynymy. ²Tai ibututyhymy heka iny wirotyre. Tai tahe Jesuisi rexitareny urihimyò hãworo-ò ronmy rexitaranyre. Iny sõwehekÿ mahãdu tahe aho ijãkile heka roholamy rÿimyhÿre. ³Tii heka relymyhÿre aõma ijyyò relyyre: —Aõna aõna wese ijyy rawesenanyre.

Hābu alòbòròm̃y rara. Tii heka alòbòròna dehudu rare. ⁴Ijò heka idi rehumyhỹ heka ijò ryro-txi resere. Nawii heka riròm̃yhỹre riore heka. ⁵⁻⁶Ijò tahe rejuxunyre aõma manarutysu-txi. Tii tahe raumynyre aõwesele. Iraruxiõlemy heka r̃ymyhỹ suu ibutureki. Idi bedetòtee rimoed̃ỹnyre. Idi tahe rurure. ⁷Òwòrud̃ỹ resere edey-txi. Idi ta ruhunyre edewanale. Idi tahe ede riòdesed̃ỹnymyhỹre. Tai heka raratyñõlemyhỹre. ⁸Ijò tahe resere suwitxirawihik̃y-txi. Tai tahe sòwemy raratynyre. Sohoji òwòruty-ribi tahe 30my raratynyre iraty wahe. Ijò 60my raratynyre iribi. Ijò ta 100my raratynyre. ⁹Tahe Jesuisi heka rarybere: —Kia bohولاتyhymy bonyke. Òhõtirenydikeki bohoolabenyke.

¹⁰Tai tahe ieryd̃ỹna mahādu Jesuisi rit̃ỹraxinyre: —Aõherekibo kai ijyy-di bierynanykemy atxiteri, rawesenanyreri wahe. ¹¹Tai tahe dirawyònyde: —Kaiboho aõmybo Deuxu reerynanyre kaiboho bierybenyke. Ijò mahādu tiu ijyy rieryõtyhy. Kaiboho dori Deuxu Òlòna teerytenyte. ¹²Hābuõ iaõdikeki ijò heka iratyre tamy ariwahinyke. Tai tahe sòwemy tamy rauhenyke. Tahe hābu ihoõkeki ibutelemy ijòdikeki heka kiale iribi ibutumy aritakre. ¹³Retehemy ihāre tahe robiõhyymyhỹrenyre tahe ririõhyymyhỹre. Tai heka ijyy-di reerynany watzireri. ¹⁴Iwese Isaia tyriti-ki roire wese heka tiiboho ih̃yrenyre:

—Roholamyhỹre, roholamyhỹre ihāre tahe rieryõhyymyhỹre.
Retehemy ihāre tahe tiu robiõhykymyhỹre.

¹⁵—Irayky tererenyreki wahe rieryõre heka. Òhõtireny heka ritòbònymyhỹre ta ijohonana-ribi. Tarue ribrenymyhỹre robike lau. Tahe wadee ròd̃eõtyhy.
Aõkõre heka ariteytenkemy idi watzimyhỹre. Tibo heka terareny aõkõre.

¹⁶Jesuisi ijò relymyhỹre tamyreny: —Kaiboho heka eysamy atxitenyteri. Kaiboho heka bobibenyke tahe bierybenyke. Aõmybo kaiboho tabitenyteri heka, taholatenyteri wahe. ¹⁷Ihetxiu mahādu, h̃ỹna mahādu wahe, tuu lobiximy riwis̃nymyhỹre. Aõma aõwobo kaiboho taholamyh̃ytenyteò heka roholakemy riwis̃nymyhỹre tahe roholaõhyymyhỹre. ¹⁸Tahe bohoolake heka adee arit̃ynnyke aõbo ijyy rare. ¹⁹Òwòruty ryro-txi resemyhỹre heka iny ijoiireny wesemy ih̃yre. Ijohona tuuwesemy wahe. Tibo roholamyreny ih̃yre tahe rieryõhyymyrenyre. Aõma Satanasi heka nade tai tahe warybe heka iribireny ritamyhỹre. ²⁰Ijò manarutysu-txi resemyh̃y mahādu tahe ijò ijohonadu wesemy heka roire. Tiiboho heka deysana-di roholamyh̃yrenyre. ²¹⁻²²Tai tahe urihimyd̃le rityhynymyhỹrenyre aõhòk̃m̃y d̃ỹnana kanakeu tahe aõwesele riatyke ririmy reake. Kia edey-txi resera tas̃y aõma ijò ijohonadu mahādu wesemy heka rare. Tiiboho heka aõma 1000 nierule aõnityhymy idi r̃ohõt̃inymyhỹrenyre nierudile. Tai tahe rexibedewonymyhỹrenyre. Tiu heka Deuxu aõmyd̃ỹna riwinyõhyymyhỹre, Deuxu Rybe riwiõhenanyrenyre. ²³Kia suwitxira wihik̃y-txi resera wana tahe iwitxira ijohonadu mahādu wesemy heka rare. Tiiboho heka roholamyh̃yrenyre rityhynymyhỹre sòwemy Deuxu dee roholamyh̃yreny heka. Ijò 100my wesemy raratynyre. Ijò 60my raratynyre ijò 30my raratynyre. Iny sohoji sohojiõ heka Deuxu-ò aõ riwinyrerimy ih̃yre.

²⁴Idi tahe iwitxira ijyymy relyyre Jesuisi tamyreny: —Deuxu Iòlòna heka kia wesemy ihÿre. Oworudu heka aõma alòbòròna wihikÿò ritòbrònomyhÿre taoworuro-ò. ²⁵⁻²⁸Tahe iòluduõ rummy heka tamy nade. Tahe iu ibutumy iny ròròmÿhÿreu, asibinaty-di tamy rehure. Tai tahe alòbòròna asibina-wana ruhunyre kia aõma ede wana wimy urilemy. Taiki tahe kia aõma oworudu kia aõmysÿdÿÿdu mahãdu. Tuu heka ijyy-di nade tuu ijyymy. Idinodu rarybere: —Aõma waòludu heka kia riwinyre wadee. Idi oworudu narybede: —Aõhebohe arotÿÿnyrenykre? Ta idile aõbohe arisiherenykre araxirenyre. Tai tahe rirawyònyre: ²⁹⁻³⁰—Aòkòre wahe, kia ibutumy alòbòròna rirarutxinykre. Ixinamy heka ratybienykre tii-wana wiurilemy kia maixõmo arixina bededÿÿnamy bede relerekeu tahe iribi raarike. Ararybekre heka tamy kia aõma oworu-di raaõmysÿdÿÿkred. Juhu delemy asi arisykre. Tahe ritoonykre. Idi tahe maixõmo heka riarikre kia maixõmo hetowo-ò riyrubunykre.

³¹Tahe Jesuisi ijò ijyy witxiramy relyymy hÿre: —Aõma Deuxu Iòlòna heka aõma alòbòròna sõmo sõmo wesemy ratximy hÿre. ³²Aõma raumynryeri heka aõma òwòru iyjatyhymy ibutumy òwòruty-ribi rariwesele relemy hÿre.

Taiki tahe kia nawiile tuu rÿtÿnymy hÿre kia òwòru-ò.

³³Uri paõ uri ixìòlòdÿÿna heka Deuxu Iòlòna wesemy heka kia ihÿre. Hãwyy heka paõ riwinymy hÿreu, riurinymy hÿreu tahe ibutumy raubÿtÿmy hÿre kia ibemy.

³⁴Tai tahe rexiòlònomy hÿre Jesuisi heka sówemy tuu relyymy raremy hÿ. Iu iny ribedeernymy raremy hÿu. Tiiemy heka Jesuisi relyyhy raremy hÿ iu ròbedeerydÿÿmy raremy hÿu. ³⁵Deuxu rybedu dori ihetxiu rarybere:

—Jiarÿ ijyy-di rebedeernymy hÿre. Aõma tuu relyymy hÿre heka ierykõna rare. Tiuhe rieryòhyymy hÿre. Iu bede rexideelenyrauhyyle.

³⁶Idi tahe Jesuisi rexitare iny sówey-ribi rexitare. Hetoò-ò heka ralore. Tai tahe aõmybohe wakoreny inihe bedelyyke. Aòludu inybo arasÿnyremy. Kia ijyy heka aõma hãbu ede-di rehure ioworu-ò, taòludu oworu-ò. Kia inihe wadee bitÿnnynye aõbo rare wahe. Kia ijyy telyyté. ³⁷Tai tahe Jesuisi tii dirawyònyde: —Kia hãbu alòbòròna wihikÿ ribòrònyre heka Deuxu Riòre Hãbutyhyhykÿ, rare wahe.

³⁸⁻³⁹Ioworu heka ibutu bede heka roimyhÿ wesemy roimyhÿre. Aõma alòbòròna wihikÿre heka ityhydÿÿdu iwese rÿirawesemy rÿira. Asi tahe kia ityhydÿÿdukòdu mahãdu wesemy heka ihÿre. Aõma kia iòludumy rarybereri tahe kia Satanasile heka ihÿre. Kia iyresynamy rarybereri aõbo bedekonana heka tuu rininimy heka tuu rarybereri. Kia ÿju heka iyresydumy hÿ tuu rarybereri. Kia rimykre ede riorokremy rarybereri heka aõma ityhydÿÿdukòdu mahãdu heka tuu rininimy rarybereri. ⁴⁰Ritakre heka rihitxinykre. Heòty bedehékÿ heka idi rehukre risòkre iu wahe. Iwesele taheka bedekonana heka rarakre. ⁴¹Deuxu Riòre, Hãbutyhyhykÿ heka aõma ÿju riteònykre ibutu iny ributunykremy.

Ityhydÿÿdukòdu mahãdu ijò iny òraruna-txi rityhedÿÿdu mahãdu heka ibutumy ributunykre widee. Ibutumy aõbina bina widÿÿdu wahe.

42 Idi tii rihukre. Tai tahe ryrykre aõkõmy rotõyõnykre tai. Robumyhõre taju. 43 Kiau aõma

Deuxu hõrõ mahãdu tahe Waha lõlõmy rononymhõre kie ronykre.

Tiiboho loosõny wesemy heka ritoosõnanykre txuu loosõna wesemy. Õhõtirenidyikeki ibutumy heka boholabenyke.

44 Deuxu lõlõna tahe nieru wesemy ratximyhõre. Aõma nieru heka hynaõ-ki rahara nieru-di tõiimy aõma surawo-ki idi hãbu ixyby riwore. Tai tahe tii reysatyhymy ròdsere. Kia ibutumy taaõmydõyõna-di heka rohonyre. Kia bedero riwykremy.

45-46 Ijõ tahe tule Deuxu lõlõna wesemy ka ratximyhõre. Iwese ixiura wydydu ihõre wesemy heka Deuxu lõlõna ihõre. Iwydydu heka ijese ijesemy riwymyhõre. Aõwi riererimy riererimy heka tai rahamyhõre iruxera-ki tii tahe riwymyhõre. Kiau tahe tai rahare aõ õwyhykõ-ki heka rahare. Tii idi tahe rohonyre ibutumy taaõmydõyõna-di idi tahe kia iwydymy idi ratxireridõ riwyre.

47 Riã wese heka tule Deuxu õlõna ihõre. Aõma riã-di iny rehumyhõre wana heka ibutumy utura rimymyhõre. 48 Kia aõma idi tahe idi raixõnymyhõre riarimyhõre iky-ribi. Aõma awi-di awihe riarirerimy iky-ribi. Ibinare rihitxinymy iribi. 49 Kia bedekonau tahe iweselemy heka rarekre. Kia aõma õju heka riarikre awi heka ibinau-ribi riarikre. 50 Rehukre heõty bedebinakõ-õ wahe. Tai ki tahe rirajuamyhõkre ta aõhõkõmy rotõyõnymyhõkre. Txuu rikyinyamyhõkre

51 Tahe Jesuisi tamy rõyõraxire: —Kiamy ibutumy teerymyhõyõtenyte? Tiiboho riraõwõnyrenyre: —Kohe, reerymyhõrenyre. 52 Idi Jesuisi rarybere: —Inyõ bede ywina bedeerydõyõna heka rityhnyreu, waheludu rarekreu wahe. Tii tahe iwese hãbu butudõyõdumy ratximyhõre wese heka rononymhõre. Tii heka ibutudõyõna heto-ribi ritamyhõre, tasõ mahãdu-õ riwahinykemy. Aõ tyby aõ tõiymy. Ibutumy heka ritamyhõre.

53 Tahe iribi Jesuisi rexitareu, 54 tahe tahãwã-õ ròdsere. Judeu dohodõyõna heto-ki ribedeerynyre. Tahe ibutumy ribedeõtiidõyõnyre. Tiribibo heka tii bedeeryna rierymyhõre: —Timyrekibohe aõwiihikõ rierymyhõre. Tii kõi heka aõma õwõru besedõyõwidõyõdu riõre heka rare. 55 Jyje riõre wahe. Marie heka tule rare ise wahe. Txiau, Simaõ, Jyje, Judasi-wana iseriõre ihõre tule wahe inatyhy? 56 —Iseriõre hãwy heka tule kaki rasõnymyhõre inatyhy. Timyrakibohe aõna aõna ikõkõ rierymyhõre. 57 Tahe rityhnyõhyymyhõre heka tai wahe. Jesuisi tamyreny rarybere: —Deuxu Riõre Hãbutyhyhykõ heka tiu tauludu wijirana hãwã-ki inyõ rityhnyõtyhy rybeduõ ihetomy ijirana-ki. 58 Tai tahe aõna aõna wiwihikõ heka tai riwinyõhyre, rityhnyõmyhõreki.

14 ¹Kia bedeu tahe Herodi, Kalileia iõlõ, Jesuisini-õ roholare. Aõikõkõ heka riwinymyhõre. ²My heka rarybere teõdu mahãdu-õ: —Kia Joaõ Sebedõyõdule aõbohe rubu-ribi riixiadõyõnyre. Tai tahe tii aõikõkõ riwinymyhõre. ³Herodi tahe juhuru Joaõ ròtenawo-ki riteõnyre. Tii taseriõre hãwy õraru-ki

kia wesemy riwinyre, Herodia òraru-ki wahe. Herodia heka Filipi hāwyy rare. 4Juhuu Joaō Herodi-ò rarybere: —Awi aōkō rare. Kai dori aseriòre hāwyy-wana atxiteri. Uritere heriōmyke. 5Tai tahe Herodi heka Joaō rubudỹỹmy riwisỹnyre. Urile ruberumy judeu mahādu lau. Tamyreny Deuxu rybeduōmy rỹiramy Joaō Sebedỹỹdu rare. 6Herodi kai beòramy bede reareu tahe worana bedehesi ritxienyreny. Herodia riòre ijadòma heka iko-ò resemyhỹre. Iixe-ki tahe awimy Herodi rahare, Ijadòma luure wahe. 7Tii tahe tamy rarybere kanakemy. Aōmybo wadee bexitòenykre. Inatyhymy adee ibutumy ariwahinykre. 8Tai ise ijadòma-ò rarybere: —Aōma bexitòenykre: Sebedỹkỹdu ratilemy tamy bexitòenykre. Tai tahe ijadòma tamy rexitòenyre: —Wadeke bidiwyke Joaō Sebedỹkỹdu rati, pratoro-ki. 9Tai tahe iòlòhe rabadewore. Ibutu ijohonaru-ò dori tuu rarybere ijadòma-ò. Tahe ibutumy riwinyke rỹire. 10Tahe ihārele iòlò heka soldadoò riteònyre ròtenawo-ò kia Joaō rati resmy. 11Inyò diwyde pratoro-ki. Ijadòma-ò heka riwahinyre. Tahe tii tadi-ò idi rare. Riwahinyre. 12Idi tahe Joaō erydỹỹna mahādu dioryde iumy, riwykremy, rituunykremy. Iribi tahe roirenyre Jesusiko relyre.

13Kia roholareu tahe Jesusi ròhònyre ixisohojilemy bederahu-txi. Hāwò-di rexitaranyre rare. Iny sòwemy bede-di ròirenyre ihemy titxibo iru-ki rakemy. 14Rehemynyreu tahe iny sòwehekỹmy Jesusi robire. Tai tahe Jesusi riwotòenyre. Ibutumy riteytenyre webinadu mahādu. 15Tahe ratxioronyre. Tahe ierydỹỹna mahādu tamy nade. Tamy rarybere: —Txuu ratxioronyra. Bederahy-ki dori atxiteri. Iny tahe biteònykre hāwāò-ò tai rỹsỹna ixidee riwykemy. 16Tahe Jesusi rirawyònyre: —Aōkòre, ariteònyòthyh jiarỹ. Kaibohole tahe aō tamy bidiwahinybedenyke. 17Jiarỹboho kỹny diwatxiònyreri iruyre orotxu-di, utura inatxire. 18Tai tahe Jesusi narybede: —Bidiwahiny wadee. 19Jesusi tahe ibutumy iny asityre-ki ronykemy risỹnyre. Orotxu inaubiòwa, utura inatxi rỹire, utura-wana rimyre tahe ritehere biu-txi àlàna Deuxu-ò riwahinyre. Idi tahe paò riyreyrenymyhỹre teòdu mahādu-ò riwahinyre. Idi rare iny sòwehekỹ-ò. 20Ibutumy iny riroxirennyre ihāre rihydyre. Kia iuhe-di ierydỹỹna mahādu 12 weriri ritỹxinyre. 21Hābumy 5000 òsana rỹimyhỹre. Ihāre tahe uladu-di rariaòhyre hāwyyboho-di.

22Tahe Jesusi taerydỹỹna mahādu riteònyre aho kanawe-ribi jjà-ò reuròrenykemy hāwò-di. Jesusi tahe rarire iny sòwehekỹ mahādu rirybedỹỹmy. 23Jesusi heka iny tahetoreny-ò riteònyremy rahudi tahe tii raòwònyre hāwālò ratyy-ò ixitòedỹỹmy. Taihyyle idi bede roronyre ixi sohojihyyle. 24Kiaule hāwò ahotya-ki rare. Òbò nihikỹy-txi ixinalemy ratximyhỹre. Tiò tiò òbò riwelòrò riwelòròmy idi rehumyhỹ. Yhy deade txura-ribi. 25Rudile tahe Jesusi biura-di heka rare taerydỹỹna mahādu-ò, beratyredile heka rare. 26Iu Jesusile betyredile tamy rarau tahe, tiiboho heka ruberurennyre. Rirajuarennyre: —Worỹsỹ òsana inydee rareri. 27Tai tahe Jesusi rarybere: —Aworeny bitamadỹỹnybenyke. Jiarỹle watxireri. 28Tahe Pedro rarybere: —Wanyrỹ, inatyhymy kai atxiteriwana heka wadee manyarybeke betyre-ki arariakemy. 29Tahe Jesusi tamy rarybere: —Manake wahe. Aōwesele tahe Pedro hāwò-ribi ròhònymy reare, Jesusi-ò

rakemy. Betyre-ki rariare. ³⁰Yhylemy tahe robure. Tii urile ruberure. Tai ijirahakỹlemy riwisỹnyra berahatxi-ò. Tai tahe Pedro rarybere: —Biwatakewa Wanyrỹ. ³¹Tahe Jesuisi rimyre: —Ainatyhynakỹny ibutelemy atxiteri. Aõherekibo heka tiwatyhynyõteri. ³²Idi hãworo-ò wiwana rorukurenyre. Yhy ruhure. ³³Ierydỹna mahãdu Jesuisimy realãre. Inatyhymy heka kai Deuxu Riõretyhy tate.

³⁴Tai tahe reurõrenyre Kenesare bede-ò. ³⁵Ibutumy iny kowa Jesuisi rierenyre. Ti ibutumy webinadu mahãdu-ò relyyrenyre Jesuisimy. Tahe

(Mateu 14.30)

hãwã ikôkô-ribi ritelenymy didydenyde. ³⁶ Tahe Jesuisi-ò rarybere. Ixinamy watyky-ò rerike, awimymy relerenykemy. Ibutumy tamy rerire heka reytere.

15 ¹ Jerusalê hãwã-ribi bede ywina bede erydÿÿna mahãduõ dehemynyde Jesuisi-wana rarybekemy. Tiiboho-wana tule fariseu mahãduõ dehemynyde. Tiiboho heka Jesuisi-ò rÿÿraxirenyre: ²—Aõherekibo aerydÿÿna mahãdu tebõreny risuhðkõreri roxiko-ki. Inydeereny kia bede ywina rare. Aõherekibo rityhynyõreri ihetxiu lahi rybe. ³ Jesuisi rirawyõnyre ÿÿraxina-di: —Aõherekibo kaiboho Deuxu rybe tetyhynyõteri kaiboho lahirybele tetyhynytenyde. ⁴ Deuxu bede ywina kawesemy rarybere:

—Boo adi-wana ibutumy heka bityhynybenyke. Inyõ rybebina tadi-ò tyby-ò rarybekeki. Tii tahe ruruke, tuu bede ywina rybe wahe.

⁵ Kaiboho tahe kawesemy tebedeerynytemy tewitxiranyte: Inyõ tadimy tybymy rarybekeki Wanieru Deuxu-ò wahisidÿÿnamy. ⁶ Tai tahe inieru-ei tyby tadi-wana riwiõhenanyõre kia bede ywina witxira tewinymahãte. Deuxu bede ywina rityhynyõreki. ⁷ Kaiboho itxerenadu mahãdu atxitenyteri. Isaia inatyhymy umy rarybereu:

⁸ —Kia mahãdu wadee rybe-di riwadealãnananyrenyde. Wowydyna wadee riwahinymyhÿrenyde. Inatyhymy aõkõ heka kai tarybemahãte. Arayky dori Deuxu-ribi irehemy ratximyhÿre. Teerytyhyõlemy heka atximahãte.

⁹ Iwowydyna heka wadee aõ aõkõ rare. Wabede ywina ribedeerynyõtyhy. Texibedeerynymahãtenyde abede ywinarenydile.

¹⁰ Jesuísí rexidelenymy ribedeerynyre: —Boholabeny warybe-ò. ¹¹ Brebuna roxina-di biroxibenykeki, aõ adeereny ibinaõtyhy aõ aryrenymy ralõmyhÿre aõkõ heka ibinare. Ryribi rõhõmyhÿre heka ibinare, arybe wahe. ¹² Tai tahe Jesuisi erydÿÿna mahãdu Jesuisiko rarybere: —Fariseu mahãdu kÿny tamy awiõre kia wiji tuu tarybeta wahe. ¹³ Tahe Jesuisi rarybere: —Aõhere aõkõ rare. Timyre aõkõ rare. Ixinamy tuu raryberenyre. Iorutere-di nohõtirennyõmy. Kia fariseu bedeeryna lõbõrõna wese rare. Waha ribõrõnyõre. Ibutumy waha ribõrõnyõre suribi mahãdu ritakre. ¹⁴ Inatxi hãbu ruetã wídee ryð ritÿÿnynymyhÿre wese. Hãwãry-ribi wiwanale hãloo-txi resekre. Tiiboho ixinamy biribenyke. ¹⁵ Tahe Pedro Jesuisi-ò rÿÿraxire: —Wakoreny inihe biditynynyke, roxina brebuna ijyy wahe. ¹⁶ Kaiboho ibutu wese atxitenyteri. Teeryõtenyde. ¹⁷ Ibutumy iny aõ rirÿÿsÿmyhÿre weryri-di ramyhÿre tahe rõhõnymyhÿre. ¹⁸ Tahe inyõ rybebina my rarybemyhÿre. Tii iwo ibinare, irayky ibutumy ibinare tai wahe. ¹⁹ Raykywydyna binahakÿ-ribi heka õtaõtana, rubuna, wasina, ruina uõõmo inry-ribi rõhõnymyhÿre. ²⁰ Kia aõmydÿÿnana iny risurisumyhÿre, inydee ibinare. Tahe roxinako-ki iny tebõ risuhõmyhÿré, kia tahe aõ aõkõ rare, ibina aõkõ rare.

²¹ Iribi tahe kia-ribi rõhõnyreu tahe Jesuisi rare irehetytymy Tiro hãwã-ò Sidõ hãwã-ò. ²² Kana bede hãwyyõ tamy nade. Tahe tamy rexitõenyre: —Wahĩ, Davi riõkõre, biwaruxetoenyke hewa. Waritxõre heka tykytyby bina-di iwoku-ki ratximyhÿre. Anohõkÿmy heka idi rotÿÿkÿnymyhÿre. ²³ Tahe Jesuisi aõmy rarybeõhyre tamy. Taerydÿÿna mahãdu tahe rarybere: —Biteõnyke

hewa. Inyboho dori riixiranyrenyneri. ²⁴Jesuisi tahe rarybere: —Jiarĩ Deuxu riwateõnyre judeu mahãduõle, tabudoeni mahãdu iõre mahãdu wese wahe. ²⁵Hãwyy ixityre nade. Tatiwotimyy resere. TAhe ixityre tamy rarybere: —Biwawikõhenanyke hewa, Wahĩ. ²⁶Jesuisi rirawyõnyre: —Awiõhedỹyna kia wese rare aõma hãbuõ tariõre-ribi rỹsõyna riwyyra tahe idi rehura ijõrõsaõle. Kiawese rarekre, jiarĩ arawiõhenanykeki. ²⁷Hãwyy rarybere: —Inatyhy rare. Kuladu-ribi ano rỹsõyna resemyhỹre bede-txi, tiki tahe itxõrõsa ritxõre idi riwymyy reakamy rirõmyhỹre. ²⁸Inatyhymy Jesuisi rirawyõnyre: —Kai ainatyhyna sõwere. Adee ariwinykre aõmybo textitõenyteri. Iule iriõre reytemy rare.

²⁹Tahe Jesuisi rõõsere ixityre Kalileia ahohokỹ-õ. Raõwõnymy rare hãwãlõ-õ. Iratytyre ronyre. ³⁰Sõwemy heka iny webinadu didyde: itiere mahãdu, iruetã mahãdu, irybeõ mahãdu, aõ ikõkõ heka bina bina witxira witxira idi rare. Jesuisiko-õ heka ritidirenyreki ibutumy riteytenyrene. ³¹Iny ruetã rỹira mahãdu itxeretyhymy riwinyre. Rarybekõmy rỹira mahãdu, rarybemyy rỹimyhỹ teysamy. Itiere rỹira mahãdu, rariamy rỹimyhỹ. Tai ibutumy iny ribedeõtiidỹnyre heka tahe judeu mahãdu Deuxu-õ wowydyrna riwahinyre.

³²Jesuisi rarybere taerydỹyna mahãdu-õ kanakemy. Tahe tamyreny rarybere: —Jiarĩ kỹny rewotõenyneri kainy mahãdu rỹireridi. Inataõ txumy bede riera waki. Aõ heka ihokõre rirỹsõrenykemy. Iõwedỹkõlemy ariteõnykeki heka ijõ reseke ryrowetyakile. Rama riatyke. ³³Tai tahe ierydỹyna mahãdu rarybere: —Inyboho bederahy-ki, titxibo heka rỹsõyna arimykre iny sõwehekỹ-õ ariwahinyrenykemy? ³⁴Tahe Jesuisi tamyreny ritỹyraxinyre: —Tiwesebo roxina-di atxitenyteri. Tahe rirawyõnyre: —Debõ inatxi reurõ orotxu sõmo sõmomy idi watxireri utura deyre ijõ rare. ³⁵Jesuisi rarybere ibutumy iny ronykemy. ³⁶Tahe tíi rexitõenyre Deuxumy reãlãre. Orotxu, utura-wana riereerenyrene tahe taerydỹyna mahãdu-õ riwahinyre idi rakremy. ³⁷Ibutumy riroxire heka kia iny sõwehekỹ ta rihydyre. Tabyre rahudi tahe riarire ierydỹyna mahãdu. Tai tahe rahure tỹxihikỹlemy. Debõ inatxi reurõ weririmy heka ritỹxinyrenyrene. ³⁸Tahe 4000 hãbumy riõwenyrene, kia txuu wahe. Uladu, hãwyy-di rariaõhyrene. ³⁹TAhe Jesuisi iny-õ rarybere tasỹ-õ rõõsekemy ixiby. Iribi tahe Jesuisi hãwõ-di reurõmy rare Magadã hãwã-õ.

16 ¹Fariseu mahãdu saduseu mahãdu nade Jesuisi-õ iurihixidỹnyri riitxenanyrenykemy: —Aõbedeerydỹynabo heka biu-ki iribi rexitõenyrene. Biwateõsinyke heka aõwiwihikỹ-di biu-õ jiarỹboho arieyrenykre, kai inatyhy tate wahe. ²Idi tahe Jesuisi rarybere: —Kaiboho heka awirenyrene biuwetyky erysy-ki. Jesuisi rarybere: —Kia rybe tarybemahãte. Txiorotxumy heka biuwetyy isõhõkỹra-ki, biurasõmy tahe awimyy txu kedeakre. ³Biurasou ibede lyby lybimyy txu-di kedeakeki tahe biu rõahyyhy bede txu rariakre. Myhe tarybemahãte. Kaiboho heka iwitxira aõhebo rotỹnykre heka teerytenykõlemahãtenyrene. ⁴Iny kamahãdu heka ibutumy ibina binare. Tiu heka rityhynõhyymyhỹrenyrene. Rexitõenymyhỹrenyrene heka biu-õ

rityhynykemy. Tahe riwahinyötyhy heka aõma bedeerynaõ. Kia Jonasi-ò bedeeryna rareõle tahe tamy rakre heka. Tahe Jesuisi rexitamy rare iribireny.

⁵Idi tahe aho weribijà-ò reuròrenyreu tahe, tõhõtireny rosare tarÿsÿnarenen-ribi. ⁶Jesuisi tamy rarybere: —Fariseu mahãdu, saduseu mahãdu iurina-ò bexiebenyke. ⁷Ierydÿÿna mahãdu tahe widee rarybere: —Tii kia rarybere iny orotxu diwyõdeki. ⁸Jesuisi roholare aõmybo raryberenyre tahe tamyreny rarybere: —Aityhynarenen urihimÿõre. Aõherekibo orotxumy jiarÿ rarybererimy tahõtintenyte? ⁹Tiu kaiboho bierybenyötyhy. Iruyre orotxumy remyre. Idi 5000 hãbumy reõwenyreny. Ihãre tahe weriri txÿxi tÿxihikÿlemy rÿimyhÿre rauhenyreny. Itxi aõbo õhõtireny reakõmyhÿre. ¹⁰Ixitireu tasÿ 4000my reõwenyreny, debò inatxi reurò orotxu-di. Ixiyrubule rauhenyreny. ¹¹Jiarÿ orotxumy rarybeõre. Fariseu mahãdu, saduseu mahãdu urina-ribi bexiebenyke. ¹²Tai ierydÿÿna mahãdu rieryrenyreny aõmybo rarybemihÿmy Jesuisi heka fariseu saduseu bedeerydÿÿnamy rarybereri.

¹³Idi tahe Sesaria Filipi hãwã iõhõmy rehemyreny. Jesuisi rÿÿraxire taerydÿÿna mahãdu-ò: —Iny wamy rarybereri. Mobo heka jiarÿ raremy heka wadi rÿireri. Jiarÿ Hãbutyhyhykÿ rare, Deuxu Riõre wahe. ¹⁴Ijõ kÿny rarybemihÿ rÿireri: —Kai riki heka Joaõ Sebedÿÿdu atxiteri. Ijõ riki Elia atxiterimiy adi rÿireri. Ijõ tahe Jeremiamy adi rÿireri. Ijõ heka Deuxu rybeduõ riki heka atxiterimiy adi rÿireri. ¹⁵Tai tahe Jesuisi rÿÿraxire taerydÿÿna mahãdu-ò: —Mowexe watzixerimiy wexe wadi tahõtintenyteri. ¹⁶Simaõ Pedro heka rarybere: —Kai Kristu atxiteri Deuxu deõdÿÿna heka tate. Kai heka Deuxu Riõre tate. ¹⁷⁻¹⁸Tahe Jesuisi rirawÿõnyreny Pedro-ò: —Inatyhymy Pedro tate, Waha, biu-ki Mana ani rare. Boholake, ratximyhÿrele kia adee riteõsinyreny. Iny aõkõ kia adee riteõsinyreny. Wadohodÿÿna mahãdu kia mana tyre-ò ariwinykre. Rubu dori heka tiu ituedeõna. ¹⁹Waiõlõna rayna heka adee ariwahinykre. Kabede-ki aõwidÿÿ adee binakeki tule biu-ki ariijõnykre. Aõtxiletixibo aõwidÿÿmy burukre tasÿ biu-ki tule adee ariwinykre. ²⁰Jiarÿ inatyhymy Deuxu deõdÿÿna rare. Tui iyyrenyõmyke.

²¹Iribi tahe Jesuisi itÿny relymy taerydÿÿna mahãdu-ò. Rurukremy heka relyyre: —Arakre heka Jerusalẽ-ò. Tai heka matuari mahãdu, õnosõna bedeeryna mahãdu, xiwena wahidÿÿdu mahãdu-wana riwarubunykre. Inataõ txu-di tahe ixyby rubu-ribi adexiakre. ²²Idi tahe Pedro heka Jesuisi ridyre ijõ erydÿÿna-ribi tahe tamy rarybere: —Aõkõre, Wanyrÿ, tiu heka tiiboho ararubunyrenyötyhy. ²³Tahe Jesuisi rarybere Pedro-ò: —Waribi bexihitxinyke. Kai heka Satanasi weselemy atximahãte. Iwese kai taraykynmahãte heka aõ Deuxu deewinamy aõkõ tuu tahõtintymahãte hãbudeewile rare. ²⁴Idi tahe Jesuisi rarybere taerydÿÿna mahãdu-ò: —Inyõ wawanonomy rurukeki, ixi-ribi heka tõhõtõ rosake. Nomy rurukeki heka taitxeõ rimyke idi tahe wahemy kanake. ²⁵Inyõ wahemy rariakemy ixi-di rõhõtintyhyke wana heka irumy inonana irehemy ixi-di ratxikeki heka tii ihãrele ruruke. Inyõ taumy riõnonykeki waõraru-ki tai tahe tii rõtake. ²⁶Inyõ heka ibutumy aõna aõna bede-ki ributumykeki. Tahe ihãrele heka tii ruruke. Tule umytuedeõna riõnonyreny. Aõ tarasana tamy aõ aõkõ rare.

Iny iruna riòwynyõhyymyhÿre, ixiby tamy kanake wahe. ²⁷Jiarÿ, Deuxu Riòre, Hãbutyhyhykÿ dori kanakre wana aõwesele. Taÿju loosõna-ki tii kanake.

Iny ibutumy ariòwynykre bibutunymy aõbo iny riwinymyhÿré heka aõwiwihikÿ aõbina bina.

²⁸Iu jiarÿ, Deuxu Riòre, Hãbutyhyhykÿ, kanakeu tahe inyõ kaibohoõ tuu robikre, lòlòmÿ kanakreu.

17 ¹Reare heka debò sohoji reurò txumy. Tahe Jesuisi ridyre Pedro, Txiau, Joaõ-wana. Joaõ tahe Txiau seriòre rare. Tahe raòwònÿre tiiboho-wana hãwãlò ratòðhòkÿ ratyy-ò. Inyõ heka tii wana raõhyyre.

²Ikoreny-ki tahe Jesuisi rexiwitxiranyre. Iòsana heka roosòre. Txuwesehekÿlÿ relere iòsana heka ratÿrÿrÿnyre. Ityky tasÿ rauranyhÿkÿre. Tahe roosõna itoosònadihikÿre. ³Iu tahe tuu robire Moisesi rubu, Elia rubu, Jesuisi-wana widee rarybemyhÿreny. ⁴Tahe Pedro tamy rarybere: —Awire, Wanyrÿ, kawese watxirenyrerereri kaki. Adeewikeki hetomy ariwinynyrenykre ijò adeekre, ijò ta Moisesiòkre, ijò Eliaòkre. ⁵Iu Pedro rarybereriule tahe biuwetyky urahakÿ relere. Iyribile rybeõ narybede: —Kia heka Wariòre waluu heka rare. Boholabeny irybe-ò. ⁶Idi tahe ierydÿÿna tamy roholareu, tahe ruberure. Tahe reserenyre iòsanareny bede-ò. ⁷Jesuisi tamyreny nade: —Breburenyõmyke hewa bodorukubedenyke heka. ⁸Reteherenyre tahe Jesuisi sohojile tai rÿire.

⁹Iribi tahe diberenydenyde hãwãlò ratyy-ribi, Jesuisi narybede: —Uritere waijyyõmyke inyko wiji tuu tabitimy. Iu jiarÿ, Deuxu Riòre Hãbutyhyhykÿ, rubu-ribi riixixanykreu tahe tuu belyykre. ¹⁰Tahe ierydÿÿna mahãdu Jesuisi-ò rÿÿraxire: —Aõherekibo tarybetenyteri —Elia juhuu kanakemy ako-ò juhuu kanakemy. ¹¹Jesuisi rirawyònyre: —Inatyhy rare tii juhuu kanakre. Ibutumy heka bede riywinykre. ¹²Tule ararybekre kiamy: —Elia nade tahe ihãrele heka iny rieryõhyyre. Aõhòkÿmy risÿnyre. Iwese Elia aõhòkÿmy risÿnyre wesele tahe Deuxu Riòre Hãbu heka aõhòkÿmy risynykre, jiarÿ wahe. ¹³Tai tahe Jesuisi erydÿÿna mahãdu rieryrenyre aõmybo Eliamy tii raryberemy Joaõ Sebedÿÿdule tahe Jesuisi rarybere.

¹⁴Iribi tahe dòsedenyde iny sòwemy riraõmy rÿimyhÿre. Hãbu-ò nade Jesusiko-ò tatiwomy resere: ¹⁵—Wanyrÿ, ruxetòena wariòre-di biwahinyke. Irayky awimy aõkò ratximyhÿre. Bera-txi resemyhÿre. Heòtyru-txi resemyhÿre. Ibutumy aõna aõna riwinyrerimiy ihÿre. ¹⁶Aerydÿÿna mahãdu-ò heka adidyde tahe tiu riteytenyõtyhy. ¹⁷Jesuisi rirawyònyre tamyreny: —Kaiboho isira mahãdu atxitenyteri. Aõ heka inatyhyna heka akireny ijòkòre. Tiwese bede dÿÿnana bohe araòludunyrenykre. Bedese inihe bididy uladu wadee. ¹⁸Tahe Jesuisi rarybere kia uladuwo-ki ratximyhÿò: —Iribi wa bohonyke! Tahe uladu reytemy reare.

¹⁹Idi ierydÿÿna mahãdu Jesuisiòle rarybere: —Aõherekibohe jiarÿboho tytybybina iribi reteònykòrereri? ²⁰Aõmareki kiehe ainatyhyna ibutetyhyreki òwòrutu sòmowesele ainatyhyna dikeki heka kai aõwiwihikÿ biwinyke. Kai hãwãlò-ò marybeke: —Iribi bexitake! Tai tahe hãwãlò rexitake iwitxira suò. Aõ aõkò adee isirake, ainatyhyna

direki wahe. ²¹Kia tyytyby bina iwitxira rare. Isiratyhyre heka. Kaiboho bexitönybenykeki, binarehebenykeki, ixieri tyytybybina biteönybenyke.

²²⁻²³Kalileia bedeki Jesuisi taerydÿÿna mahädu-wana ributunyre. Tai Jesuisi rarybere tamy: —Jiarÿ, Deuxu Riöre Häbu, rare. Tai inyö riwahinykre häbubinaö-ò warubudÿÿmy. Inataö txu-di tahe rubu-ribi adexixakre. Tai tahe ierydÿÿna mahädu rabadewo nihikÿre.

²⁴Iu tiiboho heka Kafanaö häwä-ò ritehemynyre, inyö Pedro-ò nade. Tii dohodÿÿna öwy butudÿÿdu rare. Tahe rarybere: —Awedü aöbohe tii rexiöwinykekö. ²⁵Pedro rirawönyre: —Tii riöwinyhyre. Tai tahe Pedro rakemy reare. Iu Pedro tuu Jesuisi-ò rarybekemy hetowo-ò raloreu, Jesuisi juhuu rarybere: —Moribibo iölä rexitönyhyre öwydÿÿnamy. Mynydu mahädu-ribi aöbo ada ta tajoiribile aöbohe rotamyhyre. ²⁶Pedro tahe rirawönyre: —Mynydu mahäduöle rexitönyhyre. —Inatyhy rare, Jesuisi rarybere. Ijoi mahädu ösana riöwinyöhykymyhyre. Jesuisi rarybere: —Ihäre tahe ròkööwydÿÿkre. ²⁷Öbitimy rakaöwönyrenykre. Kia Templo heto öwomy. Ibinamy kia iny-ò ariwinyötyhy. Kai heka makre ahohokÿ-ò awaxi-di behukre. Juhu utura kanakrele heka bidimykre. Idi iry biraynykre. Tai nieruö-ki mahake. Iribi biditamy tahe makre iny öwydÿÿmy.

18 ¹Iule tahe Jesuisi erydÿÿna mahädu tamy rehemynyre rÿÿraxire: —Mobohe Deuxu Iöläna-ki nihikÿmy rarekre. ²Jesuisi heka ratximyhy uladuö ibire-ki. ³Idi tamy rarybere: —Kai uladu weseleömy mabeökeki, Deuxu Iöläna-ò malöbenyötyhy ⁴Uladu wese maraykynybenykeki heka, tii tahe Deuxu Iöläna-ki inatyhymy rÿirakre. ⁵Kai waöraru-ki uladu kawesemy biwiöhenanykeki tiwawiöhenanyamahäte ⁶Kai uladuö öraruna-txi resekemy risÿnykeki, kai abinatyhymy atximahäte. Inyö öy ritakamy reroti-di aratakemy heka inyö adi rehuke bera-txi. Tii tahe awityhyre adee.

⁷Söwemy heka aöna aöna rÿira wary-ribi iny riatykemy. Tii adee ibinatyhyre. Tiemy heka tuhyy rarekre. Inydee heka ibinakre heka. Wary-ribi riölädÿÿnyhyre heka tamy ibinakre. ⁸Ebö öraru-ki tahe wainatyhyry-ribi bexitakeki, ebö biöromy idi behuke. Awityhyre heka adee Deuxu Iöläna-ò malökre sohoji ebödile. Inatxi ebö-di heöty bedebina-ò malökeki, awiöre heka. ⁹Tule arue sohoji öraru-ki kia örarunamy beseke lau, urile bitake idi behuke. Arue wiö-di heöty bedebina-ò malöheny arue-di wiöle. Biu bedewihikÿ-ò malöke tahe awire heka arueyremy. ¹⁰Iny nihikÿ ityhy iny yja mahädu heka tuuöre. Uritere heka iweserenyömy atxibenyke kaiboho bexiijebenyke tamy. Iny aökö mahädu dori tii iÿju dire heka. Iÿjurenny heka Deuxuko tii ibutumy relymyhyre turenny. Idi öhötirenny-ribi bosabenyöke. ¹¹Jiarÿ Häbutyhyhykÿ rare, Deuxu Riöre wahe. Ityhydÿÿduködu mahädu ibutumy aritakemy anade. ¹²Rakawesenanykre heka kaijyy wesemy. Rakarybekre heka kahäbu 100 budoeni ijödire wesemy. Sohoji heka iöre iy-ribi. Kia häbu idi itxeredu tahe iy-ribi iöre rakre ijesemy. Iuhe tahe häwä-ò-ki riroximy ririre. ¹³Tai rahakre

wana heka teysamy ratxikre. Kia sohoji òrarukile reysakre. ¹⁴Iwesetyhylemy taheka inyõ iõõtyhy Waha-ribi. Tamy dori kia ibinare.

¹⁵Inyõ adee rexiòrarunykeki tahe tamy makre rybemy. Uritere inywitxirako-txi rybeõmy tuu. Tahe tamyhyylemy marybeke. Aityhydÿÿdu seriõre heka arybe-ò roholakeki, tahe ixi-txi tõhõti reake wana, ixi dee ibinamy rõhõtinyra wana, tai tahe kai ixyby tii-wana ityhydÿÿdu seriõre biõwamy beleke. ¹⁶Aõhe wana tahe arybe-ò roholaõhykyre, tahe ixityre make inyõ wana rexibiõwanymy.

Iny inatximy ixihe-ki bidyke. Tii tahe arybe-ò ijohonaduke inatyhy raremy arybera-txi reseky wahe. Iu dohodÿÿna-ki rarybekreu, tai tasÿ tii rarybeke teõsamy aõkõ ratximyhÿrelemy rarybeke. ¹⁷Tii irybereny-ò roholaõkeki, tai tahe dohodÿÿna mahãdu-ò belyyke. Tii irybereny-ò roholaõkeki, tai tahe biteõnyke. Tii iwese òrarudu mahãdu heka adee rarekre, bede dinodu-ò nieru wydydu wese wahe. ¹⁸Iwese kaiboho waityhydÿÿdu mahãdu kabede-ki rõhõtinyre wesele, tule araykywesetyhyle Deuxu biu-ki rõhõtinykre. Aõbo adee kabede-ki aõwidÿÿ ibinare ada awire heka tule biu-ki ibinamy rarekre, awimy rarekre. Arybe riwitxiranyõtyhy kowa biu bede-ki. ¹⁹Iwitxiraõmy adeereny ararybekre: —Ijõ titxibo inatxi ada inataõ ityhydÿÿdu seriõre wiweselemy raraykynykre. Waha-ò rexitõenymyhÿreki iwese rexitõenyre wesele heka tamy riwinykre biu-ki. ²⁰Titxibo waniòraru-ki inatxi, inataõ wii ributunykre heka, jiarÿ taile watxireri.

²¹Tahe Pedro rÿÿraxire Jesuisi-ò: —Bede erydÿÿdu! Waityhydÿÿdu seriõre heka wadee rexiòrarunykeki, tiwesebo sõwe ariixãwididÿÿnykre ixi-ribi debõ inatxi reurò, my aõbo? ²²Jesuisi rirawyõnyre: —Aõkõre, debõinatximy aõkõre, 490 wesemy wahe. Ixityre ixityre biixãwididÿÿnykre. ²³Deuxu Iòlõna kawesemy rare: —Iòlõ heka teõdu mahãdu kia contamy robikemy idi ratxireri. Tiwesebo inieru-di rasiranyre wesemy wahe. ²⁴Sohoji teõdu juhuu dehemynyde. Sõwemy heka tevedÿÿna ratximyhÿre, 1000,000 womati tÿrÿÿrÿhÿkÿ nieru wahe. ²⁵Inieruõre heka iõwydÿÿna wahe. Idi rohonykemy heka iwedu riteõnyre deõdu mahãdu wesemy. Tariõre-wana tahãwyy-wana ibutumy deõdumy roirekemy. Aõbo tai rÿimyhÿ heka ibutumy idi rohonyre. ²⁶Tai kia deõdu heka tatiowotimy resere kia iòlõko-txi: —Waiòlõreny, txioinihe biwaraõkre ariõwinykre ibutumy. ²⁷Tai tahe iòlõ riwotõenyre aõma ixinahykylemy ritusanyre. ²⁸Tai tahe kia hãbu he rare kia urihimyo tamy radevenymyhÿò heka rexinohõtidiÿÿnyre. Tai tahe hãbu lòtikile rimyre. Rierenymy resere ribõtòrarytxnyre: —Bidiwaõwinykre kÿnyhe wijityhyle. ²⁹Tai tahe tatiowomy resere, rarybere: —Txioke inihe ariõwinykre ibutulemy. ³⁰Tai tahe rirutyre ròtenawo-ò idi riõtenyre. Riwotõenyreõhyre. ³¹Itxeredu mahãdu heka rabadewore tai tahe ibutumy relyyre iòlõko. ³²Tai tahe ixityre tamy rarariõwyre tamy rarybere: —Aõherewe, deõdu binahakÿ, jiarÿ araxãwididÿÿnyre ibutumy inatyhy? Kai dori ixitõedÿÿna wadee tewinyta. ³³Aõherekibohe aleina kia adee nadevenymyhÿde kia teixãwidinyõta, iwese jiarÿ araxãwidinyre wese.

³⁴Tai tahe tii rimyre reburere itere iòlò, tai imynomy riteònyre rotenawo-ò riòwynykre xiery riòlòdÿnykremy. Tai aòhòkÿmy rotÿÿnymyhÿre. ³⁵Jesuisi rexihura narybede: —Kiawesele heka adeereny rarekre. Ityhydÿÿdu seriòre taseriòre riixãwidinyòkeki heka iwesele heka waha adi riwisÿnykre.

19 ¹Jesuisi ibedeerydÿÿna-ribi rexihureu, Kalileia bede-ribi ròhònyre. Bero Jordaõ weribijã-ò reurore, Judeia hãwã bede kanawe-ribi jã-ò rehemynyre. ²Tai tahe sòwemy iny webinadu mahãdu rÿire. Idi tahe ihemy rare. Ibutumy riteytenyre. ³Fariseu mahãdu imynomy idi riwisÿnymyhÿre aòbinamy rarybekeki rimykemy. Tai tahe tamy dÿÿraximy namyhÿde aòsirahakÿmybo: —Iny bede ywinareny tahãwyy riteònymyhÿre urirybelemy, wiribi resekemy. ⁴Jesuisi dirawyònyde: —Ritidÿÿnamy aòbo tariaòmyhÿte idi? —Deuxu ibutu widÿÿdu heka juhoo hãbu hãwyy-wana riwinyre.

⁵Idi tahe rarybere:

—Hãbu heka tybyboho-wana tadibocho-wana wiribi

rexihitxinyomyhÿre tai tahe tahãwyywanale wii ributunomy rÿira.

⁶Inatxi heka sohoji weselemy rarekre, hãbu tahãwyy-wana. Deuxu heka hãbu tahãwyy-wana ributunyre, inyò heka tiu rihitxinyòtyhy. ⁷Tahe ijòmy fariseu mahãdu ritÿÿraxinyre: —Aòherekibo Moisesi kawesemy juhoo rarybere:

—Hãbu tahãwyy riteònykeki juhoo urile tyyriti tamy riwahinyke riteònykekoki.

⁸Tahe Jesuisi kawesemy rarybere: —Kaiboho heka ieryna urihimyòlereki aò isirareki heka kia riwinyre. Juhoo tahe kawese aòkò rÿire. ⁹Aòmale tahe ixinamy riteònyke ixi-ribi òta òtadule heka aòwaxiny tuu riteònyre ixi-ribi. ¹⁰Tai tahe ierydÿÿna mahãdu rarybere Jesuisi-ò: —Tahe kiawesekeki heka uritere heriòmy hãwyyòmy, hãbuòmy. ¹¹Jesuisi tahe dirawyònyde: —Kaa bede eryna heka aò ibutuhukÿ-ò aòkò tureri aòma Deuxu bede eryna tamy riwahinyomyhÿreòle heka tureri. ¹²Aòtxi-ki tahe tuu hãbuò rÿira hãwyyomy heridumy aòkò rÿira. Ijò hãbuò tahe tiemy tunodumy rÿirerimy ihÿre. Iwitxira hãbu-ò rexiwahinyomy rÿireriki heka tuu rÿirerimy ihÿre. Ijò tahe tuu rÿirerimy ihÿre aòma Deuxu aòmÿsÿdÿÿna òraru-ki wahe. Kaa rybe tahe inyò tahe rityhynykeki tii inatyhomy rityhynyke.

¹³Inyò didyde uladuò Jesuisi-ò tamy rexitòenykemy tebò iraty tyre-ki roirerilemy. Ierydÿÿna mahãdu tahe uritere iixiradÿÿòmyke. ¹⁴Tahe Jesuisi rarybere: —Ixinamy kanamyhÿke uladu wadee. Uritere itinysÿrenyòmy. Uladu wesemy dori Deuxu iòlòna ròtedu mahãdu ratximyhÿre. ¹⁵Jesuisi tahe iratytyre tebò ritidire tamy rexitòenyre. Idi tahe Jesuisi rare.

¹⁶Aòu tahe hãbuò Jesuisi-ò nade: —Erydÿÿdu, aòhebo arotÿÿnykre. Aòma, timykibo umytuedeòna aritakemy wahe. Aòwidÿÿ wiwihikÿbo ariwinykemy. ¹⁷Jesuisi rarybere: —Aòherekibo wadee aòwiwihikÿmy widÿÿ tÿÿraxiteri? Iny sohojile awi rare, Deuxule wahe. Kai bede ywina ibutumy bityhynyke, umytuedeòna hakÿ-ò molokre. ¹⁸Aòbedeywinabo arityhynykre? Tahe Jesuisi rirawyònyre:

—Rubudÿÿòmy, Òta òta widÿÿòmy, wasiòmy, ruiòmy,

19 Adi boo-wana bityhynye, iwese ixiluure wese heka abireludu mahādu luuke.

20 Hābu rarybere: —Kia heka aōu aōu jiarỹ retyhynye. Aōijōmybo arotỹnykre? 21 Jesuisi rirawyōnyre: —Kai òbitimy mabekekile aōmydỹna-di ibutumy. Kia idi bohonyke òwy tahe biwahinyke urimynodu mahādu-ò. Tai sōwemy aōna aōna biu-ki ahōrōmykre. Iribi tahe biwaheludunye. 22 Iu hābu kia roholareu tahe rabadewonihikỹre inieru sōwereki heka rabadewore.

23 Tai tahe Jesuisi taerydỹna mahādu ribedeerynyre: —Isiratyhyre heka biu bede-ò ralòke aōma ityhy nihikỹkeki. 24 Isirare heka aōma kameloty rurena òtummy ralòke heka isirare, inatyhy? Tai tahe aōma ityhy mahādu ralòke tarasanamy reake heka isirare. 25 Jesuisi erydỹna mahādu ribedeòtiinyre kai-ò roholareu. Tai tahe rōhōtynyre: —Aōkōre isiratyhyre tuu rōte. Inyō tarasanamy reaōtyhy. 26 Jesuisi tamyreny retehere tahe rarybere: —Inatyhy rare hābu-ò isirare. Deuxu dee tahe isiraōle rare. 27 Tai tahe Pedro rarybere: —Jiarỹboho ibutumy aōmydỹnareny adiridenyde. Araheludunymy watxiwāhāre. Aōma ritarenykre? 28 Jesuisi tahe dirawyōnyde: —Kiamy heka adee ararybekre. Jiarỹ Deuxu Riòre Hābu tyhyhykỹ wahe. Kaiboho heka tule borukubenyke aiòlònaryna-ki iu ibutumy ratỹmyrakreu. Kaiboho iny sohoji sohojimy judeu ijoio biywisidỹnanybenykre, wajoi waòinatxi reurò mahāduò wahe. 29 Inyō kia ibutumy aōbo waòraru-ki ririmyhỹre iwese taheto ririmyhỹre waòraru-ki, taseriòre, tadi, tyby, uladu, taoworu, ririmyhỹre. Kia sohoji sohoji-ribi heka aō sohoji sohoji òwummy 100 ritakre. Tule umytuedeòna ijōmy ritakre. 30 Inyō nihikỹmy ityhymy ratxirerimy ihỹre, tii iyjalemy relekre, aōma aōkō tai relekre. Tule iyja nihikỹmy relekre. Sōwemy urimynodu kaki rỹrirerimy ihỹre tahe biu-ki inihikỹmy rarekre.

20 1 Jesuisi tasỹ riteòsinyreri ijyō timyrebo Deuxu Iòlòna. Hābu aōmysỹdỹdu heka oworu widỹmy heka riteranymy tamy rarybemyhỹre: 2—Aōmamy araòwynykre, sohoji prata womati nieru, iwese ibutumy raòwynymyhỹre wese, sohoji txuòwy wahe. Tai tahe tii raaòmysỹdỹre uva oworu-di raaòmysỹdỹmyhỹ. 3-4 Idi tahe tii reare 9 horau tule, txutyeyu tule, titxibo iaòmysỹdỹna rỹreri titxibo hābu teaòmysỹdỹmyhỹò. Tahe tuu robire urile ratximyhỹmyhe idi retehemyhỹ. Tai tahe tamy rarybere: —Maaòmysỹdỹke hewa, waoworu-ki. Ikonana txu heka òbitihyky araòwynykemy adi watxireri. 5 Tiiboho raaòmysỹdỹre tule. Txutyey tasỹ ixiryubule ijō riteranyre aōma iwese kia juhuu ijō-ò rarybera wesele. 6 Txuinyòbira-ò ijō rimyre, tule ijō txiorotxure. 7 Iruyre hora-ò ijō tasỹ riteònyre. 8 Tahe txiorotxummy rōhònyra tahe kia iòwydỹdu tamy rryre. 9 Tahe 1 womati nieru tamy riwahinyre, sohoji hora raaòmysỹdỹre mahādu wahe. 10 Tahe txusohojimy raaòmysỹdỹre tahe iratyre ròtakremy ixi-di rōhòtynyre. Tahe tule riòwynyra iwese ijō riòwynyra weselemy, 1 womati nieru, sohoji sohoji wahe. 11 Tai tahe rimyre nieru urile tamy rexibinanymy rarybere: 12—Kowa heka sohoji horale raaòmysỹdỹhārele heka 1 teòwynyta. Jiarỹ

boho tahe txuhyy raaõmysydÿÿra, bede tõtee-ki wahe. ¹³Tahe iwedu rarybere: —Wabiõwa, adeereny rarybera. Wiji 1 womati nieru ariwahinykremy heka inatyhy? Tuheka adeereny rewahinyre. Aribi rawasinyora. ¹⁴Boibenykre heka ibutumy araðwynyneri. Wiwesetyhylemy heka araðwynyrenyneri, iwese rarybere wese. ¹⁵Hora sohojilemy raaõmysydÿÿrað sohojimy wanieru ariðwynykre inatyhy. Tamy wanieru ariwahinykemy ixideewimy, aõhe inatyhy? Aõherekibo tebureteri? Jiarÿ urihimyo raaõmysydÿÿrað wawiremy tarybetenyteri wahe. ¹⁶Jesuisi tahe rexihure kia rybe-di, kiamykre bede: —Ikoludu heka ihewoludu-ð resekre. Ihewoludu tasÿ iko-ð resekre.

¹⁷Tai tahe Jesuisi røwðnyre Jerusalẽ hãwã-ð. Iny-ribi tawað inatxi reurð mahãdu rihitxinyre. Tamy relyyre timybo aõhebo rotÿÿnykremy Jerusalẽ hãwã-ki: ¹⁸—Jiarÿ, Hãbutyhyhykÿ adee ararybekre: —Inyð riwawahinykre aõma-ð Xiwena wahidÿÿdu wedu mahãdu-ð. Tule diwatyhenykre judeu wedu mahãdu-ð. Tahe riwarubunyky heka tiiboho wamy rarybekre ijø iny-ð. ¹⁹Tii heka riwamykre tahe riwawahinykre Roma iðlò-ð, judeukødu mahãdu iðlò wahe. Ibinatyhymy aõhebo riwasÿnymy riwahetenyre. Itxèð nihikÿ-ð riwamatadÿÿnykre. Tahe txu inataõ-di rubu-ribi areixixanykre.

²⁰Zebedeu riðrese Jesuisi-ð nade. Tatiowotimy resere tahe rexitøenyre aõmybo Jesuisi-ð tariðre-wana nade. ²¹Jesuisi tamy rarybere: —Aõbo rare hãwyy rarybere: —Waritxòre inatxi hãbu rare. Tikiboho kÿnyhe, aiklòløkuna rynana-ki ronykre awana. Ijø aruruna-txi, ijø ahywe-txi wahe, kai aiklòløkuna-kò malokreku wahe. ²²Jesuisi heka iriðre-ð rarybere: —Kaiboho aõmybo texitøenyteri teerykøleter. Kai Txiau, kai Joaõ, teerytenyte aõbo aõhebo wadi rotÿÿnykre arurukre dori jiarÿ kaiboho tulekre? Tiiboho dirawyðnyde: —Tulekre. ²³Tahe Jesuisi rarybere: —Inatyhy rare kaiboho tule aõhøkÿmy botÿÿnybenykre. Tahe mobo warora-txi ada waruruna weribi rynana-txi ronykre. Jiarÿ reerykøre. Wahale heka rieryre. Tiile tamy riywinyre. ²⁴Idi tahe debøwið ierydÿÿna mahãdu kia rieryre aõmybo Txiaku Joaõboho rexitøenyrenyrá. Tai tahe tiiboho rakyarananyrenyre. ²⁵Tahe Jesuisi ibutumy taerydÿÿna mahãdu tamy kanakemy rarybere: —Iny iðlò iruru dire. Ibutumy dinodu tahe kia weselere —taijoi mahãdu riteðnymyhyre. Teødu mahãdu riteðnymyhyre. ²⁶Tahe aõ tuukre aøkø heka rare ayreny-ki. Inyð dinodumy ixidikre heka deòdumy rarekre. ²⁷Kia iny nihikÿmy ixi-di rexinhøtinyneri tasÿ aõ aøkø tii rarekre. ²⁸Iwese jiarÿ riwinyre wesemy heka rarekre. Hãbutyhyhykÿ aõ dinodumy aøkø anade. Iwese deòdu rÿira wesemy heka nade waumy riwahinykremy rubu-ð kabede-ki. Tai søwemy iny ritakre.

²⁹Iu Ijeriø hãwã-ribi røirenyreu, tahe søwemy iny riheludunyre. ³⁰Inatxi iruetãmy heka ronymyhy iu Jesuisi ibire-di rareu. Tiiboho roholarenyre kia Jesuisi raremy. Rexitøenyre ryryre Jesuisi-ð: —Davi riokore, wadee hewa ruxetøena biwahinyke. ³¹Tai tahe iòhømy iny iribi rÿimyhÿ rarybere: —Txiokre inihe, biyryke! Ixityre ryryre tarurutyhy: —Inynyrÿ Davi riokore, Biwawotøenyke hewa. ³²Jesuisi tamy rarybere: —Aõwexe adeereny ariwinykre. ³³—Wanyrÿ, Kai

wa bidiwaruenykre warue biraynykremy. ³⁴Tahe Jesuisi riwotòenyre iruebymy reare tebò-di. Aõwesele tahe ruòmý reare. Tai tahe Jesuisihe riheludunyre.

21 ¹Jesuisiboho tahe rehemynyrenyre Jerusalê hãwã ìhòdmy. Betabaji hãwã-ò heka rehemynyre. Kia Oliveira hãwãlò-ribi irehemy aõkò ihÿre. Tahe Jesuisi inatxi iny riteònyre hãwã-ò, taerydÿÿna mahãdu wahe. Tamy rarybere: ²—Juhu hãwã dele-ò malokreule aõma bobikre, jumenta tariòre-wana. Tahe bitaanalawekre ta bididykre kaò. ³Inyò aratyÿraxyinkyre wana, tai tahe kiamy bisÿnykre aõma: —Wawedu hewa idi ratxikemy ròhòtynreri. Tai ki tahe ahemy kiditeònykre. ⁴Kia ihetxiu ritidÿÿna tuheka relemy roimyhÿre. Kamy rarybere: ⁵—Marybeke heka Jerusalê hãwã-ò:

—Deuxu ìlòna heka kanakre adeereny wahe. Tii inihikÿ wesemy aõkò kedehemynymy, jumenta tyre-ki heka kedehemynykre.

⁶Tahe ierydÿÿna mahãdu riwinyre iwese Jesuisi rarybere weselemy. ⁷Didyde tahe jumenta tariòre-wana. Ihetyreny jumenta tyre ritidire. Jesuisi ityre ronyre tahe idi rare. ⁸Tahe inyò sòwemy-ribi tahetyreny-di rehumyhÿre iryko-txi idi rariakemy ityre-di. Ijò tasÿ hereru-di iryko-txi rehure iryube hetymy ityre-di rariakemy. ⁹Sòwemy tai iny rirajuamy rÿimyhÿ iko-ò, ihewo-ò:

—Ìlò Davi riokore heka sòwemy iny wowydyna tamy iny riwahinyreri.

Tii Deuxu Riòre Hãbu rare. Deuxu deysana heka tamy biwahinyke!

¹⁰Jesuisi hãwã-ki rehemynyreu, ibutumy iny ribedeòtiidÿÿnyre: —Mohãbuwe kia ralòreri Jerusalê hãwã-ki wahe? ¹¹Tai tahe iny mahãdu rarybere: —Aõkòre, kia Deuxu rybeduò rare. Jesuisi inire Kalileia bedè-ribi Nazare hãwã-ribi dehemynyde.

¹²Tahe ralore Deuxu dohodÿÿna heto-ò. Tai kia aõna aõna-di rohonyreri heka riteònyre. Kia aõma nieru wiuròna ìwòruwebese tahe riatyre. Kia aõma bòtòe dohodÿÿdu ryna ibutumy ritxiwire riatyre.

¹³Tahe Jesuisi rarybere: —Deuxu Tyyriti rarybere:

—Dohodÿÿna heto heka waha heto rare, ixitòedÿÿna heto rare.

—Kaiboho heka inywasidu mahãdu-di tetÿxinyntenyta. ¹⁴Sòwemy iny itiere, iruetà, nade Jesuisi-ò dohodÿÿna heto-ò. Jesuisi taile riteytenyre. ¹⁵Tahe xiwena wahidÿÿdu wedu tuu robire. Tule judeu bedè ywina bedè eryna mahãdu robireu tahe, aõma uladu templo-ki rryrmy rÿimyhÿò aõma:

—Davi riokore heka Deuxudeewina rare. Tai tahe kia rybe-ò reburerenyre.

¹⁶Tiiboho tahe raryberenyre Jesuisi-ò: —Kai aõbo taholate aõbo rarybereri. Jesuisi rirawònyre: —Kohe, raholare. Kaiboho teeryòtenyte:

—Uladu dori wowydyna tamy riwahinkyre. Tiu aõbo tariatenyòhyymahãte kia Tyyriti-ki.

¹⁷Tahe Jesuisi iribi ròhònyre Betÿnia hãwã-ò. Taile tahe ruu idi rÿire.

¹⁸Biurasò txumy tahe tii dòòsede Jerusalê-ò. Tahe rama risare iu.

¹⁹Òwòruò tai rÿire. Tai tahe diaride figoraty-ò. Tahe iratyòre, txirule rÿire. Tai Jesuisi rarybere òwòru-ò: —Tiu heka kai maratynyòtyhy aõwesele tahe irade rairuxÿrure. ²⁰Tai tahe ierydÿÿna mahãdu heka ribedeòtiidÿÿnyre:

—Timykibo heka aõwesele rairumyròmý reareri. ²¹Tahe Jesuisi tamy rarybere:

—Kai ainatyhyna ijödikeki heka iwesele biwinyke. Iratyre biwinyke. Kaiboho heka bitxiönyökeki kaa häwäld-ò dori marybekre kiamy: —Iribi bexitake tahe aho-ò boikre. Tai häwäld-ò aöwesele heka ahoro-ò roikre. ²²Aötxile kai bexitödenyke heka adee ijö rÿikre. Bityhynytyhykeki, tahe ibutumy bitake.

²³Tai Jesuisi dehemynyde Deuxu dohodÿyna heto-ò. Tai tahe ròbedeerydÿÿmy ratximyhÿ. Tahe xiwena wahidÿÿdu mahädu, tule judeu bede ywina erydÿÿna mahädu tule tamy dÿÿraximy nade. Tai tahe Jesuisi-ò rÿÿraxire: —Morurudibo heka kai aömydÿÿnana tewinymahäte? Mobo heka arateranyre kia biwinykemy.

²⁴Tai tahe Jesuisi tamy rarybere: —Kai aöbo myÿraxikeki wadee tai ako tuu arelyykre. Kai dÿÿraxinaömy bidiwatÿnynykeki tahe, adee tuu arelyykre.

²⁵—Joaö Sebedÿÿdu heka morurudibo nade morybekibo tuu tadiwinymahäte wesemy. Morybekibo Joaö iny risebenymyhÿre. Deuxu Rybe-ki aöbo ada iny rybe-ki aöbo. Tai tahe widee rarybe raryberenyre: —Aöma Deuxu Rybe-ki tuu ròsebedÿÿmyhÿre. Mykeki rakarybenyke taheka: —Aöherekibo tetyhynytenyöte myle tii risÿnykre. ²⁶Aömamy rikisÿnyrenykeki: —Iny rybekile tii tahe nade. Myÿ rikisÿnyrenykeki tasÿ kia ijoi inydeereny rakyarananyke. Joaö Sebedÿÿdu dori ibutumy iny rityhynyrenyre moma tii Deuxu deöduö ratximyhÿre heka. Rakarybenyökre tahe. ²⁷Tai tahe Jesuisi-ò raryberenyre: —Aököre, reeryrenyöre heka irawyödÿÿ titxiribibo iruru nade. Tahe Jesuisi rirawyönyre: —Tule

jiarÿ ÿÿraxina adeereny aritÿnynyrenyötyhy. ²⁸Ijö Jesuisi relyyre: —Timybo maraykynybenyke ka ijyymy arelyykre. Häbuö heka inatximy iriöre raremyhÿ. Tariöre dela-ò rarybere: —Dàà, maaömysÿdÿÿkre waoworu-ki, wiji wahe. ²⁹Tahe tamy dirawyönyde: —Waha, araökre hewa. Ihärele tahe tawo rirahörere rakremy. Tahe rare. ³⁰Idi tahe tyby rarybere helÿÿna-ò: —Kai tule makre waaömysÿdÿÿna biwinykremy: —Dei wahe, arakre araaömysÿdÿÿkre. Ihärele tahe tii raöhyre.

³¹Adeereny inihe araÿraxikre. —Tibohe weryrybò aöma tybyrybe rityhynyre? Tai tahe dirawyönyde: —Juduludule irybe rityhynyre. Tai tahe Jesuisi tamy rarybere: —Iny òrarudu tyhy heka wydena-wana ralökre biu bede ròtena-ò. Ihärele tahe kaiboho birönybenyötyhy. ³²Joaö Sebedÿÿdu dori adeereny rarybere. Ihärele tahe kaiboho ixitxireny aörarureny-txi öhötireny reakemy Deuxu bityhynykemy. Kaiboho heka teramy tekoamahäte tahe söwemy òrarudu mahädu wydena mahädu rityhynyrenyre. Kaiboho tuu tabitenyte ihärele teerytenyköte.

³³Ijö ijyymy arelyykre:

—Häbuö heka uva oworuhukÿle ritòbrönyre. Tahe òtityna riwinyre.

Tai tahe utà riwinyre yrubudÿÿdu mahädu itxerenamy.

Tai tahe rihuòtere oworu wahe häbu mahäduö-ò. Tii tahe rabetetÿinymy rare taheto-ribi. ³⁴Iu uva bederaty kia siredenamy bede reareu, riherehe txuramy ixidee ritxuakemy wahe. ³⁵Tai tahe huòtedu mahädumy heka teòdu mahädulemy raòhòtere. Ijö tahe rirubunyre ijö manadile tamy rehunanymy rÿimyhÿ. ³⁶Iribi tasÿ teòdu mahäduö didyde söwetyhymy juhuna ludu ratyre. Tahe ixbyle tuu raòhòtere juhoo iwese tuu rotÿÿnyra wesele. ³⁷Tahe iwedutyhy rõhötinyre: —Aöma wariörele kòri ariteönykre. Tai tahe wariöre rityhynykre heka.

Tahe tariöre diteònyde. ³⁸ Tahe huòtedu mahādu weryrybòm̃y robireu, tahe wideereny rarybere: —Kaa heka iwedu riòrele rare. Aõma iwedu rurukreu iaõna aõna, ioworu heka ixideereny rikimyyrenykre. ³⁹ Tahe rirubunyreny iumy-di rehureñy oworuro-ribi. ⁴⁰ Tahe Jesuisi rarybere: —Adeereny araỹraxikre aõbo iwedu tamyreny riwinykre huòtedu mahādu-ò iu tii rehemynykreu wahe. Timybohe tii riwinykre? ⁴¹ Tiiboho dirawyònydenyde: —Kia rirubunykre ibutumy hābu bina. Inywitzira-ò huòtenamy ele elemy wijuramy riatykre-ò riwahinykre. ⁴² Tahe Jesuisi tamy rỹraxire: —Kaiboho aõbo Ryberiti-di tariaõletenyteri: —Mana-di heka heto widỹydu rehumyhyre kia manale heto hāt̃xi-ki ritidimy roimyyhyre. Jiarỹ kia mana wese rare. Inynyrỹ Deuxu kia riwahinyre. Tai awi heka rare. Ijõ riwiòhenanyre, mana wahe. ⁴³ Tahe Jesuisi tamyreny rarybere: —Tule jiarỹ adeereny ararybekre: —Deuxu Iòlõna heka aribi ritakre. Tahe inywitzira-ò aribi riwahinykre. Inyõ txura wylemy riwahinykremy Deuxu-ò. ⁴⁴ Kia iny mana tyre resemyhỹkre heka tii heka wiòròm̃y ixòdumy rare. Mana inytyre resekeki tasỹ iny risurusurunya. ⁴⁵ Inyõ roholakeki kia aõbo aõma xiwena wahidỹydu mahādu roholamy rỹimyyhy tule fariseu mahādu. Tule rexierymyhyreny tii boho Jesuisi tureñy rarybereri heka rierymyhyreny. ⁴⁶ Tai heka tii mahādu rimykemy idi riwisỹnmyhy tahe iny sówehékỹ lau ruberumyhyreny. Iny mahādu dori idi rōhõt̃iny tii Deuxu rybeduò ratximyyhyremy.

22 ¹ Jesuisi heka rexideleny ijjymy relyykre: ² —Timybo Deuxu Iòlõna rare ijjymy heka relyykre. —Iòlõ heka tariöre herinamy worana bedehesi riwinyre. ³ Iaõmydỹnana ròrarukòm̃y rỹidi tahe teòdu mahādu iòrysmy roire. Rexihumy rỹireriki iaõmydỹnana, kanakremy wahe. Tahe òrysna noderamy reare. ⁴ Ijõ riteònyre teòduò iny ritobinykremy. Aõhere tahaka, wabroneni k̃nyhe rerubunyre heka. Ibutumy heka waaõmydỹna rehumy rỹireri. Tahe kedeadeake heka kòdòidenyke heka. ⁵ Tahe timy heka irybe rityhynyrenyohyyre. Iny sohoji sohoji tatyresi-di ijohona-ò, ijõ taaõmysỹdỹna-ò rea reare, ijõ taoworu-ò reare. ⁶ Ijõ lobidỹna reburere teòdu mahādu dee. Tii teòdu dee heka rawobinare. Ijõ aõbina bina heka ritxienyre ijõ rirubunyre dori. ⁷ Tai tahe iòlõ reburere lobidỹdỹna mahādumy bina bina raðhòtedỹnyre, rirubunyre. Ihāwā ritoonyre. ⁸ Tai iòlõ rarybere teòduboho-ò: —Waworana bedehesi rexihumy rỹireri ibutumy. Kia iny mahādu ijoi juhū retobinyra heka aõ ibina heka roire. Urile riòm̃ysanymyyhyreny. ⁹ Tai tahe ibutumy boibenykre hāwā-ò ibutumy iny-txi bekoabenybekre heka bitobinybenybekre ibutumy waworana bedehesina-ò kedeadeakremy. ¹⁰ Tai tahe didyde iny wiwihikỹ, iny ityhy iny bina mahādu. Hetowo tahe ritỹxire tỹmyra mahādu-di. ¹¹ Tahe iòlõ ralore hetowo-ò kia iny mahādu dee rybemy. Tahe tii robire hābuòm̃y kia worana bedehesi kia tykòm̃y ratxirerimy. ¹² Tai tahe tamy iòlõ rarybere: —Waliiny, aõherekiwe worana bedehesi kia tyky-di aõkõ atxiteri? Kia tahe hābu rybeòm̃y rijjere. ¹³ Tai tahe iòlõ aõma rarybere teòdu mahādu-ò: —Bimyybenyke kaa hābu. Waa bitaataabenyke imy behubenyyke tahe idi diòlòdỹm̃y idi rehukre luruhukỹ-ò.

Tai Aõhõkỹmy dỹnana-ki tai txuraruti rikyikyiny. Tai rahinykre. ¹⁴Tai tahe Jesuisi rarybere: —Sõwemy iny heka kidirahukre tahe ibutemy kanaarikre.

¹⁵Tai tahe fariseu mahãdu rõhõnyre wii rotyre. Aõbinamy Jesuisi rarybekeule heka rimykyemy idi rỹmyhỹ. ¹⁶Kia aõma fariseu ijoio heka riteõnyre Jesuisi-õ. Tule Herodi ijoio mahãdu riteõnyre. Rỹrãxire Jesuisi-õ: —Erydỹydu, kai heka hãbuwi tate, hãbu õbiti. Kai heka tõbedeerydỹmahãte Deuxu deewinamy. Awire aõbo ariõwinyrenykre Roma hãwã mahãdu dinodu-õ. ¹⁷Kai heka ixinamy aõma adee iny rarybererimy ihỹre. Timybo iny raraykynrerimy ihỹre. Iny bede ywinareny aõbohe ixinamy nieru aõna aõna õwydỹnyamy rõhõnyke aõbohe awire? ¹⁸Tai Jesuisi heka rierymy hỹ aõma awimy aõkõ tai rahareri heka rexierymyhỹre: —Kaiboho õbitimy aõkõ toite. Aõherekibo heka kai biwaitxenanybenykyemy wamynyny wadi atxitenyteri? ¹⁹Timybohe nieru-ki rakaharenykre aõna aõna õwydỹnyamy. Biditeõsinyke kia-õ arierykremy. Tai tahe tamy riteõsinyre womati nieruõ. ²⁰Tahe Jesuisi ritỹrãxinyre: —Motyytybybo koa rỹire. Monibo ityre-ki koa roire? ²¹Tai tahe rirawyõnyre: —Roma hãwã iõlõnile tai roire. Tai tahe Jesuisi rarybere: —Tibo Roma hãwã iõlõ nierubo heka tamy biwahinykre. Tibo Deuxu nierule tasỹ tamy biwahinykre. ²²Tai tahe urile ribedeõtiidỹnyre. Tai ririrenyre rõirenyre.

²³Tahe kia txule saduseu mahãduõ heka dõidenyde Jesuisi-õ.

Rityhynyõhyymy hỹre kia aõma rubu-bibi ixixana heka rityhynyõhyymy hỹre, saduseu mahãdu wahe. ²⁴Tamy rarybere: —Erydỹydu, Moisesi tyriti heka kawesemy ribedeerynyre:

—Aõma hãbuny hãwyy heridumy roikeyi aõbohe timykibo hãwyy uladu-di ratxikeki. Hãbuõ iriõrekõ-di rurukeyi tai tahe iseriõre heka iriõrese tyby-wana roikeyi. Tai heka kia hãbu rubuweleu, kia derõwumy heka uladu ritybinyke.

²⁵Aõu heka debõ inatxi seriõremy kaki rasỹnyny raremyhỹ. Telareny heka roire hãwyyumy tahe iriõrekõlemy rurure. Tahe ihãwyytybyhe kia iseriõre wanale roire. ²⁶Ihelỹyna sỹ tule rurure. Kia heka ibutumy debõ inatxi reurõ tii-wana roihyre iriõrekõule. ²⁷Tahe hãwyy heka tule rurure. ²⁸Tai tahe kia ruru-ribi rexixakre tahe, tiwexe ihãbukre? Ibutumy dorihe tii-wana heka roilehekỹlera. ²⁹Tai tahe Jesuisi rirawyõnyre: —Kaiboho teeryteny kõlemahãteny te timybo Tyriti-ki roimy hỹre. Deuxu ruru tule teeryõte. ³⁰Tiu iny rubu-ribi rexixakre iwixiramy rexixakre. Yju wesemy ronykre. Timy heka hãbuny hãwyyumy roiõtyhy. ³¹Kaiboho heka tetyhynytenyõhyymahãteny rubu-ribi ixixana. Idi heka tariatenyõhyymahãteny te timybo Deuxu rarybere? ³²Kiamy heka rarybere: —Jiarỹ heka Abraõ Deuxu rare. Ijai Deuxu rare. Ijaõ Deuxu jiarỹ rare. Tii heka iru mahãdu Deuxu heka tii ihỹre rubu mahãdu Deuxu aõkõ wahe. ³³Iu iny sõwe ribedeerynyre, tahe urile iny ribedeõtiidỹnyre.

³⁴Fariseu mahãdu doidenyde Jesuisi-õ wii rotyrenyre. Roholareki wahe aõma saduceu mahãdu ribedeõtiidỹnyrenyke. ³⁵Bede ywina erydỹyna mahãduõ rỹrãxire heka aõmybo Jesuisi-õ. Tii rimykyemy heka idi riwisỹnyny kia

rybebinaõmy rirawyõnykeki rimykemy. ³⁶ Tahe rÿÿraxire: —Erydÿÿdu, tibohe aõbo bede ywina kia-ribi aõnityhymyhewe bededõitiidÿÿnamy ratximyhÿre. Wakoreny inihe tuu bedelyykre. Tibo kidiõtiidÿÿnamy ihÿre. ³⁷ Tahe Jesuisi dirawyõnyde: —Iny Deuxureny iny iõlõreny luuke heka. Ibutumy awo-ribi heka iluuke, ibutumy aruruna-ribi, ibutumy arayky-ribi luuke heka. ³⁸ Tii heka inatyhy bededõitiidÿÿna tyhymy ratximyhÿre ibutu bede ywina-ribi. ³⁹ Ijõ ihelÿÿna tahe iwesele heka rare: Iwese ixiluure wese heka ibutu luuke. ⁴⁰ Ibutumy Moisesi bede ywina heka juhuu rare. Tule Deuxu rybedu mahãdu erydÿÿna heka iribile rare. Kia bede ywina inatxi-ribi heka ibutumy iny bede eryna rõhõnyre. Kia inatxi bityhynymy bohonykeki iuhe heka tetyhynymahãte.

⁴¹ Iu fariseu mahãdu iweroramy rÿimyhÿdõ tahe rÿÿraxire Jesuisi tamy: ⁴² —Mobo Deuxu deõdÿÿnamy ihÿre, Kristu wahe? Moriõrebo tii ihÿre. Tai tahe tiiboho rirawyõnyrenyre: —Moma Davi riokore õsana. Tahe ijõ Jesuisi rÿÿraxire: ⁴³ —Tai tahe aõherekibo Davi heka Wanyrÿmy rininire Deuxu Tyytybytyhy irybe riwiõhenanyreu wahe. Davi dori kawesemy rarybere: ⁴⁴ Deuxu wawedu-õ rarybere.

—Bodonyke warurunawe-ribi, jiarÿ heka aõludu mahãdu-di arawo-txi. ⁴⁵ Davi tawedumy Kristu rininirehãre, timykibo Kristu iriokore riokorekre. ⁴⁶ Tahe inyõ heka Jesuisi rirawyõnyõhyre. Tai tahe ruberumyhÿre tamy rÿÿraxike lau.

23 ¹ Jesuisi heka iny sõwe nihikÿ ribedeerynymyhÿ taerydÿÿna mahãdu-wana. Tii rarybere: ² —Judeu bedederydÿÿdu mahãdu heka Moisesi bede ywina bede erydÿÿna mahãduõ rare. fariseu mahãdu tule bede ywina riwinymyhÿrenyre. ³ Iwese ribedeerynyre wese tahe bityhynykre. Uritere iwese tii riwinymyhÿre wese uritere iwidÿÿõmy. Aõwidÿÿmy rarybemyhÿrenyrehãre tahe aõwitxira heka riwinymyhÿrenyre. ⁴ Tiiboho heka atyreneny riõdõnynihikÿmyhÿre bede ywina. Ihãre tahe rityhynyrenyõhyymahãrenyre. ⁵ Aõma õbitimy ratxike sÿny heka iny tamy roholamyhÿre ixi-di ratxirerimy ihÿre. Aõma walabu riõreõ heka rÿimyhÿre axiõ-ki bede ywina heka ritidimy roimyhÿre ityky ijeti retydyna bede ywina-txi tõhõti reakemy tuu riwinyrenyre. Sõwemy heka iretydyna riwinyrenyre. ⁶ Ronymyhÿreu heka ikoõhõkÿle ronymyhÿre, worana bedehesina rÿi-wana wahe. Dohodÿÿna heto-ki heka tule ronymyhÿre, iko-õ tuu rexisÿnymyhÿ. ⁷ Hãwã-ki iny tamy ryrymyhÿre: —Waerydÿÿdu, Habimy, kia tahe irybe-ki bede erydÿÿdu rare. Tii tahe tamyreny awire. ⁸ Tai tahe Jesuisi tamyreny rarybere: —Kaiboho heka uritere Habimy inyõ adeereny irykõmy ihÿke. Deuxu sohojile bede erydÿÿdu heka rare. Ibutumy kaiboho seriõre wesemy atximahãtenyte. ⁹ Kasu-ki taheka inyõ heka tiu wahamy inyõ widee rarybeõtyhy Deuxu biu-ki ratximyhÿrele tuu bininibenyke heka. ¹⁰ Uritere Wawedu myÿ inyõ kia nidÿÿõmy. Deuxu deõdÿÿnale heka awedu ratximyhÿre Mesia wahe. ¹¹ Anihikÿmy ixi-di mohõtinykeki tahe, kia iny biwiõhenanyke. ¹² Kia ityhy rare ixi-di rõhõtinyhÿre, tii heka ihewo-ribi rabadewokre. Ihewo-ribi tahe aõma aõkõ relekre. Kia iaõkõmy ixi-di rõhõtinykre tahe nihikÿmy heka relekre. ¹³ Belãhãxe! Kaiboho itxenadÿÿyluku. Ibina adeereny

kanakre, kai bede erydÿÿna mahãdu, fariseu mahãdu. Kaiboho uritere iny røtedÿÿrenyõmy Deuxu Iðlõna-ò. Kaiboho birõnybenyõtyhy tule iny røtedÿÿ-ò biebenyke. Kaiboho bexisÿnybenyke òbitinamy. ¹⁴Aixitødèdÿÿna rehereheki wahe hãwã ube-ki. Kaiboho urile iny teitxenanymahãtenyete. Aõma wytese urimynodu heka iheto-ribi teteðnymahãtenyete kaiboho heka abinarenyre. Tai heka kaiboho yla aõkõ aõhõkÿmy botÿÿnybenykre. ¹⁵Belàhaxe! Kaiboho ibutumy iny aratyhynyrenykemy ixi-di tahõtïnymahãtenyete. Tai heka iny tesÿnymahãtenyete òraru-dutyhmy wahe ixiratyre heka tejjiradÿÿnymahãtenyete. Aòraru-ki heka aõhõkÿmy botÿÿnybenykre. Iny-di atxikemy heka tahõtïnymahãte. ¹⁶Kaiboho ruetà mahãdu wesemy kai ahãte. Kaiboho heka kia wesemy tebedeerynytenyete. Inyõ heka Deuxu bede eryna heto riwawiðhenanykeki heka aõna aõna ariwinykre. Myÿ marybebenykeki, heka aõ aõkõ heka rare. Deuxu dohodÿÿna heto womati tÿrÿrÿhÿkÿ-di marybekeki heka, tii heka rityhynyhy. Ibutumy heka kia bede ywina òta òta tewinyamahãtenyete. ¹⁷Kaiboho heka bede erydÿÿdu bede erytyhykõ mahãdu atxitenyteri dohodÿÿna heto kia-ò ralòkeki. Aõbo bedètiidÿÿna tyhyre womati tÿrÿrÿhÿkÿ aõbo ada dohodÿÿna hetole aõbo teeryõte, Deuxu Dohodÿÿna heto wahe. ¹⁸Kaiboho tule tebedeerynyete kawesemy. Inyõ tarybe inatyhy-di rarybekeki, tai heka kia xiwena wahidÿÿna-di rarybekeki, tai tahe tii rityhynyõkeki, awira. Tahe tii xiwena wahidÿÿna tyre-ki rarybekeki tahe, tii òbitïmy heka rarybeke. ¹⁹Kaiboho ruetà mahãdu wese, kaiboho heka erydÿÿnakõdu mahãdumy toite. Aõbo awityhyre? Xiwena wahidÿÿna aõbo ada ityre-ki wahidÿÿna roimyhÿre aõbo? ²⁰Wahisidÿÿna heka wiwesele rare. Aõma xiwena tyre-ki roire wana tule wiwesele rare. Aõma xiwena tyre-ki roiõre wana wahe heka aõ aõkõ rare. Xiwena utãle heka rierymyhÿre inatyhy rare. Myheka kai mararybekeki heka tai tahe kai heka xiwena utãlemy tarybeteri. Ibutumy iny ityre-ki rÿire bohomy tule heka tai tuu tarybeteri. ²¹Deuxu dohodÿÿna heto òraru-ki kai koityhyxemy marybekeki heka tai heka kai dohodÿÿna hetomy tarybeteri hãre tahe Deuxu iwo-ki ratxirerilemy tuu tarybeteri. ²²Biu òraru-ki ka koityhyxenyteri marybekeki, Deuxusÿmy tarybeteri. Tii dori tarynana-ki ronyreri. ²³—Belàhaxe! fariseu mahãdu! Kaiboho heka itxenadÿÿdu mahãduõ toite. Tule bede ywina bede erydÿÿdu mahãdu. Adeereny heka ibinamy ratxikre. Arÿsÿna uri juraõ heka kai Deuxu-ò tewahinyete, hortelã, erva-doce, cominho wahe. Kaiboho heka aõninihikÿ tetyhynytenyõhyymahãtenyete. Iwese òbitina, ruxetõena, inatyhina kia-ribi heka õhõti losamyhÿre ibutumy. Aõmydÿÿna jura wahisidÿÿna heka awi rare. Tahe tule uritere õhõti losaõmyke aõwitzira-ribi wahe. Aõbo bedètiidÿÿnare bede ywina-ki. Kaiboho heka bede erydÿÿdu toite hãre tahe teerytenyõte. ²⁴Belàhaxe! Kai hãbuõ wese rare. Tii boho imona berareny-ribi ohoruxõmo riarimahãre. Ihãrele tahe tiibohe irõdu nihikÿ rirÿsÿmyhÿre. Iwesele kaiboho tule terÿsÿmyhÿtenyete. ²⁵—Belàhaxe fariseu mahãdu, bede ywina bede erydÿÿna mahãdu. Amona deoreny tesuhõmahãtenyete iwe. Iwo tahe ka isuhukÿlemy rÿimyhÿre. Itxenadÿÿna rÿire. Aõma aumy weselemy heka kia ratximyhÿre. Aõma aumy heka webòrsityy tyrare heka. Araykywo-ki

tahe ibutu itxenadỹỹ heka tai rỹimyhỹre. ²⁶Belàhàxe fariseu mahādu! Kaiboho taruetà mahādu. Kai mona hynawo bisuhòke heka biòtinyke. Aõma bisuhòke ihỹre tahe arayky bityranykre. Tahe ibutumy heka aumy ryrananykre. ²⁷⁻²⁸—Belàhàxe fariseu mahādu! Kaiboho heka koityhyxenyteri. Rubu heto wiwihikỹ ixideereny tewinymahātenynte. Kaiboho heka iwesetyhylemy toite. Aõma webòròsitylydu heka iruxeramy idi toite. Aõma aworeny-ki tahe aõma iny rubu idi ròhòkỹdileka atxitenyteri mahātenynte. Ibutumy aõbina bina awo-ki arayky-ki idi atxiteri mahātenynte. Aumyreny-ki heka tykywihikỹ textykynty mahātenynte. Aõma hābu wihikỹwesemy. Hābu òbitimy matxibenyke myheka iny adi ròhòtirenkyemy heka tuu textykyntymahātenynte. Araykywo-ki tahe arimyrewo-ki tahe ibutu itxenadỹỹna-di heka toite, òrarudu mahādu toite. ²⁹Belàhàxe! Tai heka kaiboho Deuxu rybedu mahāduò rirubunyre. Kaa nohòti ijaranamy tuu tewinymahātenynte. Awabederenywo-ki heka nojasa ruxerahakỹle tetidite. ³⁰Kaiboho heka tarybemahātenynte. —Tiu wahareny riwinyre wese heka ariwinyrenyòtyhy. ³¹Kiamy tarybetu heka hābu bina riòremy texininite. Bowesele toite. Iriòre toite. ³²Iwese juhuu ibinamy riwinyre wese heka iwesetyhyhe aõhebo tatỹỹnymahātenynte. ³³Iwese hemylala deborehekỹ wesemy heka kaiboho atximahātenynte. Boreny tule iweselere. Timybo heka kaiboho heòty bede-ribi mahenybenyke? Kaiboho heòty bede-ò boibenyke. ³⁴Adeereny ariteònykre aõma Deuxu rybeduò hābu erydu, tyriti erydu wahe. Kaiboho bidirubunybedenykre. Ohodỹỹna heto-ki ijò bidihetenybedenykre awaru hetenaò-di. Itxeòtyre-ki ijò bidirubunybedenykre. Ijò heka biheludumykre hāwā hāwā-ò tamy ibinamy riwinykremy. Aõhòkỹmy dỹỹnana heka tamy biwahinybenykre ijò hāwā-ò rakreu. ³⁵⁻³⁶Kia heka hābu ibutumy rurure tyby òraru-ki wahe. Dohodỹỹna hetowokile rirubunyrenyre. Kaiboho Abeli juhuu terubunytenynte ikonana tahe Zacaria, Barakia riòre wahe. Òbitityhy juratya-ki heka tuu tewinytenynte. Wijinabòdu mahādu tai aõhòkỹmy rotỹỹnykre. Ibutumy ibinamy kai atyre-ò kedeseke. ³⁷Jesuisi ikonana tahe rarybere: —Jerusalē hāwā mahādu, kaiboho heka terubunytenynte Deuxu rybemy rybedu mahādu. Jiarỹ heka aramykemy adi rewisỹnyreri wariòre wesemy tahe waderarenyre kaiboho. Iwese hānieò iriòre ridyre wese idewo-ki. ³⁸Aheto heka ixisohojilemy rỹimyhỹre. ³⁹Kaheka ararybekre adeereny: —Wamy heka bobioòtyhy ixityre. Kai heka Deuxu deòdỹỹna bidykreule wamy bobikre. Iu rarybereu, Deuxu deysanamy, wamy bobikre.

24 ¹Iu Jesuisi ròhònyreu dohodỹỹna-ribi, ierydỹỹna mahādu tamy rarybere dohodỹỹna heto itxeremy ròikemy, eleri-ò wahe. Tai tahe Jesuisi dirawyònyde: ²—Inatyhy rare, awi heka rare. Urile tahe kidiixāwididỹỹnykre heka. Timy heka manaò wityre-ki roiòhykyre. Ibutumy bede-ò idi rehukre. ³Iribi tahe Jesuisi rehemynyre Oliveira hāwālò-ò heka ronyre. Tai tahe erydỹỹna mahādu tii ritỹỹraxinyre iny sòwe-ribi: —Tiubohe ibutumy kedeixāwididỹỹnykre. Tiuboho ibutumy bede konanadỹỹnamy reakre. Timybohe rikieryrenykre kai bedehemykyre aõma bede ibutumy rexihukre. ⁴Tahe Jesuisi tamy rarybere: —Uritere inyò aitxenadỹỹòmykre.

⁵Sõwemyhe iny itxenadỹĩnami rỹirakre. Jiarỹ Kristu rare, Deuxu deòdỹĩna heka jiarỹ rare, myheka adee kanarybekre. ⁶Kaiboho heka boholamy mabekre iny aõbina rõhõnymyhỹkre: bohohamahãkre. Ihãre tahe iny rarybekre aõma: —Karibi heka aõbina urihimyò rõhõnykre. Myhe rarybemahãkre. Ihãrele tahe kòdòseõkre aõma ikonana urihimyò. Ibutumy heka kia wesemy relekre. ⁷Aõma kia wesemy heka bede roimyhỹ rarekre aõbo iny wixira wixira heka ibutumy iòlona heka riteranymyhỹkre. Aõbinamy. Tai heka raaõbinanymy rỹirakre. Aõma rama ijara reakre. Bede ibutumy ramytatakre hãwãõ-ki. ⁸Kia heka iwese hãwyy uladu dese wesemy robumyhỹre wese tukre. ⁹Adeereny heka aõhõkỹmydỹĩnana tiiboho riwahinykre aõma wani òraru-ki wahe. Ijõ kaibohoõ heka ararubunyunykre. ¹⁰Sõwemy heka iny riatymyhỹkre wary-ribi heka riatymy ririmyhỹkre. Wii rityhenymyhỹkre. Widee rakyarananymyhỹkre. ¹¹Rybebina rybeduõ heka sõwemy kedehemynykre tahe kia heka sõwemy iny riitxenanymyhỹkre. ¹²Iu heka òraru nihikỹ iu rõhõnykremy roimyhỹre. Sõwemy heka luuna-di rỹiramyhỹ katahe wiji ixãwikre heka ihomy aõkõ relekre. ¹³Kia idi hyy rỹirakre ikonana-ò. Tii mahãdu tahe tarasanamy reakremy rỹira. ¹⁴Ibutumyhe kia iny-ò rybe tỹnydỹĩnami reakremy rỹira, Deuxu Rybewihikỹ Tỹmyra wahe. Ibutu iny wixira wixira heka roholakre rybe wihikỹ-ò. Kia rahudi hikỹle heka taheka kedehemynykre heka ikonana. ¹⁵Aõbinahakỹ tyhybohe ibinatyhy rỹikre. Tii heka rỹikre heka aõma Deuxu ubetyre-ki, Deuxu isỹ-ki, kiaweselemy heka rỹikre. Bieryke aõbo kia rare. Bieryke aõbo kia rare Danieli heka Deuxu rybeduõ ihetxiu kiamy heka rarybere:

¹⁶—Judeia mahãdu bede-ribi tahe kia bihenybenyke. Ibutumy heka bõibenykre hãwãlò bede-ò biòturõnykre.

¹⁷—Kia bededỹĩnanau heka tiu aõ bimyõtyhy ahetowo-ribi. Tiiemy heka rõhõnyhykyle rakre aõwesele wahe.

¹⁸Iu bedero raaõmysỹdỹĩkremy heka tiu kòdòseõtyhy tatyky itxemy. ¹⁹Tule aõma hãwyy bõtõmy rỹira kia bedu aõhõkỹmy rotỹĩnykremy rỹira. Kia tohouã-di ratxireri tahe tamy isirakre heka itybiedỹĩ idi rakeò heka isirakre. ²⁰Bedejutytykõkemy heka bexitõenyke ahena mahenykeu. Tule sabado txu aõkõkemy bexitõenyke. ²¹Tiu heka aõhõkỹmy dỹĩnanamy iny rotỹĩnyõhyymyhỹre kaa aõhõkỹmy dỹĩnana nihikỹmy. Tule tiu tuu robiõhyymyhỹre. ²²Kia Deuxu irokorehemynykre wana heka ibutumy iny ituekre. Kaa urihimyòlekre wana tahe kai Deuxu hõrõ mahãdule tuukre. ²³—Aõma Mesia heka kowa-ò rehemyyra, Deuxu deòdỹĩna wahe. Ihãre tahe kai heka inyõ adee rarybekeki tahe tetyhynyõhyte heka. ²⁴Kia iu kedehemynykre tahe aõ Kristu tyhy aõkõ heka rarekre. Aõma rybedu itxenadỹĩdu heka tule aõna aõna wiihikỹ riwinykre. Aõma ityhydỹĩdu dori riitxenanykemy idi riwisỹnykre: ²⁵Boholake, juhuu dori adee relyyri ibutumy aõhebo rotỹĩnykre. ²⁶—Aõma arateõwarinyre dori tuu. Kia Mesia, Deuxu Deòdỹĩna heka rõðsereri. Beteheke bederahy-ki, tule hetowo-ki. Iu tahe tĩmy heka tamy itxeremy raõtyhy inatyhy aõkõreki. ²⁷Iu jiarỹ Deuxu Riõre Hãbutyhyhỹkỹ arehemynykre ibutumy heka

rierykre loosòna delaana wesele heka wadehemynyna heka rarekre biu ibutumy ritỹxinykre. ²⁸Iwese aõ rubu roimyhỹre, rara heka tamy rabutumyhỹre. Kaiboho rierykre iu rehemynykreu. ²⁹Iu kia bede dỹñnanamy reakreu tahe txulyby heka kòdòhònkykre. Ahãdu tule rybinykre. Taina tule ixewesehekỹle kanakre. Ibutumy ramytatakre biu-ki. ³⁰Iule tahe kia wadehemynynamy iny robikre. Sõwemy heka hinana ibrunana bede bedemy rỹirakre. Ibutumy heka iny robikre wadehemynynamy biuwetyky-ki, jiarỹ dori, Deuxu Riõre, Hãbutyhyhykỹ rare. Loosòna ruruna sõwekreu, tahe arehemynykre. ³¹Tule wajuròna-di, ýju aditeònykre iu, ajuròna wodỹỹhỹkỹ-di. Tahe ibutumy wahõrò mahãdu he ixidee aributumykre bede bede-ribi, ibutu rehetyhy-ribi wahe. ³²Jesuisi tule relyyre: —Ijyyõmy heka ako arelyykre. Kai heka ibede erynamy bimykre. Iu kia figueira òwòru hãbu wiji tybiehekỹ. Kia aõma iruru tỹmyra rurunymyhỹré. Tule aõma txirubò tỹmyra ròhònkykre. Tiu tahe bierykre. Kai òhòra bohe wyra. Myhe tamy besekre. ³³Iwesetyhyle taheka kai heka bierykre. Aõma wadehemynyna ròhònkykre relekre wahe aòbitikre wadehemynyna iu, aõhòkỹmydỹñnana wahe. ³⁴Tiu kia bededỹñnanaule heka bedekõnyna rexihukre. ³⁵Biu heka bede-wana ituekre warybe tahe aõu aõu heka rỹihyymy rarekre. ³⁶Inyõ heka rieryõhyymyhỹre. Tiubo txuu ruu kai konany rỹimyhỹre wahe Ýju dori tiu rieryõhyymyhỹre. Aõma, jiarỹ Deuxu Riõre dori rieryõre. Aõma Waha Deuxule tahe rierymyhỹre. ³⁷Noe bededỹñnana wesemy heka rỹimyhỹkre iny risinykre kia bedeu. ³⁸Ibutumy heka worana bedehesi rỹikre kiau. Lisisò tahe rỹikre. Herina lisina aõma hãwyymy herina. ³⁹Tahe Noe bededỹñnana wesemy heka reakre. Iu heka beõra rariare. Tahe rityyhynyõhyyre tiiboho. Tahe heka raðwõnyre rariare ibutumy ituere. Iwesele tii heka rarekre heka, wadehemynyna Deuxu Riõre Hãbutyhyhykỹ wahe. ⁴⁰Inatxi hãbu heka oworu-ki raaõmysỹdỹỹkre. Ijõ heka rakre dynamy reakre. Ijõ tahe rarikre. ⁴¹Tule inatxi hãwy heka raaõmysỹdỹỹkre heto-ki ratxikre mai risyrenykre. Ijõ heka dynamy reakre ijõ heka rarikre. ⁴²Tai heka iny rexiywinymy rỹimyhỹkemy rybe roimyhỹre awedureny kanakreki. Tiubo rehemynykre, teeryõte. ⁴³Aõma hãbuõ kanakeki heka tiu aõma hãbuõ itxeredumy ronykeki heka, tiu hãbuõ iribi rawasinyõtyhy. ⁴⁴Bexiywinymy heka wadehemynyna bijjemy bonyke, jiarỹ Deuxu Riõre Hãbutyhyhykỹ wahe. ⁴⁵Ijõ Jesuisi relyyre: —Inyõ tadinodu deòdutyhymy ratxikeki, tii aõmysỹdỹỹna riwinyhyy ronymyhỹke tamy. Iheto riwinyhyyke. Teòdu mahãdu txuõ txuõlemy riwinymahãke. ⁴⁶Kia riwinykeki, deysamy rarekre teòdu rehemynykreu. ⁴⁷Inatyhymy ararybekre: —Kia deòdu tadinodu aõmydỹñnana ibutumy idi riwinykre, riyrubunykre. Tii ibutu wedu rarekre. ⁴⁸⁻⁴⁹Ibinamy tahe tii ròhõtinykeki, kiawesemy riwinykre: Deòdumy raðhòtemyhỹ, lisilemy ronymyhỹ, riroximyhỹ momodu mahãdu-wana riõmyhỹ. Tii ixidee rarybekre: —Wawedu kedehemynyõtyhy, aõtixile ariwinykre. ⁵⁰Iu rehemynyõkremy ròhõtinyre, iwedu kiaule rehemynykre. ⁵¹Tai tahe raðhòtebinakre. Heòty bede-ò riteònykre, Iwese itxena mahãdu tii riteònykre wese. Kia-ò rahinykre, robukre, txuraruti rikyikyinyomy aõhòkỹmy dỹñnana òraru-ki.

25 ¹Jesuisi ijõ relyyre: —Kia txu heka Deuxu Iòlõna ka ijyy wesemy rarekre. Debòwiò ijadõma heka hãbumy herina riraõmyhÿrenyre. Iny sohoji sohoji heka toosõna riwyre iximynamyna. ²⁻⁴Iruyrela tahe tõhõti reare aõma adÿÿ-di ritÿxinykemy. Ihony tahe tõhõti rosare iruyre wasÿ, ijõ tule ihyna-ki riwykemy. ⁵Weryrybò rehemynyõre, tai tahe ijadõma mahãdu ele rihynymy rÿimyhÿ tehemyynyna riiraõmyhÿrenyre. Iny sohoji sohoji heka toosõna riwyre iximynamyna. ⁶Tai tahe rarybera: —Tÿmyra mahãdu-ò wahe rehemynyneri. Birybenybenyke ruwetya. ⁷Tai tahe ijadõma mahãdu he rituranymy rÿimyhÿre. Toosò itÿnytyhymy rookemy. ⁸Kia ijõ tahe tõhõti rosare mahãdu tahe uritere rijjere. Itoodyÿmy idi riwisÿnymyhÿ. Aõma widee he rexitõdenyre: —Urihimykò inihe wahõrò-kò biditxiwike karihukòtekre. ⁹Tai tahe kialemy risÿnyre: —Anokõre wadehunale dokuri rÿire. Bikõryke tahe ijõ itxe tahe. Maa. ¹⁰Idi tahe ròireny iõbradÿÿmy. Tai titxi tai rohonymyhÿrè. Iõrysmy iõbradÿÿmy ròirenyra rookile tahe dehemynyde kia tÿmyra mahãdu wahe. Tahe rironyrenyre ibutumy riroxikemy. Riratòbõnyrenyre. ¹¹Tai tahe kia iruyre ijadõma iõbradÿÿmy rare tahe dehemynyde: —Wahì, itxòtòbõna wadeke bidirakynybedenyke! ¹²Tai tahe kialemy rirawyõnyre: —Jiarÿ umyreny reeryõre. Kie riki ijyy. ¹³Tahe Jesuisi rarybere: —Tai kaiboho bexiywinymy ahãbenyke wadehemynyna biijebeny. Teerytenykõte dori tiubo addòsekre.

¹⁴Tii ijõ rarybere: —Ijõ ijyy my adeereny arabedeerynykre timybo Deuxu Iòlõna raremy. Inyõ heka rakemy ratximyhÿre ijõ bede-ò ratÿnykemy. Tii tahe taaõmydÿÿnana ririre teòdu mahãdu-ki. ¹⁵Tanieru tahe tamy riwahinyre timykìbo isiraõmy nieru ritamyhÿre myheka tamy riwahinyre. Ijõ-ò 5000 riwahinyre. Ijõ-ò 2000 riwahinyre. Ijõ-ò 1000 riwahinyre. Idi tahe tii rare tabede tÿinamy. ¹⁶Kia iruyre ritara heka aõna aõna riõbranymyhÿre. Diwymyhÿre tasÿ idi rohonyrerimy ihÿre. Tai wylemy heka inieru rabuture. Ijõ ixityre iruyremy ritxienyre iratyretyhy. ¹⁷Kia ijõ inatximy tamy riwahinyre tasÿ tulere aõwesele raaõmysÿdÿÿre ta ròtare tule ijõ inatximy ixityre. ¹⁸Kia sohojimy tamy riwahinyre tahe urile riyrubunyre inieru hãloole riare tamy tahe riyrubunykemy heka riare. ¹⁹Sõwemy rabededÿÿnana-ribi tahe iwedureny dehemynyde. Tahe tamyreny rarariòwyre takõtareny riòbitinykemy. ²⁰Iruyre riwyre heka debòwiò diwyde: —Beteheiny wawedu ijõ iruyre anieru tyre rebutunyre. ²¹Tahe tawedu sõwemy riwowydinyre iaõmysÿdÿÿna wiwihikÿmy ròhõnyraki wahe. Kiamy heka tamy rarybere:

—Òbitimy idi taaõmysÿdÿÿyteki heka.

Sõwemy heka adee ariwahinykre riywinykemy. Aõwaxinyhe bitelenykre aõmysÿdÿÿna. Kai heka wawana beysanikÿkre. ²²Idi tahe kia inatximy ròtaré sÿ dehemynyde: —Beteheke, inatxi tasÿ inabiòwa ixityre adee rewinyra. ²³Tahe iwedu rarybere: —Awityhymyhe taaõmysÿdÿÿyta! Kai

(Mateu 25.25)

heka deòdu wihikỹ tate. Kai ibutedile sówemy tewinyte tahe sówemy ixityre adee ariwahinykre riwahinykemy. Kai heka wawana beysanihikỹkre. ²⁴Kia sohojimy tamy riwahinyre tahe rarybemyhe retximyhỹ: —Kai heka hābu nieru tarasaery heka tate. Aõ taaõmysỹdỹteri-ribi aõkõ heka nieru tetamahāte. ²⁵Tai heka jiarỹ raberumahā alau waxireri. Tai heka rewore iny lau. Tahe tii sohojidile ratxireri. ²⁶Iwedu rarybere: —Kai heka eoruxerere, awi aõkõ heka tate! Inyõ tehuòtekõta heka idi urihimyò ityre ròtakelemy wahe. Kai tiwaeryte wahe. ²⁷Aõherekibo banco-ki aõkõ tetidite. Kia huòteòwy wanieru-ribi ritarerimy ihỹre. ²⁸Bitabohe kia nieru-di atxitere, tahe kia debòwiò ritaraò wahe biwahinykre. ²⁹Kia òbitimy raaõmysỹdỹra heka sówetyhymy ròtake. Kia òbitimy raaõmysỹdỹõmyhỹre kia heka ròonodỹkre. ³⁰Kia deòdu bimibenye. Tii dorihe ibinatyhyre inihe bede luruhukỹ-ò idi behubenykre. Tai heka tii aõhõkỹmy rotỹnykre rahinykre.

³¹Jesuisi tahe ikonana rarybere: —Iu jiarỹ, Deuxu Riõre Hābutyhyhykỹ, arehemynykreu heka Waiòlõnary-ò aronykre. Arehemynykre wajju mahādu-wana. ³²Ibutumy heka bede iny mahādu wako-ki ributunykre. Iwese budoeni itxeredu heka tabudoeni, buddè-wana wiribi rihitxinymyhỹre wese heka bede iny mahādu wiribi arihitxinykre. ³³Wabudoeni heka warurunawe-ribi arisỹnykre. Budè tahe wahywe-ribi arihitxinykre. ³⁴Idi tahe waruruna ludu-ò ararybere: —Manake hewa, beysabenyke. Waha Iòlõna-ò rokonykre. Myheka tamy ararybekre. Juhuu bedeu ihetxiu heka ywimy adireny kia rỹimyhỹre. ³⁵Rama tahe riwasanyreu rỹsỹna wadee tewahinytenyete. Iu bemy rarureu, wadee tewahinytenyete. Jiarỹ heka tori rare asỹ-ò tiwadytenyete. ³⁶Jiarỹ heka watykyhoho aõkõu, kaibohole wadee tewahinytenyete. Binamy rỹimy rarewāhā, waroramy tadõitenyete ròtenawo-ò. ³⁷Tai tahe òbiti mahādu rarybekre: —Wanyrỹ, tiu taheka ramamy heka wadeereny teate — Adee rewahinyrenyre? Tiubo heka bemy tarumy tatemahā adee rewahinyrenyre? ³⁸Tiubo heka kai torimy tatemahā idi wahetoreny-ò aradyrenyre. Tiubo atykyõmy tatemahā-di, tyky adee rewahinyrenyre. ³⁹Tiubo ròtena-ki tỹimy tatemahā-ò ada webinadumy tatemahā-ò, aroramy ròrenyre. Wanohõti atxi reaõhyymyhỹre. ⁴⁰Tai Jesuisi rarybere: —Jiarỹ, Iòlò, tamy ararybekre: —Iu kaiboho waityhydỹydu seriõre mahādureny-ò waòraru-ki tewinymy toitemahāu, wadeele tuu tewinytenyete. ⁴¹Idi tahe kia wahywenawe-ribi ludu tamy ararybekre: —Boibenyke karibi kaiboho heka abinarenyre heòty bede-ò ihyymy boibenykre ix-di ariteònykre. Diabo tatyytybybinasỹ-ò idi boibenykre. Deuxu isỹ tamy riwinyre. ⁴²Tiu rama riwasareu rỹsỹna kaiboho wadee tewahinytenyõhyyte. Iu bemy rarureu heka ijõ wadee tewahinytenyõhyyte. ⁴³Torimy rarewahāu, tiu tiwatobinytenyõhyyte. Tykyõ wadee tewahinytenyõhyyte. Binamy rāimy rarewāhā ròtenawo-ki wororana webinadumy tahe tõiõhyyte. ⁴⁴Tai tahe kiamy rarybekre: —Wanyrỹ, tiubohe tuu rewinyrenykrõre. Wanohõti heka reaõhyymyhỹre aramamy rubuna-txi, abemy rubuna-txi, torimy tatemahāu, atykyõmy tatemahāu, ròtenawo-ki webinadumy tatemahāu wahe. ⁴⁵Tahe jiarỹ Iòlò tamy ararybekre: —Kaiboho heka waityhydỹydu seriõreõ tewiòhenanyõmahātenyete tai heka tiwawiòhenanytenyõte.

46 Tahe Jesuisi ikonanamy rarybere: —Tai tahe tii tiuhyymy rakre heðty bede-ò, aòhòkÿmydÿÿnana-ò. Òbiti mahãdu heka umyтуedeõna-ò rakre.

26 ¹Kia taijyy rahudi tahe Jesuisi taerymahãdu-ò rarybere: ²—Ixityre inatxi txu-di tasÿ aõma Pascoa worana bedehesimy rÿikre. Kaiboho tahe kia teerytenyte. Iu iny riwatyhenykre Deuxu Riõre Hãbu wahe. Irahu-di tahe itxeðnihikÿ-ò riwatamadÿÿnykre. ³Tahe aõwesele heka xiwena wahidÿÿdu wedu mahãdu ributunyre heka judeu wedu mahãdu-wana wahe. Kaifa heto wii rotyre. Xiwena wahidÿÿdu mahãdu wedu wahe. ⁴Wiwana heka raryberenyre: —Timybohe Jesuisi aõhebo rikisÿnyrenykre aõma teburemy ijiranakõnahakÿle. Timybo rikisiraõnyrenykre, rikimynyrenykre, rikiribunyrenykre. Urile iny tuu rierykõre. ⁵Pascoa worana bedehesi rÿireu tahe aõkõlemy idi rÿire. Kia worana bedehesiko-ki iny raaõbinanykeki dori ibutuhukÿlemy heka raaõbinanyke.

⁶Jesuisi heka rare Betÿnia hãwã-ò hãbu tykybinaõ-wana heka isÿ-ò rare, Simaõ heto-ò wahe. ⁷Iu iheto-ki riroximyhÿreu tahe hãwyyõ tamy rare aderõna lÿnyrehekÿõ-di manaurahyna-ki. Tai tahe Jesuisi tyre ritxiwire, iratityre. ⁸Ierydÿÿna mahãdu heka urihimyð heka rebure riõre iðraru-ki. ⁹Iðwy nihikÿtyhyre dorihe. Tai heka tanieru uriterehekÿle rahuraki heka tai rawobinamy. Idi rohonykewile heka rare aõma iðwy tahe iny aõkõ mahãdu-ò riwahinykewihikÿle tii røhõtinyre. ¹⁰Tahe Jesuisi rierytyhymy aõmybo tuu raryberenyrerimy: —Aõherekibo kaiboho ibinamy tarybetenyteri hãwyy-ò. Aõwidÿÿnana wihikÿ wadee riwinyreri. ¹¹Aõma kaiboho heka urimynodu mahãdu-wana ihyymy boibekre. Ibutulemy awanareny jiarÿ watxiwãhãde. ¹²Tii heka wahãloodÿÿna riwaywinyra aderõna watyre ritxiwireu. Kia tahe wadee riwinyre. ¹³Boholake, iny itxi tõhõti reahyy rÿirakre iðraru-ki. Rybewihikÿ Tÿmyramy ritÿnydÿÿmyhÿkre heka rierymyhÿkre bede bedemy wahe.

¹⁴Iribi tahe Judasi Isarið, tii wað inatxi reurðõ rare, tii heka røhõnyre ierydÿÿna mahãduy-ribi. Tahe rare xiwena wahidÿÿdu mahãdu wedu-ò. Tahe tamy rarybere: ¹⁵—Adeereny Jesuisi ariwahikre wana heka tiwesebo biwaðwynybenykre? Kiamy tahe 30 prata womati nieru myhe tamy riwahinyre. ¹⁶Judasi kia ribile rarunymy raremyhÿ dohodÿÿnaõmy Jesuisi tamy riwahinykremy. ¹⁷Pascoa worana bedehesi rÿireule rexidelenyre, Pað iuridÿÿkõ, kia txu rÿimyhÿ wahe. Jesuisi erydÿÿna mahãdu tai ritÿÿraxinyre: —Titxiwexe rikirÿsÿkre Pascoa worana bedehesi jiarÿboho dori ariwinyrenykemy? ¹⁸Tahe Jesuisi rirawyonyre: —Hãbuõ hãwãhãkÿ-ki ratximyhÿre tii riwaeryre. Tahe tamy marybekre: —Wawedu kÿny rarybereri aõma aheto-ki heka Pascoa worana bedehesina rirÿsÿkremy taerydÿÿna mahãdu-wana. Ibededÿÿna dori iòhõre riki. ¹⁹Tai tahe taerydÿÿna mahãdu kia riwinyre idi kowa worana bedehesi rÿsÿna riwinyre.

²⁰Bedesõmy tahe tai riroximy rorukumyhÿreny, taerydÿÿna wað inatxi reurðõ mahãdu-wana wahe. ²¹Aõma inyõ heka riwatyhenykremy ratximyhÿre.

Jesuisi heka tuu rarybere: ²²—Mowexe tii rarekre. Tiiboho rabedewomy roire, tai tahe widee rarybere: —Jiarỹ kōaōboka. ²³Tahe Jesuisi rarybere: —Kia wawana pratoro tebò rearerile taheka tiikre. ²⁴Iwese Deuxu Tyyriti-ki Rybe roire wese heka arurukremy jiarỹ Deuxu Riōre Hābutyhyhykỹ watxiwāhāre. Kia hābu riwatyhenykre tahe tamy heka ibinatyhykre. Ratybienykōre wana inihe awityhyre. ²⁵Tai tahe Judasi ityhedỹydu rarybere: —Erydỹydu, jiarỹ aōbohe rare? Tahe Jesuisi tamy rarybere: —Kaityhy wahe tate. Kaile tarybeta.

²⁶Tai tahe Jesuisi orotxu sohojiō rimyre ibutumy roiroireu, tahe riyreynemyhỹre tahe inysohoji sohoji-ò riwahinyre. Tai tahe tamy Jesuisi rarybere: —Kia biybenyke heka. Waumy wese heka kia ratxireri. ²⁷⁻²⁸Idi vỹ monahynaō rimymy rexitōdenyre Deuxu-ò. Idi tahe tamy riwahinyre iribi sohoji sohoji riōrenykeny. —Biōrenyke kaa dori wahālubu wesemy ratxireri. Tai sōwemy iny biu-ò rahenykre Deuxu dee. Ibutumy òraruna ixāwididỹy my heka tuu rōhōnyra. Wahālubu heka Deuxu, iny-wana wii riwoàxinykre rare. ²⁹Tahe bohōlake warybe-ò. Awanareny heka ixityre vỹ monamy ariōōtyhy. Kia Waha Iōlōna-ò dehemynynahykyle tahe awanareny ixbyby tuu ariōkre.

³⁰Idi tahe wiuō rawiunyrenyre idi tahe Oliveira hāwālō-ò rōirenyre.

³¹Jesuisi tamyreny rarybere: —Wijiru heka ibutumy kaiboho biwaribenykre. Tyyriti-ki heka roire kiawesemy:

Budoeni-di itxeredu rirubunykre. Ibutumy budoeni raubỹtykre bede bedemy.

³²—Waixixana kỹnyikre tahe Kalileia bede-ki awanareny aratxikre.

³³Pedro tahe rarybere: —Ibutumy ararirenykre wana tahe jiarỹ aōkōre. Ararirenyōtyhy. ³⁴Tai Jesuisi heka Pedro-ò rarybere: —Kai heka hānie dele robukōdile biwatxiō-ribi bexihukre, inataōmy wahe. Tuu wijiru rarekre. ³⁵Pedro dirawyōnyde: —Aōkōre wa, arurukre heka tahe urile aratxiōnyōtyhy. Tule ibutumy ijō ierydỹy na tule Pedro wesele rarybere.

³⁶Tahe Jesuisi ridyrenyre bederaty oworuō-ò, aōma Kesemani ninadu-ò ridyre: —Kakile bonykre arakre dori ixitōedỹy my kowa-ò. ³⁷Tahe Jesuisi heka Pedro ridyre ixi-wana. Tule Zebedeu riōre wiwana ridyrenyre. Tahe Jesuisi rabedeōtiidỹy re aōhōkỹmy rotỹnyre bedeōtiidỹy òrarukile. ³⁸Tii tahe tamy rarybere: —Kaki wawanale atxibekre. Watyytyby heka tỹxihikỹlemy bedeōtiidỹy-di ratxireri. Waki bexiebekre. ³⁹Utile tahe tako-ò rariareu tahe resere bede-ò. Jesuisi tahe tyby-ò rarybere: —Waha, rubu mona waribi bitake adeewikeki. Aōkōkeki tahe ariōkre, arurukre adeewilemy aōhebo arotỹnykre. ⁴⁰Idi tahe dōdsede kia ierydỹy na inataō tai rōrōmyhỹò heka ixbyby dōdōsemy nade. Jesuisi rarybere: —Pedro! Kai heka timy sohoji horamy adi bede rỹiōtyhy wawana. ⁴¹Bexixaruhyy atxibeke bexitōenymy. Aōkōkeki tahe òraruna kanamykre. Kai heka òbitimy matxikemy tahōtinymahāte. Aumy tahe ibinare heka arurukōre wahe. ⁴²Ixityre rare rexitōenykeny. Tahe Jesuisi rarybere: —Waha, adeewinale ariwinykre. Aōhōkỹmydỹy nana monamy heka ariōkre. Kia mona waribi bitaōkeki ihārele heka arurukre. ⁴³Tai dōdsede tai rōrōmyhỹrenyōle heka nade. Tiiboho ixixamy rỹiōhyre.

44 Tahe ròsere icybyle ikonanamy. Iweselemy rexitòenyre tyby-ò. 45-46 Idi tahe dòòsede taerydỹña mahãdu-ò rarybere: —Bexielehynybeny. Watyhedỹđu naderi. Rexihumyhe rare. Hãbubina mahãdu rehemynyre. Jiarỹ Deuxu Riòre Hãbutyhyhykỹ, wahe. Bexixabeny, rakakre watyhedỹđu dori rehemynreri.

47 Tahe Judasi dehemynyde waòinatxi reuròò wahe. Jesuisi rarybereu, tii nade sòwemy hãbu-di mayrehe-di, òhòte-di tònori-di widotyde. Judeu mahãdu wedu tahe iteòdỹđure xiwena wahidỹđu wedu wana wahe. 48 Juhuu Judasi tamyreny bede riywinyre. Kamy rexirybeny: —Iòsỹny-ò aruwokrele heka tiikre. Tiile bimynykre. 49 Tahe Judasi rarybere: —Rareri, Wawedu. Iòsỹny-ò ruwore.

50 Tahe Jesuisi rarybere Judasi-ò: —Iò, aòwaxiny aòbo biwinykre iwidỹmy tateri. Tahe Jesuisi imahãdu rimyre. Ritaataare. 51 Tahe Jesuisi mahãduò mayrehe-di rimymy resere. Tai hãbuò-ò reare. Tai tahe tòhòtile rikòòmỹ idi reare, xiwena wahidỹđu wedu deòduò wahe. 52 Tahe Jesuisi tamy rarybere. Aòkòre amayrehe birutyke irasirahanawomy. Kia dori inyò maydese rimymy resekre heka tule rurukre maydeselemy. 53 Karibi ixtarasamy arurukeki dori wahaòle ararybekre. Tai tahe waha sòwemy yju kiditeònyke, 12 aòbinadu ijoi mahãdu wahe. Kia teeryòtenyke. 54 Ihãrele tahe ibutumy tuu bededỹñana relekre iwese ritidỹña-ki roimyhỹre wese. 55 Tahe Jesuisi rỹraxire tamyreny: —Aòbo jiarỹ raremy wadi tahòtinyinetyeri. Wasidu aòbo. Kai dori waòrysomy tehemynte maydese-di, tònori-di. Aòherekibo wahe. Jiarỹ heka arabedeerynyrenyre txuò txuòlemy wahe Deuxu dohodỹña heto-ki. Aòherekibo taile tiwamytenykòte kowa watxiwãhãure. 56 Kia ibutumy Deuxu Ritidỹña-ki roimyhỹre. Tai tahe tuu bededỹñana relekre iwese Deuxu rybedu mahãdu rarybere. Ibutumy aóna aónamy rotỹñny raremyhỹ. Tai tahe taryberahu-di. Ibutumy iery mahãdu iribi tahe robỹtỹre.

57 Tiiboho heka Jesuisi ridyrenyre Kaifa heto-ò, xiwena wahidỹđu wedu wahe. Tai ibutumy judeu mahãdu wedu ributunyre bede ywina erydu mahãdu tule wahe. 58 Pedro irehetyty-ribi riheludunyre. Iheto ube-ki tahe ronyre yrubu dỹđu-wana. Tahe rehere aòhebo rotỹñnykremy. 59 Xiwena dinodu mahãdu tahe ributunyre Jesuisimy raruikremy heka riijemy. Aòma rirubunykre òbirele heka tuu rarybemyhỹ. 60 Tahe inyò-ki heka rahaòhyyre turybedu wahe. Iny sòwemy tahe relyyre. Ihãrele rirubunyòhyyre. Iroona-ribi tahe inatxi hãbu dehemynyde. 61 Tai tahe kiamyhe tuu relyyre: —Aòma Jesuisi rarybere: —Aòwesele heka Deuxu dohodỹña heto ariatymy idi areake. Inataò txudi tasỹ ixityre aditamadỹyke, ibutumy adiwinyke. 62 Tai tahe xiwena dinodu heka Jesuisi-ò ryyraxire: —Aòbo marybekre kia umy ijyy rohonyreriki?

63 Jesuisi tahe rybeòlemy ronyre roholare. Ixityre tamy rỹraxire: —Kai heka inatyhy tyhymy Deuxu Riòremy kai atximahãte. Mesia aòbohe kai tate? Deuxu riwaeryre inatyhymy rarybereri. 64 Jesuisi dirawyònyde tamy: —Kaile kia tarybete. Ibutumy iny-ò ararybekre: —Kaiboho ibutumy bobibenykre

Deuxu Riòre Hãbutyhyhykỹmy, jiarỹle wahe. Tii heka Deuxu rurunawe-ribi heka ronykre. Iribi tahe kanakre biuwetyky-ki. Jiarỹle wahe tiire.

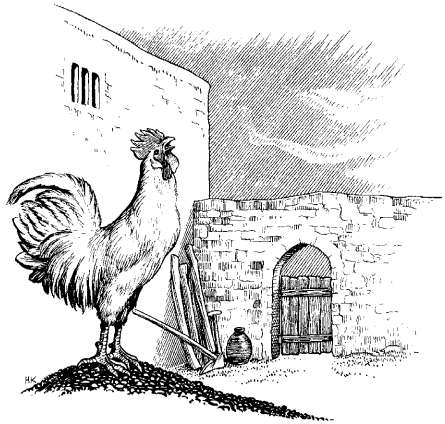
65 Tai tahe xiwena dinodu tatyky riykare. Reburere kie: —Aõhere tahaka. Deuxumy heka ibinatyhylemy tarybemahâte. Ijõ iny-ò aroholaõkre, rexihura! 66 Ibutumy kaiboho irybe-ò taholatenyteri, inatyhy? Aõbo rikiwinykre tii ibinatyhyre dori, rikirubunyrenykre tahe. 67 Tahe iòsõny-ò rarybexinyre. Rihetenyre. 68 Tamy ihetedõyõdu rarybere: —Marybeke Kristu, mobo arahetenyra inihe.

69 Pedro tahe ube-ki ronymyhy. Tahe ijadõma heka deõduõ tamy reheminyre: —Kai anõbo Jesuisi Kalileia ludu-wana atximahã.

Kumumy rabire. 70 Iny ibutuko Pedro rarybere: —Aõkõre, aõmybo arybe reeryõhykyreri. 71 Tai tahe rare ijõ-ò. Ijõ ijadõma deõduõ rarybere kamahãduko: —Inatyhymy heka tiki Jesuisi Nazareludu mahãduno tiki rare. 72 Ixityrele Pedro ritxiõnyre: —Reerykõre wahe hãbu. Tiu heka rabiõwãhãre. Inatyhy rare. 73 Idi hãbuõ heka narybede tamy: —Inatyhy rare. Kakõny irybe weselemy tarybeteri, Kalileia rybe wahe. 74 Tahe Pedro rarybere: —Jiarõ reerykõreri, tuu heka rabiõwãhãre. Deuxu riwaeryre inatyhymy rarybereri. Iule taheka hãnie hãbu robumy reare. 75 Tahe Pedro tõhõti itxi reare. Jesuisi rarybere weselemy heka tii riwinyra. Ritxiõnyre. Tai tahe Pedro rõhõnymy reare heka rahinyhyre.

27 1 Ijõ biurasõ ruidile tahe rõyre. Xiwena wahidõyõdu wedu ributunyre Rikirubunyrenykemy heka idi watxiwãhãre. 2 Roma dinodu-ò õsana rikidyrenykre. Tahe tiiboho Jesuisi ritaataare idi ridyrenyre tamy, Pilato-ò.

3 Judasi heka rieryre. Tai tahe tii rabadewonihikõre rityhenyreki wahe. Tai tahe raraykynyre tawo-ò raõhõrere. Tahe nieru õkesedõyõmy idi rõhõtinyre. Tahe nieru diwyde, 30 prata womati nieru tahe riõkesedõyõnykremy judeu wedu mahãdu-ò, Xiwena wahidõyõdu mahãdu-ò. 4 Tahe Judasi rarybere: —Ixãwirahe, jiarõ raõrarunyra hãbu õbitityhymy ratximyhyrele retyhenyre heka. Tahe judeu mahãdu dinodu rarybere: —Jiarõboho, kia aõ aõkõ rare. 5 Tahe Judasi nieru-di bedetyrele rihure. Tahe rõhõnyre iribi. Tahe rare. Rerotihikõ-di rexibõtõtaare. Rerirubunyre. 6 Tai tahe xiwena wahidõyõdu wedu riwyre nieru bede-ribi: —Aõwexe kanieru rikiwinyrenykre? Dohodõyõna hetowo-ò rikirutyrenyke heka aõkõre. Aõma dori rare rubuõwymy iwahidõyõ heka rare. 7 Urile suõle rikiwyrenyke idi. Tai tamy wabede rikiwinyrenykre. Aõma tori kaki rurukreu tahe rikitoonyrenykre tamyle wahe. Tai tahe tiiboho riwyrenyre aõma butxi widõyõna subede heka riwinyrenyre. Kia heka inire

(Mateu 26.75)

sumi wahe. ⁸Kia bedero tahe rininire aõma Hãlubu Bederomy heka rininire. Wiji tule ini rare. ⁹⁻¹⁰Iwese Jeremia tyyriti-ki roire wesele heka tii riwinyre:

Tahe 30 —Womati nieruõ-di heka bedero riwiyre butxiwidỹydu-ribi.

Iwese kai riwateõnyre wese. Kia iõwy rare judeu mahãdu-ò tamy riwahinyre wahe. Txiõdỹyna õwy wahe.

¹¹Jesuisi heka Pilato, bede dinodusỹ-ki ratximyhỹ. Pilato tahe tamy rỹrãxire:

—Kai aõbo judeu mahãdu iòlò atxiteri? Jesuisi dirawyõnyde: —Kai tuu tarybeta.

¹²Xiwena wahidỹydu wedu heka tamy rarybere: —Jesuisi rirawyõnyõhyyre.

Judeu mahãdu wedu-ò tule rirawyõnyõre. ¹³Pilato tahe tamy rarybere: —Kai aõbohe rybe-ò taholate. ¹⁴Tule tamy Jesuisi dirawyõnyõhyide. Byy! Urile Pilato ribedeõtiidỹnyre. ¹⁵Pascoa worana bedehesi bededỹynana tikiemy tuure.

Rõtenawo-ribi heka sohoji beõra beõrahyye ixinamy inyõ rexideõnymyhỹ, inysõwe rybe õraru-ki wahe. ¹⁶Kia beõra tahe hãbu ibinatytyre rõtenawo-ki rỹire.

Baraba inire. Ibutumy iny tuu rieryre. ¹⁷Aõma Pascoa worana bedehesi rỹireu ibutumy iny ributumy. Tahe Pilato ritỹrãxinyre: —Tibohe ixinamy ariteõnykre

Jesuisi Kristu aõbo ada Baraba aõbo? ¹⁸Tahe iny heka ibutumy urile Jesuisi Kristu luure heka. Tai tahe judeu dohodỹydu wedu mahãdu tahe aõkõ tamy waritimy

rityhenyrenyre. Pilato kia rieryre. ¹⁹Iu tabede ywina dohodỹyna-ki Pilato rỹireu,

ihãwyy tamy tyyriti riwahinyre. Kawese heka rarybere aõma: —Ixinamy

Jesuisi bitekõnykre. Anobinatytymybo dokuri rarasino txu wadi reakareri.

Jikarỹ anohõkỹmy dỹkỹnana sõwemy ratỹkỹnyre Jesuisi kõraru-ki wahe.

²⁰Iny sõwehekỹ-ò heka xiwena wahidỹydu mahãdu wedu rarybere: —Kaiboho mararybebenyke: —Baraba ixinamy biteõnykre. Tiiboho dirawyõnyde: —Jesuisi

birubunykre. ²¹Iribi Pilato rarybere: —Tiwexe ixinamy ariteõnykre? Tiiboho

dirawyõnyde: —Baraba biteõnykre. ²²Pilato tahe rỹrãxire: —Aõhebo tahe

arotỹnykre Jesuisi-di, Kristu-di? —Itxeõ nihikỹ-ki bitamadỹnykre. Birubunykre.

²³Pilato tamy rỹrãxire: —Aõbinahakỹ aõbo riwinyraki? Tai tahe ibutumy iny

rirajuamy rỹimyhỹ: —Birubunyke kia bitamadỹnykre. ²⁴Pilato iny sõwe-di

aõ riwinyõhyyre aõbinatyhy õsana rõhõnykremy idi rõhõtinyre, tai tahe inyõ

rarybere: —Bee kidiwykremy baciara-ki. Tahe tebò risuhore iny sõwehekỹko-ki.

Tamy rarybere: —Jiarỹ kỹny waõraru-ki aõkõ heka rurukre. Kaiboho heka

irubudỹy erydumyhe boibekre. ²⁵Tahe ibutumy iny rarybere: —Awire, inyboho

heka irubudỹydu erydumy rokoirekre, tule wariõreney õraru-ki wahe ihãlubu

rejuxunykre. Soldado ridyre itxeõ nihikỹ-ò ritamadỹnykremy rirubunykre.

²⁶Tai tahe Pilato heka Baraba riteõnyre ixinalemy. Iribi tahe Jesuisimy raõhõtere.

²⁷Pilato soldado mahãdu urile idi juhu risinyre, soldado tyamy ritidire.

Pilato heto-ò ridyre. ²⁸Ityky iribi ritare tahe aõma tykysõ-di ritidire heka juhu

rihetynyre. ²⁹Iõdỹmy tahe idi ede lõrilõrihikỹ irati-ò ridekremy. Òwõruõ

tebò-ò ritidire. Tai iko-ò resere tatiowotimy. Raryberenyre: —Awire, kai judeu

Iõlõtuyhy. ³⁰Ityre rarybexinyre. Òwõru rimyre tahe iratimy tuu raõhõtere. ³¹Iribi

ritarenenyre ihõrõ itykyle ixityre rirutyre ityre-ki. Idi tahe ryõ rõirenyre.

³²Iu ròhònyreu, hãbuõ Sireni bede luduõ-wana witxi reare. Tamyhe rarybere Jesuisi itxeð riwykemy.

³³Tahe Kòkòta hãwãlò-ò rehemynyre. Aõma, rubu ratityby wesemy heka rare. Tai tahe Kòkòtamy heka rininimyhÿrenyre.

³⁴Tii vÿi riurinyre bee ihyra-wana, idi tahe Jesuisi-ò kia riwahinyre. Iurihi-di teramy reare.

³⁵Tahe itxeð nihikÿ-ki ritamadÿÿnyre. Irahu-di tahe

ityy heka ritxuatuarenyre wimy rarudeðsanyre tibo iwydydukemy.

³⁶Idi tahe retehemy rorukumyhÿrenyre. ³⁷Irati tyre-ki tahe ritidÿÿnaõ roire:

—Kia Heka Jesuisi Rare, judeu Iòlò Mahãdu.

³⁸Tule wasidu brebunahakÿ tii-wana ritamadÿÿnyrenyre itxeð hòkÿ-ki, ijõ iruru-ribi, ijõ ihywe-ribi. ³⁹Iny ibire-di reamyhÿ idi risinymyhÿ kamy rexirybenymy: ⁴⁰—Kai inihe bexitake, kai Deuxu Riòre tateki. Bodobeheke itxeð nihikÿ-ribi. ⁴¹Kai heka arurudiremy iximy tarybemahãte. Dohodÿÿna biatykemy heka iximy tarybete tahe inataõtxu-di heka biwinykemy tarybeta. Tule xiwena wahidÿÿdu wedu mahãdu idi risinyre. Tii tahe rarybere: ⁴²—Tii heka iny iwitxira witxira aõbina bina-ribi ritamyhÿre ihãre tahe taaõbina bina-ribi rexitaõtyhy. Tii heka aõ judeu mahãdu iòlò aõkõ rare. Myheka tuu rarybemyhÿ. Kia itxeðhòkÿ-ribi kedexiberesedÿÿnykekile tahe rikityhynyrenykre inatyhymy.

⁴³Tii heka iximy rarybemyhÿre Deuxu Riòre raremy, Deuxu rityhynymyhÿremy. Reketeherenykre inihe aõbo Deuxu riwiòhenanykremy wahe. ⁴⁴Wasidu mahãdu kia itxeð nihikÿ rÿire iwesele heka tamy rarybere.

⁴⁵Txutyeyu tahe bede luruhukÿ bede reare, txioro tirehehekÿyule bede kamy reare. ⁴⁶Kiaule tahe bede ratÿnyre Jesuisi iu ryrre:

—Eli Eli Lema Sabatani.

Kiamyhe rarybere:

—WaDeuxu, WaDeuxu, aõherekibo waribi õhõti rosare?

⁴⁷Tai tahe iny sõwe mahãdu irybe-ò doholade. Ijõ kiamy narybede: —Eliasi-ò hòwa ryreri. ⁴⁸Kia ele elemy riwinyre noseõ. Idi tahe vÿiõ riryry tamy idi riteõnyre. Teðrehemy riwinyre bemy rimonykremy. ⁴⁹Ijõhe raryberenyre: —Txiokre inihe inatyhymy aõbo reketeherenykre inatyhymy aõbo Eliasi iwiòhenadÿÿmy kanakremy aõbo inihe. ⁵⁰Jesuisi ixityre rirajuare. Rurure. ⁵¹Kia dohodÿÿna heto-ki heka ixiwõtènaõ rÿimyhÿre ierykõna. Tahe urile idi ixiwanale ruamy reare iratyre-ribi bede-ò. Suuhe ramytatare. Mana rabòhòbòhònyre. ⁵²Wabede hãlooõ heka riraynyre. Deuxu hõrõ mahãdu sõwemy rubu-ribi riixixanyre. ⁵³Wabede-ribi ròhònyrenyre. Iu Jesuisi rubu-ribi riixixareu tahe Jerusalẽ-ò ròirenyre. Tai tahe sõwemyhe iny tuu robire. ⁵⁴Tai heka soldado dinoduõ ratximyhÿ idi retehemy. Tule soldado mahãduõ tii-wana ratximyhÿre. Ibutumy tuu robirenyre. Tai tahe tabrebu-ribi narybedenyde: —Tii inatyhymy Deuxu Riòre heka rare. ⁵⁵Hãwyyõ tule retehemy ratximyhÿre irehe-ribi idi. Aõma hãwyy Jesuisi riwiòhenanymy

raremyhỹ heka idi retehemyhỹre. Tiiboho Kalileia bede-ribi doide. ⁵⁶Marie Madalena, Marie Txiause Jyjese, Zebedeu riõrese tule tai ratximyhỹ.

⁵⁷Bedesòmÿ Jyje rehemynyre. Tii ityhy heka rare Arimatea hãwã luduõ ratximyhỹre. Tii Jesuisi tyhydỹyduõ ratximyhỹ. ⁵⁸Tai Jesuisi umy rexitõenyre Pilato-ribi. Tai tahe Pilato rarybere: —Tamy biwahinykre. ⁵⁹⁻⁶⁰Tahe Jyje linho tyky rirahanany. Tai tahe aõma wabede tỹmyrahakỹ riamy roireriõ heka rituunykremy idi rara. Idi mana nihikỹ ritidire txiõ. Idi ròirenyre. ⁶¹Marie Madalena ijõ Marie-wana taile retehem ronyre wabede-ki.

⁶²Ijõ txu tahe fariseu mahãdu wedu tule xiwena wahidỹydu wedu heka Pilato-õ sexta feira rahudi tahe, judeu mahãdu elehyna txu wahe ituere.

⁶³—Jesuisi irumy raremyhỹu tii rarybere:

—Rubu-ribi heka ariixixanykre inatã txu-di.

⁶⁴Ruimy rare tahe ihãrele tahe biyrubunyke iwabede. Aõkõkre-wana tahe ierydỹyna mahãdu heka iumy riwykre. Tai tahe rarybere: —Tii rexiixixanyre. Tai tahe ibutu rityhynykre iruina. Kia ibinatyhymy rarekre.

⁶⁵Tai tahe Pilato riteõnyre soldado mahãduõ txiõ-ki. Tamy rarybere: —Awimy biyrubunyke! ⁶⁶Kia bede erynaõ heka tamy ritidire. Txiõ-ribi resekreule heka rieryrenykre. Tahe soldado mahãdu riyrubunymyhỹre.

28 ¹Ijõ txu rudile tahe Marie Madalena, Marieõ-wana rare ihãloona-õ itxeremy, domingo, nobiutxu wahe. ²Aõwesele tahe iu suu ramytatare. Wanyrỹ yju heka dobehede biu-ribi iu. Tahe hãloo ijõ-ribi mana ritamy ityre ronyre. ³Iõsỹny heka urile ritoosõnyhỹkỹre. Ityky tasỹ iurahakỹre. ⁴Idi itxeredu mahãdu heka aõma ruberunihikỹrenyre. Urile rõhõtiberemy reserenyre. ⁵Yju rarybere hãwyy-õ: —Uritere berebuõmyrenyke. Kai aõbo Jesuisi tejjeteri, inatyhy? Aõma itxedõ ritamadỹnyrenyre wahe. Reeryre kia. ⁶Aõkõre kaki aõkõ heka ratxireri. Tii dori rubu-ribi rexiixixanyre iwese tii iximy rarybere wese wahe. Beteheke inihe iherina tyby-õ tai juhu roimyhỹõ. ⁷Make karibi ele elemy ierydỹynako belyykre tii rubu-ribi rexiixixanyraki. Tii heka rara Kalileia-õ tamy wirotyreriõ. Matahe, relyyra dorihe adeereny. ⁸Tai tahe rakõrunyrenyre, hãwyyboho. Ruberumy ròirenyre tasỹ reysamy ròirenyre. Ierydỹyna mahãdu-õ heka riijemyhỹre aõma yju rybemy ikoreny relyykemy. ⁹Iu rakõrunyrenyraule tahe wii reõbynyra. Jesuisiwanale heka itxi rekoare. Idi tamy rehemynyre iõhòmÿ. Iwa rimyrenyre tahe riwowydynyre. Jesuisi tamy rarybere: —Toiteri aõbo! ¹⁰Uritere breburenõmyke. Boibeny tahe ijyymy waityhydỹydu mahãdu seriõre-õ heka Kalileia-õ arõirenykemy. Tai tiiboho-wana wii areõbynyrenykre. ¹¹Tai tahe tiiboho ròirenyre. Kiaule tahe wabede soldado itxeredu rehemynyre xiwena wahidỹydu wedu-õ wahe. Tahe ibutumy relyyre iko. ¹²Tai tahe nieruõ riwahinyre ruiõmy relyykemy. ¹³Tamyreny raryberenyre: —Ierydỹyna mahãdu heka ridyra watỹireny reõbylemy. ¹⁴Tai tahe bede dinodu rierykreu heka aõ adee beleõtyhy aõbinahakỹõ. ¹⁵Tai tahe nieru sõwemy riwyrenymy tahe tuu ròirenyre ruimy. Wiji dori tuu ijyy rỹira. Ibutumy judeu mahãdu kia rybe-õ rityhynymyhỹre.

¹⁶Idi tahe ierydỹna mahãdu ròirenyre Kalileia-ò. Tiobo Jesuisi riteònyrenyremy juhutyhy. ¹⁷Jesuisimy robirenyreu tahe tiiboho bede-ò reserenyrene tahe riwowydynyrenyrene. Ijõ mahãduõ riseõnylemy idi rõhõtinyinmyhỹre. ¹⁸Tai tahe Jesuisi iòhòtyhymy tamyreny relere kiamy tamy rarybere: —Waruruna heka ibutu ratyrene ratximyhỹre kabede-ki tule, biu-ki tule. ¹⁹Tai kaiboho waha deòdumy boibenyke ibutumy iny bede bede mahãdu-ò, bede bede konananahakỹ mahãdu-ò ihyy behemynybenyke. Waityhydỹdumy heka bitxienybenyke. Wahanimy, tule Deuxu Riòrenimy, tule Deuxu Tyytybytyhynimy, tahe bòratisebedỹnybenyke wadeòdurenymy, Waha, Ityytybytyhy, Iriòre kaboho deròwymy waha. ²⁰Ibutumy aõbo wabede ywina adee rewahinyredi bibedeerykre. Uritere nohõti losarenymyõmy awanarenhyhy dori ararekre bededỹnanahyy rekehemynykre.